

ლიტერატურული გაზეთი

№12(196) 16 - 29 ივნისი 2017

ბამოლის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

დოდო ქუმბურიძე

პირგაზაფხულის ქარი

როგორ გაგრძელდა ზამთრის
ცივი დღეების მირქმა,
ცაში შრიალი ნისლის...
მორჩენილ წყლულებს არ თვლის,
ამონვერილი ბირკა,
წყაროც უმატებს კისკისს.

როგორც რბილ ფოთოლს ხეზე,
პირგაზაფხულის ქარი
ჩუმად მამლერებს როცა,
ააშრილებს ძეძვებს,
ურუანტელივით წყნარი
ჩუმი ღვთისმშობლის ლოცვა.

სული გამართავს ბრძოლას,
და განედღდება ხმელი
ბალახის მწკრივიც კორდზე,
ლოცვის ხანძარი ბოლავს,
სისხლი მიღლავს ცხელი,
დამჯდარს ყინულის ლოდზე.

არ შემიბერო სული,
არ გამატანო ნაცარს,
გადამარჩინე, რაბი!
ჩიტი ვერ იკლავს წყურვილს
და ცაში ფრენის ნაცვლად
ნაკადულის წინ დარბის.

IV

გივი ალხაზიშვილი

ავტოეპიგრამა

ვბრუნავ კალოსავით და რადგან კალოც ვარ,
დამრჩა გასალენი ორი პარასკევი,
ჰაერსაც შეარხევს მდუმარე დალოცვა –
გულში უნებლიე დარდის გამნასკველი.

თანდათან შევერთვი სივრცეს ვირტუალურს,
ცაზე უმეტესად ეკრანის ცა მიყვარს,
ნაცნობი ფოლდერი, წერის რიტუალი
თანდათან, თანდათან, თანდათან წამიყვანს.

ვსწავლობ კომპიუტერს, ინგლისურს ვეჩვევი,
მივალ საიქიოს ცივილიზებული,
იქ გამომადგება ცოდნა უეჭველი
და ეს ამოკენესა წივილისებური.

ისე, როგორც მრავალს, მეც მელის განკვეთა,
აქამდე მომყვება ქირქილი ნაბიჭვრის,
მივალწევ საიტთან, საკუთარ ნაკვეთთან
და ჩემს ვირტუალურ სამარეს გავიჭრი.

VIII-IX

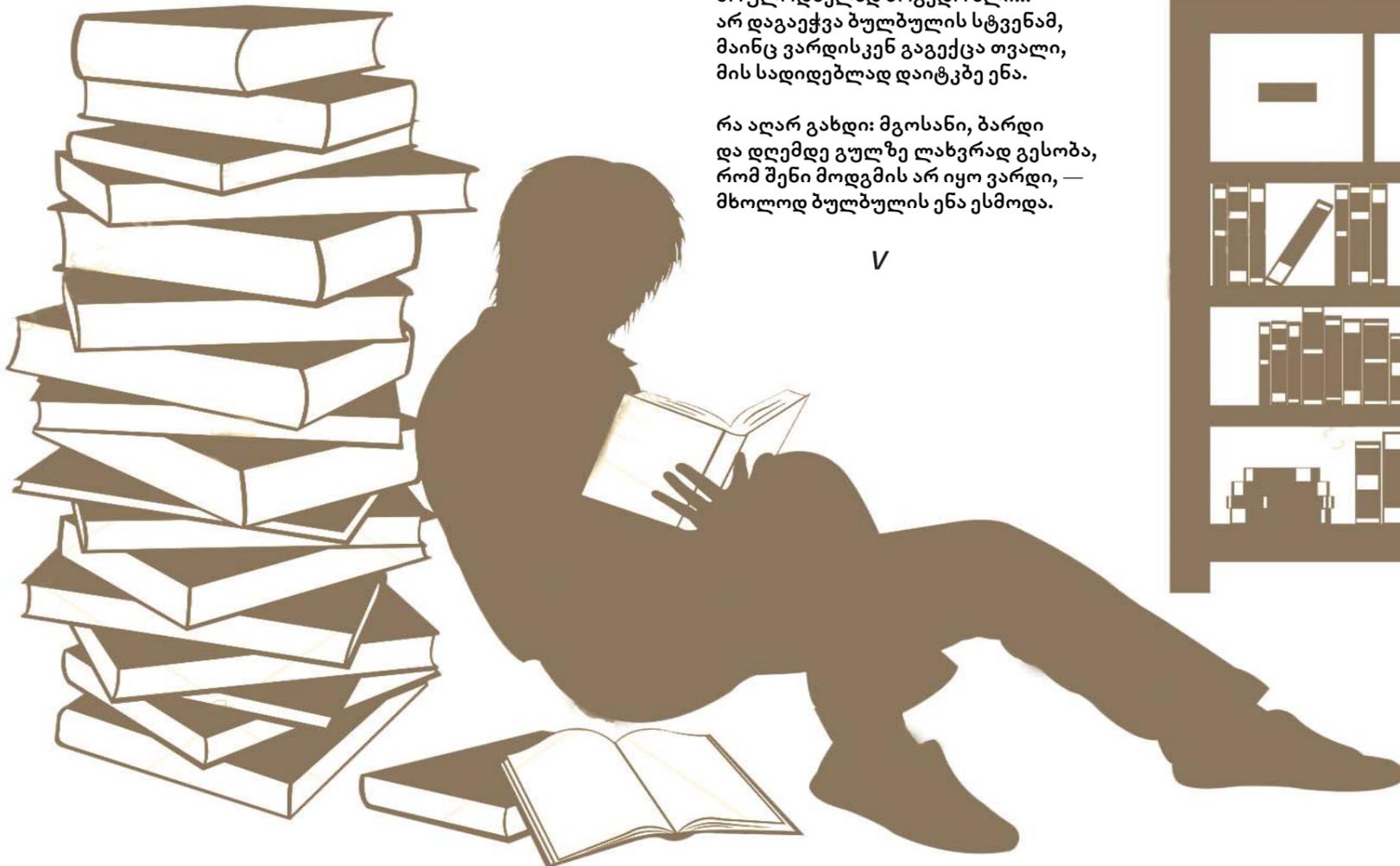

ლელა მეტრეველი

მოულოდნელად მოგედო ალი...
არ დაგაეჭვა ბულბულის სტვენამ,
მაინც ვარდისკენ გაგექცა თვალი,
მის სადიდებლად დაიტკბე ენა.

რა აღარ გახდი: მგოსანი, ბარდი
და დღემდე გულზე ლახვრად გესობა,
რომ შენი მოდგმის არ იყო ვარდი, —
მხოლოდ ბულბულის ენა ესმოდა.

V

დასასრული
დასაწყისი №195

მწვანეში ჩაფლულ, შადრევნებთან, პალმებთან და კიპარისებთან ბაღში გამაყრუებელი სროლის ხმა ისმოდა.

სროლის ხმაზე შადრევანის აუზიდან უზარმაზარი თეთრი გედი, ნათელივით, შხულით ამოვარდა და ფრთების ტყლაშატყლუშით გაფრინდა ზღვისკენ. მირიანა დანარჩენ ბიჭებთან ერთად ხეების ძირში ინვა და ცოტა წინ ჩარჩენილი, მათი ბანდიდან ყველაზე უმცროსის, გასტონას გამოყვანას ცდილობდა, რომელსაც ყველა სიყვარულით „პატარა გასტონას“ ეძახდა, თუმცა დიდი გასტონა საერთოდ არ ჰყავდათ.

გასტონა ხელში იყო დაჭრილი, მარჯვენა ხელი ჰქონდა გადასხვრეული და ახლა უბედურ სროლაში ცდილობდნენ მის სამშვიდობოს გამოყვანას.

მირიანას ცეცხლის წვიმაში, ზღვისკენ ყვილით გადაშუღებული გედის ფრთების ტყლაშუნზე, მისი უფროსი მამიდაშვილი თინიკო გაახსენდა — მას, ირინას და ნინოს ძილის წინ როგორ უყვებოდა საშინელ ამბებს, როგორ დაფრინავდა მათ თავზე საშინელი ურჩხული-მურჩხული და თუ რომელიმე თავს გამოყოფდა საბნიდან, ის ურჩხულ-მურჩხული ეგრევე მოიტაცებდა. და როცა დაფრინავდა, მისი ფრთები ასეთ ხმებს გამოსცემდა: ტყლაშ-ტყლუშ, ტყლაშ-ტყლუშ... და სანამ ეს ხმა არ შეწყდებოდა, საბნიდან არ უნდა გამომძვრალიყვენ. ასევე ეძინებოდათ საბანში ჩამალულებს.

მირიანა ახლაც არანაკლებ შეშინებული და გახალისებული იყო, ვიდრე მაშინ, ბავშვობაში, ურჩხულ-მურჩხულის ფრთებთან ბრძოლებაში გართული — თუმცა ახლა, სამწუხაროდ, ტყბილად ჩაძინების ფუფუნება აღარ ჰქონდა.

სროლა თითქოს ჩაცხრა, ჯერ კარლსონამ გადაირბინა და მიიღწია, მერე კალდუნამაც გადაირბინა, მაგრამ ჯერი მიაყოლეს და იქვე ბალახებში ჩანჯა.

იქიდან მიმართულება გამოიცნეს და ცეცხლის ჯერი აქეთ გადმოიწიეს. მირიანა ისევ გაიჭედა. აქეთ და იქით ერთმანეთს ძლივს არჩევდნენ. ერთნაირი გარეგნობა ჰქონდათ, ფორმაც ერთნაირი ეცვათ და სამოქალაქო ტანსაცმელიც დაახლოებით ერთნაირი ჰქონდათ. სხვადასხვა ენაზე ლაპარაკობდნენ, მაგრამ ერთმანეთის ენა ესმოდათ და როდესაც აქეთ ერთმანეთს ეძახდნენ, იმათ უკვე იცოდნენ, ესენი რასაც აპირებდნენ.

მაგრად დაყარეს. პალმების, კვიპაროსების, ბზის და მუშმალის ტოტები ერთიმეორის მიყოლებით ეფინებოდნენ მიწას. ისმოდა ტოტების ტკაცატკუცი. მერე მაგარი ჭახანიც გაისმა, ყუმბარმტყორცნი პალმის ხეს მოხვდა და მოტყეხა. პალმა კარავით გადაეფარა მირიანას. ხელყუმბარების ბათქუნიც გაისმა. ერთი, ორი, მერე ვეღარ გაარჩია მირიანამ, ყურები დაუგუბდა. მარტო მალლა აყრილ შავ მიწას და მწვანე ბალახს ხედავდა. იცოდა, რომ აქედან უნდა გასულიყო. ცუდად მოყვა. თან უტყდებოდა, ბიჭებმა უკვე მიიღწიეს პატარა გასტონამდე, თვითონ კი ვერ ეხმარებოდა. ერთი კაცი ძვირი ღირდა მაგ საქმეში, მაგრამ ვერა, თავს ვერ სწევდა.

ლოცვა დაიწყო. ძალას იკრებდა, რომ წამომდგარიყო და ბიჭებამდე მიეღწია.

რამდენიმე დღის წინ ტყვეები აიყვანეს. მათი მუსლიმი მეთაური თავისთან დაიტოვეს, დანარჩენები კი შტაბში გაუშვეს, მათი მოვლის თავი არ ჰქონდათ. შემდეგ ის ტყვეები პრეზიდენტის, პრემიერ-მინისტრის, მასმედიისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების თანდასწრებით, სასულე ორკესტრისა და საგანგებო ბანკეტის თანხლებით, საზეიმოდ გაათავისუფლეს და სახალხოდ პირობა ჩამოართვეს, რომ მეტს აღარ დაესხმოდნენ თავს, აღარ ისროდნენ, და საერთოდ, კარგად მოიქცეოდნენ. „კიიოო, კიიოო...“ იმათაც და წავიდნენ.

ეს მუსლიმი კი თავისთან დაიტოვეს — თუ ამათიანი ვინმე ტყვედ ჩავარდებოდა, იქითა მხარის ბიჭებს მოლაპარაკებოდნენ და ყოველგვარი პოლიტიკოსების, პრასტიტუტკების და ცეკვა-თამაშის გარეშე გადაცვლიდნენ.

ტყვე თავიდან ქედამალურად და გამომწვევად იქცეოდა. იმათი გმირი იყო,

რამდენიმე ომი ჰქონდა გამოვლილი. რამეს რომ ეუბნებოდნენ, ამაყად და შემწყნარებლურად ილიმოდა, თითქოს ერთი ორლობიდან გამოვარდნილი ავტომატიანი ნითური ბიჭი კი არა, თვით უფლის მოციქულ მუჰამედის პირველი მოსწავლე ყოფილიყო და თავის ხელით ინერდა ყურანის პირველ სურებს.

ერთხელ გაუტარეს, ლამის სტუმარივით ჰყავდათ, მეორედ, მერე კი გურამამ და კალდუნამ ერთი კარგად აადეს, მირიანამ და კარლსონამ გააგდებინეს ხელიდან. გასტონას კი ისე შეეცოდა ნაცემი, დასისხლიანებული ტყვე, კინალამ იტერა — მთელი დღე ხმას აღარ იღებდა. მერე კი დასვეს ტყვე და სუფთა ქალაქური ჩაუტარეს, სულ დანვრილებით აუხსნეს, რატომ მოხვდა. მათ წინააღმდეგ რომ იბრძოდა, მაგიტომ არა. და არც იმიტომ, რომ მუსლიმი იყო. და ტყვედ რომ ჩავარდა, მაგიტომაც არა. გაიგო. და ამის მერე სხვანაირად იქცეოდა, მაგრამ სულ ცდილობდა, მაგრად დაეჭირა თავი. განსაკუთრებულად. ხელეშეკრული ჰყავდათ, ჭამის დროს უხსნიდნენ და ყველა ერთად ჭამდა, და ლოცვის დროს. თვითონ ითხოვა. თუმცა ერთი-ორჯერ, როცა ხასიათზე ვერ

ბექა ქურხული

დაუსრულებელი დეჟავიუ მოლბერტთან

იყვენ, არ გაუხსნეს: „დაეგდე მანდ და თუ გინდა, ეგრე ილოცე.“ ტყვემ სხვანაირი სიძულვილით შემოხედათ, მაგრამ ხმა არ ამოიღო, მართლა ხელშეკრულმა ილოცა, როგორც შესძლო. დანარჩენი დრო კი ინვა და ზეცას შეჰყურებდა, ან ბიჭების მოძრაობას ადევნებდა თვალყურს. ერთი-ორჯერ რაღაცაზე გულიანად იცინა. რაღაც უცნაურად ალალი, გულუბრყვილო სიცილი ჰქონდა, ბავშვური.

წინა დღეს მირიანა მიუჯდა და მოულოდნელად ბევრი ილაპარაკეს. რაღაც ნაირად გამოუვიდათ. მერე მირიანამ მხარზე ხელი დაჰკრა.

— **Не бойся, всё будет хорошо!** — უთხრა და წამოდგა.

აი, ახლაც უნდა წამომდგარიყო, მაგრამ ვერა, ძალიან ახლოს დანუოდნენ ეს დედაარღნიანები. უცებ წინიდან ყვირილი გაისმა. ზუსტად ვერ გაარჩია, რომელი ყვიროდა, მაგრამ უეჭველად მისი ბიჭების ხმა იყო და, აი, მანდ გადაეკეტა და წამოვარდა.

ერთი ნაბიჯი, მეორე, მესამეც... თუ ვეღარც მოასწრო და მოხვდა. უხმოდ დაეცა გულაღმა დედამიწაზე. მირიანა ცოტა ხანს კიდევ ცოცხალი იყო. უყურებდა ზევით, მალლა ცის სიღრმეში, სადღაც შორეულ ატმოსფეროში მცურავ ღრუბელს. ცდილობდა, ყურადღება არ მიექცია ყელში მოწოლილი სისხლისთვის და რაც შეიძლება დიდხანს ეყურებინა ულამაზესი, სითეთრეში წასული და პრინცესასავით გულგრილი ზეცისთვის.

შიგ გულში მოხვდა. აეროპორტი საესე იყო შავი სასწრაფო მანქანებით — ნითელი ჯვრითა და ნახევარმთვარით. სასწრაფო დახმარების მანქანების გვერდზე შავ უნიფორმებიანი მძღოლები იდგნენ — ნითელი ჯვრითა და ნახევარმთვარით.

თვითმფრინავის სალონში გადანგენილ სკამებზე დაღუპული მებრძოლები დასვენებინათ, მათ შორის მირიანაც. თვითმფრინავის სალონში ძალიან მძიმე სუნი იდგა. სისხლის და დახოცილების სუნი. ამიტომ მარჯვენა ხელგადასმხვრეული პატარა გასტონა, რომელსაც თაბაშირიანი ხელი შავ ანაშის მწვანეფოთლებიან ამოქარგულ ბენდენაზე ეკიდა, და კალდუნა, რომელიც, როგორც ყოველთვის სალსალამათი იყო, პილოტებს შეფარებოდნენ.

კალდუნა შტურმანის ადგილზე იჯდა, ფეხებში ხუთლიტრიანი კანისტრით არაყი ედგა და ერთი თლილი ჭიქით რიგრიგობით უსხამდა ორივე პილოტს, დაჭრილ პატარა გასტონას და საკუთარ თავს.

პილოტების მოლიავებულ კარზე, რომელსაც გარედან ორ ენაზე ჰქონდა ამოტიფორული — „მოახლოება და დაკაკუნება კატეგორიულად აკრძალულია“ — შიგნიდან ქიმიური ფანქრით ორი ლექსი მიეწერათ, ასევე ორ სხვადასხვა ენაზე: კაცობრიობის ისტორიაში ეს წესი არის მუდამ მარადი, ომებს გმირები ეწირებიან, და მერე ბოზებს მიჰყავთ პარადი...

და მეორე: **Мой товарищ в смертном агонии, не зови понапрасну друзей дай-ка лучше согрею ладони я над дымящейся кровью твоей. Ты не плачь, не стони, ты не маленький Ты не ранен, ты просто убит. Дай, на память сниму с тебя валенки нам ещё наступать предстоит.**

ქვემოთ კი, ალბათ, ავტორის სახელი და გვარი იყო მინერილი: **Иона Лазаревич Деген**, და ვინმეს რომ რამსები არ არეოდა და რამე არ შემულოდა, იქვე ფრჩხილებში ესეც მიეწერათ: **Херсонский еврей.**

მთვრალი გასტონა დროდადრო სალონში გადიოდა მკვდარ მირიანასთან, რომლისთვისაც თავისი რუმინული „კალამნიკოვი“ გვერდზე მოედოთ, თითქოს ეცოდებოდა, მარტო რომ ტოვებდა. თუმცა დიდხანს ვერ უძლებდა და უკან ბრუნდებოდა. მერე ისევ მიდიოდა. ასე დაბოროილებდა.

— ბიჭო, კალდუნ, ამ მირიანას ავტომატს რა ვუყუთ, ე? — იკითხა მოულოდნელად პატარა გასტონამ, როცა პილოტების კაბინისკენ მობარბაცებდა.

— რავი ტოო... — დაიბნა კალდუნა, — თან ჩავაყოლოთ!..

— **Вы что охерели в конце?** — განრისხდა პილოტი და დაცლილი არყის ჭიქა კალდუნას გადააწოდა, — **На фиг это железо ему там нужно?..** რუმინული ავტომატის ჯემ სააქაოში დედა მოვტყნამი და მერე **На том свете...** საიქოში...

თვითმფრინავი ავისმომასწავლებელი ნუილით დაეშვა აეროპორტის ასაფრენ ბილიკზე და როგორც კი გაჩერდა, სასწრაფო დახმარების მძღოლებმა ერთი მანქანის კარი გამოაღეს, იქიდან ავტომატები გადმოიღეს და ჰაერში დაცალეს... უკანასკნელი საბრძოლო ზალპით

შეხვდნენ დახოცილი მეომრებით სავეთვითმფრინავს.

თვითმფრინავი გაჩერდა თუ არა, კარი გაიღო და ტრაპი მიადგეს. მოულოდნელად ცალკე მდგომი უზარმაზარი შავი ჯიპიდან ასევე უზარმაზარი, ორმეტრიანი ბრგე მღვდელი გადმოვიდა, წელამდე წვერით, ზურგზე ვეებერთელა დაზვის ტყვიამფრქვევი ეკიდა და ხელში მკლავის სიგრძე კელაპტარი ეჭირა.

მღვდელი ტრაპთან დადგა და ხელის აწევით სიწყნარე მოითხოვა. კიდევ რამდენიმე გასროლაც და სამარისებული სიჩუმე ჩამოვარდა. მღვდელმა მხარზე გადაკიდებული დაზვის ტყვიამფრქვევი ხელის ერთი მოძრაობით შეისწორა და მღვდელარებისგან გაბზარული, ბოხი დაგუდული ხმით დაიწყო:

— და თქმული არს წმინდა იოვანე ღვთისმეტყველის გამოცხადებაში: „მათ დღეთა ეძიებდნენ კაცნი სიკუდილსა და ვერა ჰპოონ და სუროდის მოკუდომა და ივლტოდის მისგან სიკვდილი“ და აი, მოვიდა შვილნო, ჟამი მეორედ მოსვლისა, სულ უფრო და უფრო გვიახლოვდება და ცხადდება წინასწარმეტყველება: „ივლტოდის ჩვენგან სიკვდილი“ და ამავე დროს გვიახ-

ლოვდება სიკვდილი. გვამცნობს ჩვენ სახარება მათესი: „მაშინ მიგეცენ თქვენ ჭირს და მოგწყვიდნენ თქვენ და იყვენით თქვენ მოძულეებულ ყოველთაგან წარმართთა სახელისა ჩემისათვის“... და „მაშინ დაჰბრკოლდებიან მრავალნი ურთიერთს შინა გასცემდნენ და სძულობდნენ ურთიერთს...“ „რამეთუ სადაცა იყო მძორი, მუნცა შეკრბეს ორბნი“... და გეტყვით შვილნო ჩემნო, ჭეშმარიტად, რამეთუ თქმულ არს მარკოზის სახარებაში: „და იყო ორმეოც დღე და გამოიცდებოდა ეშმაკისგან და იყო მხეცთა თანა და მას ანგელოზნი მსახურებდეს“... ან კი მოვიდა ჟამი და ჩვენს საუკუნეში სატანა კი აღარ ეცხადება ადამიანს და კი ვეღარ აცდუნებს, რამეთუ ეშმაკსაც კი უჭირს უკვე ნაცდუნების ცდუნება და წარწყმედილის წარწყმედა, არამედ თვით ადამიანს შეუძლია გამოეცხადოს სატანას, როგორც განსაცდელი შესადრწუნებულად და გამოსაცდელად, იმდენად დიდია ჩვენი დაცემის ძალა შვილნო ჩემნო, რომ ჩავჭრით უარესი სიბნელით და ჩავენტქით უფრო ღრმად, ვიდრე თვით ამპარტავნებისგან დაცემული და ან წყეული, სინათლის ანგელოზი — თავადი ბნელეთისა“ რამეთუ უარეყავით ჩვენ მამა ჩვენი, მშობელი ჩვენი, წინაპარი ჩვენი, მინა ჩვენი, სული ჩვენი და უფალი ჩვენი. დაგვაინყდა რომ, როგორც ბრძანებს სახარება მათესი: „ყოველი მომეცა მე მამისა ჩემისა მიერ, და არავინ იცის ძე, გარნა მამამან, არცა მამაი ძე იცის გარნა ძემან და რომლისა სანახელი ვე გამოცხადებისა“. დაგვაინყდა, რომ ჩვენს მამებს მამალმერთის სახე აქეთ, რადგან შეჰქმნა ღმერთმან ადამიანი სახედ თვისად და, აი, შედეგიც — და კვლავაცა თქმულ არს იოვანე ღვთისმეტყველის გამოცხადებაში: „და დაინიხა სანახელი იგი, გარეშე ქალაქისა, გარდამოხდა სისხლი სანახელისა

მისგან აღვრამდე ათასეკსასის უტევანით შორს". აი, შედეგიც ჩვენი საშინელი და ღვთისსაზარი ცოდვებისთვის, შვილნო ჩემო; აი, შედეგიც, — მღვდელი უკვე საეჭვოდ ქანაობდა და სულ უფრო ხშირად ისწორებდა ზურგზე ტყვიამფრქვევს, ამ სიტყვებზე კი ქვითინი ნასკდა, — ან ჩვენ ვიგლოვთ ჩვენს ძმებს და შვილებს დახოცილებს, საუკუნო აუხსნელ და მიუნვდომელ ბრძოლებში. რამეთუ რამდენიც არ უნდა ვინყველოთ, შვილნო ჩემო, ჩვენი საკუთარი განების დღე, არავის ძალუძს დაიბადოს იმაზე ადრე, ვიდრე გაჩნდა, ან იმაზე გვიან დაიბადოს, ვიდრე გაჩნდა, რადგან სამწუხაროდ ეს შეუძლებელია! და აი, ჩვენ გავჩნდით უფლის ნებით მაშინ, როდესაც გავჩნდით, ვიშვით უკანასკნელ უამს და ან მოანია რისხვამ უფლისამან ჩვენს თავზე, უმეცრებისა ჩვენისათვის, ჩვენი საზარელი ცოდვებისათვის ვიდრე აქამომდე და აი შედეგიც, ბრძოლისა და შეურიგებლობისა, შვილნო ჩემო, აი, შედეგიც, ამპარტავნებისა, მძულვარებისა და მრისხანებისა. აი, შედეგიც! — ტირილით დაამთავრა მამამ, კიდევ ერთხელ გაისწორა ზურგზე ტყვიამფრქვევი და ტრაპს აუყვა მირიანას და დანარჩენი ბიჭების ჩამოსასვენებლად.

მას უკან მიჰყვნენ შავ, წითელჯვრიან და ნახევარმთვარიან უნიფორმაში გამოწყობილი სასწრაფო დახმარების თანამშრომლები. უკვე მაგარი მთვრალი კალდუნა, პატარა გასტონა და ორივე პილოტი მხოლოდ ფეხებში ედებოდნენ და ეგრევე ქვევით ჩამოყარეს. მღვდელმა კანისტრის ფსკერზე სასწაულით გადარჩენილი არაყი გადაჰკრა და ბიჭებისთვის წესის აგებას შეუდგა...

მირიანას მისაღებ ოთახში, შავ როიალზე, ხის ჩარჩოიანი ფოტო კედლისკენ იყო შებრუნებული. იქვე, როიალთან, აბრეშუმის თხელი წითელდრაკონებიანი ხალათი ეგდო. საძინებელი სავსე იყო ხმებით. დიდ განიერ საწოლზე, ერთმანეთში აბურდულ, შავ, თეთრ სხვადასხვა ფორმის მთვარიან და ვარსკვლავებთან ზეწრებში ტატა თავის საყვარელ პოზაში — ოთხზე — იდგა, თავი მაღლა აეღირა ვიშაინი ცხენით, გიორგის კი მისი ქერა თმა უკნიდან ჩაებლუჯა. გოგო გაბმით კვნესოდა. კვენესა დროდადრო კვილიში გადადიოდა და ისეთი მოსთქვამდა, გიო უნებურად აივნის ღია კარისკენ იყურებოდა.

— ააააჰ, გიოოო! ვაიმე, გიოოოო, გთხოვო! რა კარგიაა, რა კარგი ხარ, ღმერთო! არ გაჩერდე, გთხოვო, კიდევ მიხდაა! ძალიან! გთხოვ, არ გაჩერდე! ვაიმე, მოკვდები!.. — ტატამ მეტს ველარ გაუძლო, თავი მოწყვეტით გაიქცია, თმა გამოგლიჯა, ბალიშზე დაეხია და კბილებით ჩააფრინდა. ერთი ხელით ზეწარი მობლუჯა, მეორეთი კი ბიჭის სხეულს ეძებდა გაფაციცებით. მერე ერთმანეთზე ეყარნენ და ვერც ერთი ველარ ინძროდა. ცოტა ხანს სულის მოთქმას და საკუთარი გულის ფეთქვის გაძლევას ცდილობდნენ.

— დედა, ეს რა არის? რა ხდება ამ დროს? — სადღაც, საიდანღაც თქვა მთელს სიგრძეზე გაშლილმა ტატამ, რომელიც ბიჭზე ლამის ნახევარი თავით მაღალი იყო, — რა მემართება? — მერე პატარა გოგოსავით დამორცხვებულმა წამოწილებული სახე ზეწრებში დამალა. მხოლოდ გაშლილი ქერა თმა ჩანდა საწოლზე.

— არ ვიცი! — შეცვლილი ხმით თქვა გიორგიმ, — არ ვიცი! — გაიმეორა ისევ დაღლილი, თითქოს მოწყენილი ხმით.

ტატამ ხელი მოჰხვია და მიუკრა. — სიგარეტს მომანვიდ?

ბიჭს ძალიან ეზარებოდა, მაგრამ მაინც გადასწვდა სიგარეტს. სიგარეტის კვამლი ნელ-ნელა გაიძაბა ღიად დარჩენილი აივნის კარისკენ.

— აუ, ტატა, ყველა ქალი რომ თავისებურად ჟიმაობს, იცი?... მაგარი უცნაურია, არა? თითქოს ხო ერთი და იგივე პონტია, კაცი, ქალი, ხო, ნუ... კამასუტრა, პოზები, ორალური სექსი, ორგაზმი. მაგრამ ყველა ქალი, ვინც კი მყოლია, სულ სხვადასხვანაირია სექსის დროს. ოდნავაც არ ჰგვანან ერთმანეთს, რა უცნაურია, არა?

სიჩუმე ჩამოვარდა. ცოტა ხანს ჩუმად ენოდნენ.

— ადექი! — უთხრა ტატამ, — ადექი და წაიდი!..

— კარგი რა, რა მოგივიდა?! — გაეცინა გიოს და გოგოს ხელი მოჰხვია, —

რალაც... ეჭვიანობა? — არა! — რალაცნაირი ცივი გულწრფელობით უპასუხა ტატამ და ხელი მოშორა, — არ ეჭვიანობ! ადექი. ადექი და წაიდი, ახლავე. ასე სჯობია შენთვისაც და ჩემთვისაც...

გიო საწოლზე წამოჯდა. — და პირველ რიგში შენთვის! — დაამატა ტატამ.

გიორგას სინამდვილეში ერთი სული ჰქონდა, როდის გააღწევდა აქედან, მაგრამ მაინც შეურაცხყოფილად იგრძნო თავი, ასე კინწისკვრით, კუდამოძუებულს რომ აგდებდნენ, მაგრამ ტატას ისე ანთებოდა თვალები, რომ უხმოდ წამოიზღაზნა და ჩაცმა დაიწყო.

ტატა გადაბრუნდა. მხატვარი ისე გავიდა ჯერ ოთახიდან, მერე ბინიდან, რომ აღარც გადმოხრუნებულა.

გიო სადარბაზოსთან შეეყოყმანდა და შემფოთებულმა გაიხედა-გამოიხედა. სწორედ სადარბაზოსთან იპყრობდა განმსჭვალავი შიში, შესვლისასაც და გამოსვლისასაც. მგონი, უფრო ამ შიშის განსაცდელად მოდიოდა, ვიდრე ტატას აწყობილი ტან-ფეხისა და ვნებიანი სექსის გამო.

სადარბაზოს გვერდით, კორპუსის კედელზე, ბარელიეფი იყო გაკრული.

ბარელიეფზე სათვალაინი, ბენდენაზე მარჯვენახელწამოკიდებული ბიჭი გამოესახათ ნარწერიით:

„მირიანა! ამ ჩემისას 1989 წლიდან 9891 წლამდე ეგონა, რომ სამშობლოს იცავდა. მნახველო, შენდობა უთხარ! სამო!“

მხატვარმა ბარელიეფს ცერად გახედა, თითქოს მთავარ საფრთხეს იქიდან გრძნობსო, მერე გრძელი დალაღები მხრებზე გადაიყარა და აშკარად შევებით მოცოცხა!

გიომ თავისი სახელოსნოს კარი გასაღებით გააღო და შევიდა. ერთი სული ჰქონდა, ამ ეჭურით, ერთმანეთში გადარეული ღამისა და დღის შემდეგ ერთი კარგად გამოეძინა.

მოულოდნელად კეფაში საშინელი დარტყმა იგრძნო. ტკივილი, თან საშინელი, ძვლები გამათანავა და თხემით ტერფამდე დაველილი ტკივილი მაშინ იგრძნო, როდესაც მუცელში პირდაპირ მზის ნნულში ბათინკიანი წიხლი ჩააზიღეს.

— შენი ბოზი დედა მო... — გაიგო გიორგამ და მერე ვედარც იგრძნო, როგორ დააფურთხეს სახეზე, უფრო სწორად ყურზე, გვერდულად მობლუნძულს და ორად მოკვილს. მერე ისევ წიხლებით შესდგნენ და იგრძნო, როგორ გაცურდა ბნელ, აუტანელ სიმყრალეში. თვალებში ჩამოწოლილი ბინდის მიუხედავად გაარჩია, რომ სამნი იყვნენ.

ზუსტად ისეთივე უნიფორმები ეცვათ, როგორებიც იმ სასწრაფოს მძღოლებს, დახოცილი ბიჭების თვითმფრინავს რომ დახვდნენ, ოღონდ შავ უნიფორმაზე ნითელი ჯვრისა და ნახევარმთვარის მაგივრად რალაც ემბლემა ჰქონდათ ამოქარგული. გიორგამ ეს არ იცოდა, იმ თვითმფრინავში არ ყოფილა, მაგრამ მიხვდა, პოლიციელები იყვნენ. ნამის მესაქდით იმედი მიეცა, რომ მის დასამტკრევად და სულის ამოსართმევად მოსული მკვლელები კი არა, პოლიციელები იყვნენ. ეს აშკარად რალაც გაუგებრობა იყო, შეცდომა და ყველაფერი გაიკვლიდა. შეეცადა, გაეგებინებინა, აეხსნა, რომ მხატვრის სახელოს-

ნოში მოვიდნენ, სრულიად უდანაშაულო მოქალაქეს უსწორდებოდნენ, რომელიც არც უპატრონო იყო და ეს ყველაფერი ძალიან ცუდად მოუბრუნდებოდათ, ამისთვის პასუხს აგებდნენ, არა მარტო პაგონებით, არამედ თავითაც, მაგრამ ვერ ახერხებდა, ვერ ასწრებდა. სამივე პოლიციელი თითქმის ერთდროულად, დაუნდობლად ურტყამდა რეზინის ხელკეტს, ფეხებით შედგნენ და რალაცას დაპლრილებდნენ. გიო უფრო ხვდებოდა, ვიდრე ესმოდა, რომ აგინებდნენ. ხედავდა მათ სიძულვილისგან გადაღესილ, მოღრეცილ სახეებს, დაღებულ პირებს, კბილებს, დაღრენილ ხახას, ნერწყვის შხეფებს, შეურაცხად თვალებს. სრულიად ინსტიქტურად შეეცადა, გაფორთხებულიყო, სადმე შემძვრალიყო და დამალულიყო...

— ესა ნახე რა! სად მიძვრები, შე ნაბიჭვარო?!

— ნახე, ნახე, ამის ახვარი დედას შ... — შენი მკვლელები დედა მ...

ერთ-ერთი პოლიციელი დაიხარა, თავი აანეკინა და შიგ თვალებში შეაფურთხა.

— ქალებს ბრიდავ, შე ბოზო?... მკვდრების გაჟიშვასე კაიფობ ბიჭი?... ნეკროფილია ეს ჩემისა. წაგათრეე ესლა, შეგავდებ ქათმების კამერაში და იქ ხმარებაში რომ ამოგხდიან სულს და მერე მკვდარ-

საც რო შუაში გაგხევენ, მერე იკაიფებ კარგად! ფუ, შენი... — და ისევ შეაფურთხა...

— გეშულება, გეშ...შლებათ! — ნანყვეტ-ნანყვეტ ძლივს ამოილულულა გიორგამ, — მხა... აატვა... რი... ვაარ! — ამოისლუკუნა საცოდავად, — საა...ხელოს...ნოო ჩჩჩეემი...

— ხოო? მხატვარი ხარ არა, შე დედამ... ვიცი ხო და კაკრაზ თქვენი ხელოვანი, იზვრაშენეცი დედას რო შ...ი მე, სახელოსნო როა, იმიტო გინევს ვანაში ორი ნახმარი და მოკლული ბოზი, შე განდონო?..

ასეთი ნაცემი, დანგრეული და გაოგნებული გიორგაც კი უცებ გამოფხიზლდა და წამოიწია.

— რა? რაა? რა მოკლული? ვის აბაზანაში?... აააჰ?... ვინ მოკლული... ვინ მოკლული ბოზები, თქვენ ხომ არ გაგიფდით მართლა?... — იკვილა უცებ ისტერიულად, სასწრაფოებისგან და შიშისგან ჭკუიდან გადასულმა.

— ე, შენი დედა მ...ნ, კიდევ ჩვენი გაგვიფდით?..

— იქნებ უარიც თქვა, ბიჭო, რო ჩემი დაბრედილები არ არიანო?..

— ატკაზზე რომ გადის. ერთი, მე ამის ნაბიჭვარი დედას რო...

და გიორგას ცხვირპირში ისე მოხვდა ბათინკი, ეგრევე აღებინა და წინააღმდეგობის ყოველგვარი უნარი და სურვილი დაეკარგა. მოწყდა და მთელი სხეული ძონძივით მოემჩვარა.

— ფუჰ, შენი აყროლებული იზვრაშჩენეცი დედას, წამოათრიეთ ერთი ეს დედამ... უნდა ვანახო, ვინ მოკლული ბოზები უყრია წყალში...

— მიდი, შე ჩემისა და წამოათრიე, იმდენი ამის დედას... მე ამას ხელი არ მოვკიდო.

— ეეეე, თქვენც ატრაკებთ რა, სიმონ... რომელიცამ ამ სამიდან ფრთხილად, ზიზლით მოკიდა ხელი და აბაზანისკენ წაათრია. გიომ იგრძნო, რომ გონებას კარგავდა. ხელ-ფეხი დაფებდაწყვეტილი ზამბის თოჯინასავით მისტრევედა. რომელიცამ მომენტში ისიც კი იფიქრა, სიზმარში ხომ არა ვარო.

პოლიციელებმა აბაზანის კარი შეაღეს და შუქი აანთეს. გიოს სამაყრო დაწვლით სავსე ჯაკუზში, რომელიც ნახევრად სავსე იყო სისხლში არეული წყლით, მთლად შიშველი ნატუსია და ლიფისა და წამოხდლილი მოკლე კაბის ამარა, ფეხებზე შეკეტილი ლოლა იწვნენ. გიორგამ თვალებს არ დაუჯერა და მაგრად დახუჭა. მერე გაახილა და მეორედ იფიქრა, რომ სიზმარში იყო. თან თავის კი არა, ვილაცის კომპარულ სიზმარში.

— არა... არა... გეფიცებით! — და შეეცადა, უკან, კარისკენ გაფორთხებულიყო, — არა... მე არა... — და ხელებს საცოდავად ასავსავებდა, — არა... გეფიცებით... მე არ მიქნია... არ მიქნია მე, არა... არა... არა...

— არა და შე... წარამარა, შენი დედაც მ...ნ, იქ კამერაში განახებენ არას, იქ გადი ატკაზზე, რო დაგიხევენ...

— აბა, ეს პუტანკები ვინ დახოცა, შე გნიდა, ა?... მე თუ ჩვენ?... რაზე დაბრედე?... ცოცხლებზე აღარ გიდგება, შენი შემოქმედი დედა მ...ნ თუ არ მოკალი და არ დაახრჩვე?

— ააარ... აარ არიან პუუ...ტანკები! — უკანასკნელი ძალა მოიკრიბა და ისე დაცვა გოგონების ღირსება აბაზანის სველ იატაკზე გართხმულმა გიომ და სადღაც, ქვეცნობიერის რომელიღაც კუნჭულში გაკვირვებაც კი მოასწრო, რომ ამდენი გაბედა. თან ისევ ცემისთვის მოემზადა და თვალები დახუჭა.

— მე სუ მკიდა, პუტანკები არიან თუ... სუ დედაშენი და შენი და იყვნენ, ვანაში ორი მკვდარი გყავს წყალში ჩანყობლი. გაიგე, შე ჩემის თვრამეტიანო?

— ე, მოდი აქ, რას ეფერებით ამის მანიაკი დედა მ... — გიორგამ ისევ იგრძნო კეფაში ჩარტყმა, მაგრამ ისეთივე ტკივილი, როგორც დასაწყისში არ უგრძენია.

პოლიციელებმა გიორგა ჯაკუზში ჩააყურყუმელავეს. გიომ შიშისგან გაფართოებული თვალებით დაინახა ნატუსიას გაყვითლებული მკერდი, მუცელი და ფეხები. სასულეში სისხლნარევი წყალი გადასცდა და უმწეოდ აფართხალდა. მიხვდა, რომ კვდებოდა.

პოლიციელებმა უცებ ამოაყოფინეს თავი. გიომ ხრიალით ამოისუნთქა და ხველა აუტყდა. ისევ ალებინა.

— ფუჰ, შენი... თქვი, რო შენ მოკალი, რალას გაგატრევიან თავს და გვასვრევიან ხელს, შენი ბინძური დედა... წამოათრიეთ, შევადგოთ თავისებთან და იქ მიხედავენ თვითონ ამ დედამ...ს.

პოლიციელებმა ისევ ზიზლით და ფრთხილად მოკიდეს ხელი და ახლა შემოსასვლელი კარისკენ წაათრიეს შიშისგან კონებადაკარგული და ფეხებწარმეული გიორგა.

— ერთ-ერთმა ბათით დალუქეთ, ე, არ დაგავინყდეთ, — თქვა რომელიღაცამ, როდესაც სახელოსნოს კარი გამოაჯახუნეს.

— კრიმინალისტები როდის მოვლენ... — რავი, ერთი მაგათი... თქვენ ეგ წამოათრიეთ.

გიორგა ზუსტად ისეთივე მანქანაში შეაგდეს, როგორებიც აეროპორტში თვითმფრინავით ჩამოსვენებულ ბიჭებს დახვდა. ოღონდ იმ მანქანებისგან განსხვავებით, წითელი ჯვრისა და ნახევარმთვარის ნაცვლად, ამ მანქანებზე, წითელბერეტისანი ძაღლების ემბლემა იყო გამოსახული, რომლებიც დაღრენილი ღოჯებით საკუთარ კუდს იყვნიან ჩაფრენილები. გიომ ახალა გაარჩია, რომ პოლიციელებსაც ზუსტად ასეთივე ემბლემა ჰქონდათ უნიფორმებზე.

დიდხანს იარეს. გიორგას გზაში რამდენჯერმე კინალამ ჩაეძინა. დანგრეული სხეულის და საშინელი სტრესის მიუხედავად, თუ სწორედ ამის გამო, გონება ქვეცნობიერად თავდაცვის ფუნქციაზე გადავიდა და დროდადრო ითიშებოდა. რკინის თეთრად ღვლები ჭიშკარს მიადგნენ, რომელიც ხრიგინით გაიწია და პოლიციის მანქანა შეუშვა. ეზოში რამდენიმე ზუსტად ერთნაირი კორპუსი იდგა. ეზოს მაღალი გალავანი ერტყა მავთულხლართებით და შიგ დენი გადიოდა. ყველგან იდეალური წესრიგი და სისუფთავე სუფევდა. და სრული სიჩუმე, აბსოლუტური, შემზარავი და ავისმომასწავებელი სიჩუმე. ციხის თავზე ჩიტებიც კი არ დაფრინავდნენ.

 ია ამოდის მუხის ჩეროში, ცა იხედება ხის კენწეროში —
 უფლისაკენ რომ ილტვის ამ ღამით,
 იამ არც იცის რამე მუხაზე,
 რომლის ფესვებში წყალი მქუხარებს,
 რტონი ინვდენენ ხელებს თაყვანით.
 რა უნდა ვკითხო ყოფას იავარს, თუ იასავით სითბო მიამა,
 თუმც თოვლით მაყრის ცა წყლულში მარდის,
 ვარ ჩემი სულის სამფლობელოში,
 იმ გიგანტური მუხის ჩეროში,
 სად ჟამი ბრუნავს მადლის და ბრალის.

 ნაძვი დახარა თოვლმა, ქარი დაღალა ქროლვამ,
 ჩიტი-ბახალა გლოვამ —
 ზამთარს რით უნდა ძლიოს;
 ყინვამ ისწავლა ქარგვა, ვინმე გაიგებს კარგად
 ბედი რად იჭერს ფარგალს —
 წრეში რომ მოგვაქციოს.
 ვილაც ნისლევის ფარდას გვერდზე გადასწევს მარდად,
 შიშს ჯერ მანვეთებს დარდად —
 მერე გაქრობას ურჩევს,
 ჩამიწურწულებს ქარი, მაგრად ჩავეკეტო კარი,
 რადგან საშიში ღამით —
 ისევ დასჯიან ურჩებს...

 ლოცვები, მხურვალენი, ველ-მინდვრებს მორწყავენ და
 იგრძნობენ მწყურვალნი უფლის მონყალებას,
 მთებს დაამდაბლებენ, მინას ცად ატყორცნიან,
 ეკლებს ურბილებენ ვარდებს და აკაციას,
 მორჩილებას აწესებენ, უზარმაზარ ლოდებს წევენ,
 ცრემლის სანვეთებზე სიყვარულის ოდებს წერენ,
 გვათბობენ, გვამშვიდებენ, სიკეთის ცრემლად დიან,
 ისინი აჰყავთ ცად, ვინც ცაში ვერ აღიან.

სამშობლო ჩვენი

სამშობლო ჩვენი — ღვთაებრივი ნაპერწკალია,
 ხან გვწვავს, ხან გვათბობს, იმედებით ველარ გვაპურებს,
 გავყურებთ მყობადს, ანმყო მიწყვი ნამეწყრალია,
 ვინ შეგვაფარა ფათერაკით სავეს ამ ყურეს...
 ფიქრის, ნაღვლის თუ ცრემლის ტბები
 გვექცნენ თვალებად,
 დავენებდეთ ღამის, მერმისისთვის არ გვსურს ვომობდეთ,
 დრო ორიოდ კაცს ეჭიდება თუ ეფარება,
 რომელთაც სცადეს — ბედისწერას წინ გახტომოდნენ...

 მე ნისლებში გეძებდი, მე ფოთლებში გეძებდი,
 ყვავილებში გეძებდი, ლურჯი იის ძირში,
 თოვლში მეჩვენებოდი, ქარში მეჩვენებოდი,
 ცხადში სიზმრად გხედავდი, ცხადს ვეძებდი ძილში.
 ქარში იყავ ნამდვილად, შუბლზე პირჯვარს მსახავდი,
 მწვანე ტბების თვლემაში, თაფლის მოტკბო ცვილში,
 ხან ტყის გულში გხედავდი, ვლონდებოდი მალალ მთის
 მიუნვდომელ სიმაღლით, ხან გხედავდი ჩვილში,
 ჩუმად გეფერებოდი, ჩემო ტკბილო იესო,
 შობა ღამის სინათლით, კიპარისთა ჩრდილში...

 ტბორის ნაპირას დასკუბებულ მწვანე ვასაკას,
 თავსაფარმობდილ მანდილოსნის მაგვარ ქარსაფარს,
 უკაცურ სახლის ბატონ-პატრონს, — ქარებს და თავებებს,
 ვეპატრონები, არ ვისურვებ წასვლას არსადაც.
 თითქოსდა იყოს ოკეანის მოქცევის ჟამი,
 დასაწყისი და დასასრული ყოფას არსად აქვს.

 ის გალავანი, რომ მომავლო უფალმა ერთხელ,
 რომელსაც უნდა ვემთხვიო და ბაგეთი შევხვდე,
 არ დაინგრევა, რადგან უფლის აგებულია,
 ის საიდუმლო, რაც ჩამარხა უფალმა ჩემში,
 ტაბუ სულის და ჯადოფერთა გადასვლის ფერში,
 არ გაიციემა, რადგან ტაბუდადებულია.
 ის მოვა ზოგჯერ გალავანთან და მეტყვის ყურში
 ქართა მოთქმით და ზართა რეკვით, რომ სულის ურჩის
 ურვა — ლოცვათა დავიმშვიდო კაშკაშა ფერით.
 არაფერია ქვეყნად კარგი ამაზე, ვფიცავ,
 ტყვეობა ჩემი, სამყაროში მგზავრობად იქცა
 და გალავანი მალა იწევს, ცილდება მტვერი.

 ამ მთის იქით, ამ კლდის იქით, ამ ცის იქით არის, ვისაც
 ხელთ უპყრია მეფის კვერთხი, გასაღები სულეთისა,
 ტახტი მზა აქვს, ჰგებებს საცა,
 რომ ზედ სიყვარული დასვას,
 მეუფეა ამა ქვეყნის და იმიერ ქვეყნისასაც.

თიხარვალი

წამით გამოჩნდა ცაზე
 მზე, მოხურული ნისლით

დოდო ჭუმბურიძე

და ჰორიზონტი ნაზი გადაანთლა სისხლით.
 მერე ნელ-ნელა კლებით გაიპარა და გაქრა,
 წრეზე ნავიდნენ წყლები, თოვლი განიბნა ნამქრად.
 კენესის მინაში წყარო და თესლი იის ბუჩქის
 ამოსასვლელად წვალობს, მზის გამოჩენას უცდის.
 ალვა ხელს ინვდენს ცისკენ, გულში ლოცულობს უტყვი,
 ბინდში ჩაძირულ ნისქვილს წყლის მორჩილება თუ წყინს...
 ვინ რას ვეძებთ და რისთვის, მხოლოდ უფალმა უწყის...

 მე რომ არ ვიცი, ისეთს
 რას მოიგონებს ღამე,
 რა აუხდენელ სიზმრებს, თუ არარსებულ გამებს,
 ქარებს რომ უკრავს ბნელში,
 წყაროს ჩუმად რომ დაღვეს,
 დიდი ხანია ვიცნობ, ვერ მომატყუებს რამეს.
 ვითომ აძინებს ყველას, ტყეებს და მინდვრებს განვრთნის,
 სინამდვილეში ვერა, ვერც ვერაფერი გასდის:
 ტყეც ხმაურობს და ღელავს,
 ზღვაც დგაფუნებს და იბრძვის,
 ელვა ცად, ქარი — ხმელად, სათარეშო გზებს იცვლის.
 ვარსკვლავით იმკობს კისერს,
 გვპარავს სიცოცხლის წამებს,
 მე რომ არ ვიცი, ისეთს
 რას მოიტყუებს ღამე...

ღუმილიდან ნათქვამი

ლილა მესხს

გაქრნენ წლები ფიცხელი,
 ჩართულია მრცხველი,
 დარცხვენილა მკიცხველიც
 და ღუმილი უფლობს,
 ეკალ-ბარდში ვიარეთ,
 მოურჩენელ იარებს
 ჟამი ვითომ გვიამებს,
 თუ გვიღრმავებს უფრო...

სიზმრებს, ქოლგად გაშლილებს,
 ვიშველებდით მაშინვე
 თუ გვსუსხავდნენ საძინელ
 წუთისოფლის სუსხით,
 პრინციტი გამოგონილით,
 კარით ამოქოლილით
 რა გზები გვაქვს მოვლილი, —
 უფალმა ხომ უწყის.

შენ გამიგებ მარტოდენ,
 რატომ და რას ვნატრობდი,
 ობლის კვერში რატომ დევს
 ნაკვერჩხალი კერის,
 გზა ტაძრისკენ გამოჩნდა,
 უძლებს სული გამოცდას,
 იქნებ კიდევ გამოცხვა
 ჩვენი ობლის კვერი.

წლები ტვირთად მოგვაქვსო,
 მოგონებებს რომ გვაქსოვს,
 მარტო ჩვენ ორს რომ გვახსოვს
 ტკივილებით ჯერაც: —
 ქარის ქოლვა ყანებში,
 კაბის ქოლვა ქარებში,
 მოყოლილი კარებში —
 დედაჩემის მზერა.

წუთი სოფლის, მალია,
 ჩვენი რკინის გალია,
 ჟანგმა რომ ვერ გალია,
 ზოგს ეგონა ოქრო,
 მზე ყველგან და არსაით
 გადავიდა დასავლით,
 დუმილს ვეძებ დასავით, —
 მილიონ ჟამს რომ ფლობს...

 ალვის მოჭრილი ტოტი,
 როგორც მოჭრილი ხელი,
 მზეში გამხმარი გდია,
 და კლასიკური ნოტი,
 რალაც ძალიან ძველი,
 ისმის შაშვების ხმამი
 და უცხო ნალველს მგვრიან.
 ჭრიჭინებისგან რეტით
 მაინც რალაცას ალწევს,
 ფიქრები ცამდე ჰქრიან,
 მინდა ვიცოდე მეტი
 ამ ჩიტებსა და ბაღზე,
 მზეზე, რომ ჩადის გვიან...

 სევდიანი არის ყოფა, ჩვენი სიცოცხლე ჰგავს ქოფაკს,
 გვეცემა და დაამთავრებს ყვავილებით ველთა მკობას,
 აყვავებულ ბრონეულებს და კაშკაშა ზეცის კობალტს,
 შთაგონებით ავსილ ღამეს, ვარსკვლავების ციურ წყობას,
 ჩამოქროლილ მეტეორებს და ნამიერ ჟინით თრობას,
 დაამთავრებს ჩვენს სიყვარულს,
 ჩვენს უაზრო შურს და მტრობას...

 მინა ლეიბია, ზეცა საბანია,
 ფიქრი მეოცნების დაუსაბამოა,
 ჭალაში მდინარე ჰგავს დაღლილ ადამიანს,
 მინდა არ დაღამდეს, ისეთი საღამოა.
 მთვარე სიზმარია და მზე სიცხადეა,
 ყველაფერი კაცის სურვილის ტყვეა,
 ახლოა, ვინც არ მინდა, შორსაა, ვინც მნადია,
 ცხოვრება არ არის, და მაინც კია...

 ჩემს წინ ნაკადული ჩქეფს,
 გარბის საღდაც, დიდობს,
 გამოუცდელიობით ეხეთქება ქვებს,
 არც არაფერს იძლევა, არც რაიმეს ითხოვს,
 ხან ემდურის ცხოვრებას,
 ხან ვარსკვლავებს კრეფს.
 უნდა გაიაროს
 მოლზე, სადაც ვწოლილვართ,
 უნდა მოყვეს ამბავს, ყველასათვის უცნობს,
 ამ მთვარის და მზის ქვეშ ყველა თანასწორი ვართ,
 არაფერი არ არის, მეგობარო, უცხო.

 აღარაფერი შეგვრჩება —
 ქვეყანა მიდის იქითკენ,
 მინები უნაყოფოა,
 კლდეებიც გამოიფიტნენ,
 წარღვნაში მოვხვდი ნამდვილში,
 ღმერთო, ჩემზედაც იფიქრე!..

 ძარღვებში სისხლი გამიშრა,
 რაც აღარაფერს არ ნიშნავს,
 ქარმა ფრთა გამკრა სიცილით
 და ანგელოზთან გამიშვა...

 „სამშობლო არ კვდება, თუ მისთვის კვდებიან“, —
 ქართველ ემიგრანტთა გამონათქვამი

ზამთარია და მთები
 თოვლის ბუდეში დნებიან,
 მდინარეებიც გაქრნენ,
 კალაპოტებში ძვრებიან,
 ქარი დაათრევს ნამქრებს,
 ძაღლები ძვლებით ძლებიან,
 სამშობლო აღარ კვდება,
 როდესაც მისთვის კვდებიან...

ლელა მეტრეველი

ჩემს ბავშვობაში ისტორია
გვეგონა უკვე,
ომის შესახებ რასაც წერდნენ,
ან გვიყვებოდნენ.
მერე, როდესაც გავიზარდე,
ომში მოვხვდი და
ჩემი სიცოცხლის ნახევარი
ომში გავიდა.
მესმოდეს მაინც,
ვის და რატომ უნდა ვეომო:
საქართველოსთვის,
სიცოცხლისთვის,
არსებობისთვის...
ნეტავ შემეძლოს,
მტერს სახელად მტერი დავარქვა,
ზუსტად ვიცოდე,
სად ნავიდა, ვინ მომპარა,
ვის ეკუთვნის ჩემი სამშობლო;
თორემ ძნელია, როცა გებრძვიან,
თან გიმტკიცებენ,
შენთვის მხოლოდ
კარგი გვინდაო;
ხან ტყვიებსაც რომ არ ისვრიან?!
მაინც ომია
მზისქვეშ საკუთარ ადგილისთვის,
გადარჩენისთვის...

და სულ ვოცნებობ:
სამშობლო რომ მეპოვა სადმე,
ამ ომის ნაცვლად,
რამდენ რამეს ავაშენებდი...

მონატრება

ხან მიქცევასავით მიმატოვებს,
ხან მოქცევასავით მოვარდება
და მარწმუნს სულ უფრო ემსგავსება
გულზე მოჭერილი მონატრება.

ღმერთმა შენი თავი რომ მარგუნა,
ჩემო ბაღნარო და ვენახო,
სულ არ მერიდება, მოგეფერო,
სულ არ მერიდება, შეგაქო,
მაგრამ სულ სხვა ლექსი მენერება,
უნდა მისმინო და გამიგო,
მართლა ასეა თუ მეჩვენება:
ყველა შენით როგორ ბარიგობს?!
სად ხარ? არც კი ვიცი, სად გეძებო,
რომელ ჩამოქცეულ ტაძართან?
შენ ხარ ისევ ისე „ცა-ფირუზი“,
მაგრამ ჩემთვის უკვე აღარ ხარ...
მთელი სიცოცხლე რომ შენ შეგხარი,
ჩემო ბაღნარო და ვენახო,
რატომ გეშინია, მომეფერო,
რატომ გეშინია, შემაქო?!

ატმის ხან

ვარდისფერი სამოსელი ხომ გიხდება, —
სულ სხვა ჟამიც გიცდის,
ცოტა ხანში რა მოგელის,
რა მოხდება,
აქედანვე იცი.

უკვე ხედავ, შემოდგომის ავი ქარი
როგორ გამტვრევს რტოებს
და ფოთოლი, ფერნასული,
გამომშრალი,
მიფრინავს და გტოვებს.

შუაში კი მზიანი დღე დილას სისხამს
სიბნელისგან გაყოფს,
შენც მოასწრებ: გამოიტან,
გამოისხამ
ლოყანი თელ ნაყოფს.

ლორთქო ბალახით შემოსილ მინდორს
მზემ ყვავილები
გადააყარა...
ზურგი მაქციე და მერე მინა
ჩემი ცრემლების თქემმა დაფარა.

ნუ დაიღვრები ახლა ჩივილად,
ნუ შეგაშინებს
უამინდობა,
ყველა ია და ყველა გვირილა,
ღმერთმა ხომ იცის, შენთვის მინდოდა.

ბნელით მოცულიც,
ვერ გამოდექი
ჩემს და სიცოცხლეს
შუა ტიხარად...

სიცოცხლე, როგორც
ქოთნის ყვავილი,
ისევე მზისკენ
გადაიხარა.

ციცინათელას

შორეულ ვარსკვლავის ოდენა,
დაფრინავ, ლურჯ ბინდბუნდს შვენიხარ,
როგორ დავიფერო, ციმციმავ,
რომ მხოლოდ უბრალო მწერი ხარ?!

ციმციმიც მახარებს, მაგრამ გთხოვ,
იქეცი, რომ მახსოვს, ისეთად:
ლამაზი სახელის პატრონი, —
ლექსის და სიმღერის მიზეზად.

საქართველო

მგონი, მტრის ყველა სურვილი ახდა...
რაც კი ბრჭყვიალებს,
მხოლოდ ფონია
და, ბედნიერად ვინც ცხოვრობს ახლა,
რატომღაც შენი
მტერი მგონია.

ორი ილუზია

გალობაც კი უზარებათ ჩიტებს,
სიოც კი არ აშრიანებს ფოთოლს,
ხვატია და მზე აცხუნებს ისე,
თითქოს უკვე აღარასდროს მოთოვს.

დაავინწყდათ იაცა და ვარდიც,
სულს და სხეულს ველარავინ ითბობს,
თოვლი ისე ხვავრიელად ბარდნის,
მზე ვერასდროს ვერ დაადნობს თითქოს.

ნოდარ ადგიშვილის მოტივებზე

შავ-ნითელია გაშლილი კარტი,
არც ყვავის ტუზზე არა ღირს გლოვა,
როგორც არ უნდა ავობდეს მარტი,
მის შემდეგ მაინც აპრილი მოვა.

ახმაურებს მთას ირმის ქორო,
ცას გაათეთრებს წეროთა გუნდი
და დასრულდება ყოველი ბოლოს:
ცუდიც და კარგიც, კარგიც და ცუდიც.

ცხოვრება გულს გიხეთქავს თუ გიპობს,
ბედს თუ წყევლი, ილბალს მუდამ ემდური,
მოდი, მაინც სიყვარული იყოს
ამ ჯუნგლებში
ერთადერთი მეგზური.

მთაზე ბილიკი კიბესავით დაკიდებულა,
მდინარე მოქუხს და ხეობა მოჰგავს სამოთხეს,
მე კი ნალველი გულზე მანვეს უწინდებურად...
იქნებ გამოჩნდეს, სიხარულო, იქნებ გამოჩნდეს!

სიზიფეს ლოდად აკიდება იცის წარსულმა,
ბებერ მგელსავით, უკვე მზად ვარ, მთვარეს შევემუფვლო,
ვითომ ცხოვრების ეს რამდენი წელი გასულა...
იქნებ მესტუმრო, სიხარულო, იქნებ მესტუმრო!

შენ გაამყლავნებ, თუ რამ ნიჭი მიბოძა ღმერთმა,
შეხედე, გულში რა ადგილი გამოგიყავი!
არ დააკლდება ჩემს სამყაროს ციმციმი ფერთა,
ოლონდ იყავი, სიხარულო, ჩემთან იყავი!

რაც დავიბადე, ცხოვრებასა ვქსოვ.
პირველი რიგი — ადრე ბავშვობა
ბოლომდე სხვების დახმარებით
ამოვიყვანე.
სკოლის დროც დადგა.
მე დავხელოვნდი:
მანქანასავით უშეცდომოდ,
თანაბრად ვქსოვდი.
სხვებიც ქსოვდნენ და
ერთმანეთის აცაბაცა თვლებს
ალტაცებულნი შეჰყურებდნენ,
ნარბს არ იხრიდნენ.
ბევრნი იყვნენ და,
დემოკრატიის წესების თანახმად,
ჩემი ნაქსოვი ცუდი ეგონათ,
თავისი — კარგი.
სკოლის შემდეგაც ასე გაგრძელდა.
მაინც არ ვაგტყდი:
ქსოვის ჩემს წესს არ ვულალავ.
ხალხს სხვა წესები ჰქონდა ამგვარი:
შენს ნაქსოვს რომ ჩაიცვამდი,
შენ კი არ უნდა ყოფილიყავი კმაყოფილი,
არამედ გარეთ უნდა გამოგეფინა,
სხვებს უნდა მოსწონებოდა.
გავბრაზდი და, ხალხის ჯინაზე,
ზოგიერთი აუცილებელი რიგი
საერთოდ გამოვტოვე,
გავბრაზდი და
ერთ მშვენიერ დღეს
ნაქსოვი უკულმა შემოვებრუნე,
ისე ჩავიცვი.
ამის შემდეგ აღარავის უნახავს,
სინამდვილეში რას ვქსოვ.
რომ მოვკვდები,
გამხდიათ, დაინახავენ...
ინანებენ, იტირებენ?!

კახტარინას მონოლოგი

მე უცნაური ვარ:
ლექსების დაზეპირება არ მიყვარს,
არც ბუნებაზე ვგიჟდები მაინცდამაინც.
გოგო ვარ და, რომანტიკულს კი არა,
ფანტასტიკურ მოთხრობებს ვწერ
(რომ არ მოგატყუოთ, ხანდახან — ზღაპრებსაც).

მე უცნაური ვარ:
სულ მგონია, დედამინის მთელი მოსახლეობა
უსაქმო საქმეებითაა დაკავებული,
მე კი სულ მინდა, სწრაფად,
უმოკლესი გზით მივალნიო მიზანს.
ამის გამო ხალხს ხანდახან ზარმაცი ვგონივარ,
მაგრამ არა — მხოლოდ უცნაური ვარ.

სულ არ მეზარება იმაზე ფიქრი,
რა მოვიგონო, რა გავაკეთო,
რაზე დავწერო მორიგი ზღაპარი.
ფიქრში სხვა პლანეტებზე მოგზაურობაც მიყვარს, —
ფიქრი ხომ ყველაზე სწრაფი ხომალდია.

მე უცნაური ვარ,
მაგრამ ამას არავის ვუმხელ, —
მხოლოდ ჩემსავით უცნაურები
რალაცას ხვდებიან.

ლექსს ველარა ვწერ, რადგან გავხევიდი,
რადგან სათქმელი აღარა დამრჩა,
რადგან მე ვიცი ყველა დამრჩენი,
ყველა ნამსვლელიც უკვე დგას კართან.

უფრო გულგრილი გავხდი ასწილად,
ფორხილ-ფორხილით მივათრევე უღელს
და, რაც და როგორც გაანანილა
ცხოვრებამ, უკვე მორჩილად ვუმხერ.

ღვთაებრივი სიბიჟე

კარგია, როცა ამოგყავს მზე და
ხანაც მზე ჩაგყავს, ამოგყავს მთვარე,
სიყვარულიც რომ გიყური გინდა,
მერე სიცოცხლეს რომ გაგიმწარებს;

ყოვლისშემძლე ხარ. დაფნის გვირგვინად
იფერებ შუბლზე სიგიჟის დამლას,
შენ თუ მოგინდა, ვით ნათლისღებას,
თვით იორდანე იდინებს აღმა;

ასე გგონია... სულ არ გადარდებს,
როგორ ურწმუნოდ გიცქერენ სხვები;
მერე დგები და მთელი სიმაღლით
ლექსში, ნახატში, ნოტებში ჩნდები;

ესეც არ გშველის. ხალხი მაშინლა
გაგიხსნის გულს და მოგაპყრობს თვალს,
როცა სამშობლოს ან უცხო მინა
სამარადისოდ გადაგიბარებს.

დასაწყისი მეორე გვერდზე გიორგი B კორპუსში შეიყვანეს. ერთ-ერთმა ზურგში ხელი ჰკრა და სასწრაფოდ ზიზღით მოაშორა, თითქოს კეთროვანიყო. დიდხანს ატარეს მრუმედ განათებული, გისოსებით გადატიხრულ დერეფნებში. გიორგი აქაც რამდენჯერმე გაითიშა.

მხოლოდ იმას გრძობდა, რომ სულ ქვევით და ქვევით ჩადიდებდა. ბოლოს ნომერ 5 საკანთან გაჩერდნენ. გიორგი ფეხზე ძლივს იდგა. ისე იყო განადგურებული, რომ მისთვის ყველაფერი სულ ერთი გახდა. მხოლოდ ერთი რამე უნდოდა, სადმე მიგდებულიყო, სულ ერთია, სად, და დაეძინა. უფრო სწორად, მომკვდარიყო.

გამუდმებით აზიდებდა და მხოლოდ იმის ემინოდა, რომ ისევ გული არ არეოდა და ისევ არ ეცემათ. მთელი სხეული დაბუჟებოდა და სტეხდა. საკნის კარი გაუღეს.

— მიბრძანდით, ქალბატონო! — ირონიულად დაუქრა თავი ერთ-ერთმა პოლიციელმა და ზურგს უკან მიუხურა კარი. გიორგი ასევე დარჩა, ზურგით საკნის კარს აყუდებული და ცდილობდა, კანკალი შეეკავებინა. მთელი სხეული უცახცახებდა.

საკანში სამი ტიპი იჯდა. ერთი დიდი რქის სათვალთი, ლოყებჩაცვენილი, ჩია, ინტელიგენტური გარეგნობის, ლმობიერი სათნო მოხუცის შთაბეჭდილებას ტოვებდა. მეორე, მოხუცი შავგვრემანი ნელზევით შიშველი იყო და მსუქანი გაზეთილი ტანი ნაკოლკებით ჰქონდა დაფარული. ახლად შემოსულს ისეთი დაუფარავი ინტერესით ათვალიერებდა, როგორც კატა პარასკევის ძეხვს. მერე თვალი მხიარულად ჩაუკრა, ალერსიანად შეხედა და სერენად მიუძღვნა:

ვინ არ იცნობს ნახალოვკელ ტასოსს, ტრაკზე დიდი ნაკოლკა

რომ აქვსოოოო, კამერაშიც გააგორებს ზარსოოო და ნააგებს ნაკოლკიან ტრაკსოო. მიუმღერა ტკბილი ხმით და მომხიბვლელად გაუღიმა. მესამეს თავზე ქალურად წაეკრა მოსახვევი, ჩეფირს ათუხთუხებდა და ნერვიულად ეწეოდა სიგარეტს. მან მხარზემით გადმოხედა საკნის კარს ზურგით მიკრულ გიორგს, ამრეზით თუ თანაგრძობით ჩაილაპარაკა რალაც და ისევ ჩეფირს მიუბრუნდა.

გიორგიმ უცებ გააცნობიერა, რომ ჯოჯოხეთში მოხვდა. ვერაფრით იკავებდა კანკალს. მიხვდა, რომ საერთოდ და საბოლოოდ დაკარგა ადამიანის სახე, მაგრამ ამასაც ვეღარ განიცდიდა. გაცნობით უარესის მოლოდინმა ძარღვებში სისხლი გაუყინა. საშინელმა, პანიკურმა შიშმა შეიპყრო. ამის ქვევით აღარაფერი იყო. მთელმა მისმა ცხოვრებამ — განცდებმა, სიხარულმა, მარცხმა, სიყვარულმა, სიძულვილმა — ყველაფერმა აზრი დაკარგა. მეგობრები, მათთან ურთიერთობა, დაპირისპირება, ჩხუბი, წყენა, გოგობები, სიყვარული, ეჭვიანობა, განმორება, ნახატები, წიგნები, ზღვა, მთა, ბიჭური ქიშკი, ყველაფერი სწორედ ამ ერთ წამში გაქრა. სამხატვრო აკადემიის ინტრიგები, ნაკიკლავება, ჭორაობა, ჩხუბი, ამბიციები, გამოფენები, გინება, ქება, ამ ნუთამდევი კომპლექსები, შიშები, ჯავშანმანქანაზე შემომხსდარი, იარაღიანი, ადამიანის სისხლში ხელგასვრილი და თვითონაც დახოცილი ბიჭები, ხელკეტიანი, ჯალათი პოლიციელები, მათი მძიმე ბათინკები, ძვლების დაღუნვამდე და ფილტვების შეშუპებამდე ცემა, ეს ყველაფერი ახლა სამოთხედ და წმინდა დედათა სავანედ ქცევებოდა.

— ეს ვინ მოსულაო?.. — ისევ ამაზრზენად ტკბილი, მაგრამ ხრინწეპარული ხმით თქვა მსუქანმა, — ვინა ხარ შენაო, ვინაო? მოდი, აბა, ერთი აქ, მოშორდი მაგ კარს, მოდი, დაგველაპარაკე.

— ის არის ალბათ! — უპასუხა სათვალთან დაბალი, შემპარავი ხმით. თან ლაპარაკისას ტუჩებს ატყაპუნებდა. წინა კბილები აკლდა.

— აუ, არ გინდათ რა. ცოტა ნაზად და ადამიანურად არ შეიძლება? — თქვა მესამემ და მიუხედავად იმისა, რომ გამოეხარწა, გიორგი ყველაზე მეტად მისმა ხმამ შეზარა. რალაცნაირი ხელოვნური, კაცისთვის მეტისმეტად წვრილი და ქალისთვის მეტისმეტად ბოხი ხმა ჰქონდა და

გულწრფელი სიბრაღით უყურებდა.

— საშენკა, შენ ჩაი დაასხი, ნუ ნერვიულობ, ხომ ხედავ, რო ალელდები, წნევა გინევს, — უპასუხა მოხეულმა და ნაკოლკებიანმა, — ისა ხარ? — მიუბრუნდა ისევ გიორგას, — მოდი ჰა, მოდი ახლოს, მოშორდი მაგ კარს. რას სავსავებ? გეშინია, რომ კარს ტრაკი მოაცილო?.. — ხრინწიანი ხმით ჩაიქირქილა, — ცელკა ხარ? ვა, რამდენი ხანია, ცელკა არ მინახია, ცხონებული უშანგას შემდეგ.

გიორგას ცივმა ოფლმა დაასხა. „იმ ორს ადვილად მოვერევი, დედას მ...ე, როგორმე ამ ნაბოზვარს უნდა მოვუგრიხო კისერი...“ სასონარკვეთისგან უცარი, უკანასკნელი ძალების მოზღვავება იგრძნო, მაგრამ კარს მაინც ვერ მოსცილდა. ნაბიჯს ვერ დგამდა.

— მოდი, ჰო, მოდი, უთხარი ხალხს, ვინა ხარ? რა ხარ? განათლებული კაცი ჩანხარ. აბა, ერთი არაკი გითხრა, თუ სწორ პასუხს გამაცნობ? რა გირჩევენია — ...ზე იჯდე და ტორტსა სჭამდე თუ ტორტზე იჯდე და იმასა სჭამდე? ვაა, რას გაჩუმებულხარ? მუნჯი ხარ? თუ უბრდელი, რომ გეკითხებიან და პასუხს არ იძლევი? აქ უბრდელი არაა გინდა, ცხვირიდან სისხ-

ბექა ქურხული

დაუსრულეხელი დაუპვიუ მოლბერტიან

ლის დენა იცის... სხვა ადგილებიდანაც! — გეყოფა, მორის! — უთხრა სათვალთანმა, — **Фу, что за пошлость?! რა გვეასება ეს**

ვულგარულობა და ბილნსიტყვაობა? — აბა, რა ნესია, რომ ვეკითხები და არა მპასუხობს?

— აცალე ადამიანს, შეშინებულია, ხომ ხედავ პირველად არი, უცხოობს. აცადე, მოშინაურდეს, გონს მოვიდეს და გვიპასუხებს კიდევაც და მეტსაც იზამს. არა, ძვირფასო?... — მიმართა გიორგას.

გიორგი თავში გაუფლავა, რომ ერთადერთი გამოსავალი კარზე მუშტების ბრახუნი იყო, თუ არადა, თავი უნდა მიეხალა ზედ. ცდილობდა, ხმა ამოეღო, ერთი სიტყვა მაინც დაეძრა, რომ ეს საზიზღარი, დამამცირებელი სიჩუმე დაერღვია. გრძობდა და საკუთარ უმწიბრებს, ასე, დასაკლავად გახაზირებული კრავივით რომ აბუზულიყო და საკუთარი თავი სძაგდა, მაგრამ კრიჭას ვერ ხსნიდა. პირი საშინლად ჰქონდა გამომშრალი და ენა ლოდვივით ედო.

— ააა, ეშინია? — მიხვდა მორისა, — რა აშინებს, შენე, ხო არა ვკლამთ?.. თუ ეგეთი მშიშარა იყო, ორ გოგოს რომ ჰკლავდა და წყალში აწყობდა, მაშინ უნდა ეფიქრა. ორი ადამიანი მოკლა და ესხლა ეშინია? გეშინია, ბიჭო, თუ პროსტა არ გევესებით? ზა პადლოა ხო ჩვენთან ბაზარი, ქათმები ვართ ბლიად, ჩაშვებულები, ჰა? **Мы все павшие ангелы,** — ისევ ჩაიქირქილა მორისამ, — **Вот сейчас опетушим** და ჩვენნაირი რო გახდები, მერე იქნება გვიკადრო და დაგველაპარაკო.

— მე არ მომიკლავს. მე არავინ არ მომიკლავს, — თქვა უცებ თავისთვისაც კი მოულოდნელად. გიორგი საკუთარი ხმა საიდანლაც შორიდან ჩაესმა.

— ვა, გაიგე, შენე? მე არ მომიკლავსო! ლაპარაკი სცოდნია! მა ვინ მოკლა? საშუქამ? საშურა შენ გაასაღე ის ორი გოგო?

საშა სიბრაღით და თანაგრძობით უყურებდა გიორგს, მერე ცრემლიანი თვალებით ზიზღით შეხედა მორისას და გამწარებით გაიქნია თავი.

— იქნებ არც მოუკლავს, მორის, რა იცი? ძალღებს უჯერებ?... შენზე რასაც ამბობენ, ყველაფერი მართალია? მორის პილოტი ხარ მართლა? ცილისწამება საშინელი დანაშაული და ცოდვია. ბავშვობისდროინდელმა ცილისწამებამ ქურდებდა და მიზანთროპებდა აქცია ერთი ფრანგი, პარიზელი ბიჭი და ერთიც ინდოელი, ბომბეელი, მოსამართლის შვილი. ორივეს ბულკების მოპარვა დააბრალეს. მერე იმ ფრანგმა დიდი რომანი დაწერა — „**Notre Dame des Fleurs**“, არაბი მუშაითი აბდულა შეუყვარდა და ყელის კიბოთი დაიბრია მაროკოს რომელიღაცა იაფფასიან და ტურტიან სასტუმროში. ბომბეელი კი ქალაქის მთავარი განაბი გახდა, მერე კი ერთი ლამაზი, მდიდარი და შავტუხა გოგოს ეშხით კაი ბიჭობას თავი დაანება, „**კარონას**“ გაეშვა და სასამართლოს კლექტებიდან ინდოელი ჯიბგირების, უსახლკაროების, მკვლელების, ავარების, ლოთებისა და კახების უფლებათა დასაცავად მთელს მსოფლიოში განთქმულ

ლი ოქროს სიტყვა თქვა.

— რა, შენე? რო უყურებ მკვლელია, ვერა ხედავ? მკვლეელი არ მინახავს? არ ვიცი?..

— არ მომიკლავს. მე არავინ არ მომიკლავს, — ისევ საიდანლაც ჩაესმა გიორგას საკუთარი ხმა.

— აი, ხომ ხედავ? არ მოუკლავს! ამბობს, არ მომიკლავსო! გაილიმა შენემ, — „არა ცილისწამო მოყვასსა შენსა...“

— **Фу, изверги! животные! чтоб вам сдохнуть!** — ტირილი დაიწყო საშენკამ.

— მოკეტე ეხლა! — უღრიალა მორისამ, — და მორჩი ამ შენს ისტერიკებს, ტვინი ნუ წაილე! რა მოყვასი, ეს არის მოყვასი? — მიუბრუნდა შენეს, — მოდი აქა, ბიჭო! არ გესმის შენა? მოდი, თორემ მე მოვალ და უარესი იქნება, — და ნარიდან წამოიწია, მაგრამ შენემ დაასწრო, წამოდგა და გიორგს დააიძრა. გიორგიმ პირდაპირ შეხედა. შენეს სათვალთან მას არაფერი უყურებდა. არაფერი. სიცარიელე. მერე მის უკან დაძრული მორის პილოტი მუცელზე ამოსვირინგებული ქალთევზა გაცოცხლდა. საშენკა ტიროდა, მერე სამივეს ზურგი შეაქცია და საკნის ჭერთან პატარა გისოსებით სარკმელს მიაპყრო ცრემლიანი თვალები, საიდანლაც სინათლის სხივი ილანდებოდა.

გიორგი გააფთრებით დაუშინა მუშტები რკინის კარს. მერე რამდენჯერმე „**კარ-მუშკის**“ ზევით ისეთი ძალით მიახალა თავი, რომ საკნის მძიმე კარი შეირყა და, დაბნელდა.

თვალი რომ გაახილა, ისევ ბნელოდა. გიორგას გული გაუსკდა, უცებ წამოვარდა და თვალებიდან პლედის მოიშორა. ცოტა ხანს გიჟივით იყურებოდა აქეთ-იქით. მერე შევებით ამოისუნთქა. საკუთარი სახელოსნო იყო. ნვალებით წამოჯდა.

ჭიქაში ჩარჩენილი კონიაკი გადაჭკრა ცოტა მოზრდილი სიგარეტის წამწვი წარჩია და მოუკიდა, მაგრამ პირველივე ნაფაზზე ხველა აუტყდა და პირდაპირ მაგიდაზე ჩააქრო.

ვერაფრით იხსენებდა, გუშინდელი დღე როგორ დამთავრდა. ბოლოს ახსოვს, რომ დათომ და ვახომ დასცხეს და აშველებდა, ლოლა, როგორც ყოველთვის, დათვრა და იმდენი ილაპარაკა, ყველას გული გაუწვრილა, მერე აქ დივანზე ეძინა. მერე თვითონ და ნატუსია. ამის მერე აღარაფერი ახსოვდა. სრული სიბნელე, ვერაფრით გაიხსენა, როგორ დაიშალნენ.

ტელეფონი აიღო და ყველას სათითაოდ ჩამოურეკა. ნატუსიას, დათოს, ვახოს, ლოლას. ყურმილი არავინ აიღო. რალაც უცნაური შფოთი დაეწყო. „სად გაქრნენ?“

მერე ისევ დანვა და პლედის ნაიფარა. ჭიქაში ჩარჩენილი კონიაკისა და რამდენიმე ნაფაზის შემდეგ გულმა გამაყრუებლად დაუწყო ბაგუნი. მერე უცებ ჩაეძინა და დაესიზმრა:

ამტვერებული პრერია. მტვერში კბილებამდე შეიარაღებული მხედრების ჯგუფი გამოჩნდა. მტვერში ამოგანგლული მოსირმული ქურთუკებით და ფართოფარფლებიანი სომბრეროებით იცნობდით, რომ მექსიკელები იყვნენ. მკერდზე ტყვიებით გადაძქვლი ფალასკები ჰქონდათ გადაჯვარედინებული. ძირითადად „**ვინჩესტერებით**“, „**კარაბინებით**“, „**სმიტ ვენსონებით**“ და „**კოლტებით**“ შეიარაღებული — „**ღმერთმა ადამიანები ასეთი განსახვავებულები შექმნა, მისტერ კოლტმა კი ისინი გაათანაბრა.**“

რაზმი დიდ, თეთრ მექსიკურ ასიენდას უახლოვდებოდა.

ზევიდან ჩანდა, თეთრს სახურავსა და კედლებს როგორ უცნაურად ერწყოდნენ იქვე ჩასაფრებული, ასევე უნიფორმიანი ჯარისკაცები. მტვრიდან გამოვარდნილმა მხედრებმა ასიენდას მჭიდროდ დაგმანულ ჭიშკართან მიაგდეს ცხენები.

მხედრების შავგვრემანი მეთაური, გრძელი, აპრეხილი უღვაშებით, დანარჩენებს ეთათბირებოდა. ცხარედ კამათობდნენ, თან დამოკლებული ალვირებით ძლივს აკავებდნენ გაქაფულ, გაგიჟებულ ცხენებს და დიდ მექსიკურ ტახტრევანივით ფართე, მოვერცხლილ უნაგირებზე ირწოდნენ. მხედრები მეთაურს რალაცეს ედავებოდნენ. რამდენიმე მათგანმა გაშიშვლებული მაჩეტეც კი გაიქნია ჭიშკრისკენ. ბოლოს გაბრაზებულმა მეთაურმა ხელით ანიშნა, უკან დაიხიეთო და ცხენდაცხენ მიადგათ თეთრი ასიენდას შავ ჭიშკარს. ჭიშკარი გაიღო. ასიენდას კედელზე წარწერა გაილანდა „**ასიენდა სან ხუან ჩინამეკა! 1919 წელი. 10 აპრილი**“ და იქვე გაქრა.

ასიენდას ცენტრში მრგვალი, დამშრალი აუზი იყო, მის იქით კი პატარა ეკლესია და მაღალი სამრეკლო. არავინ ჩანდა. მეთაური სამრეკლოს მიუახლოვდა. როგორც კი მხედარმა ზარის თოკს ხელი მოკიდა, მის უკან ჭიშკარი თავისით დაიკეტა. მეთაურის რაზმელები დახშულ ჭიშკარს მიაწყდნენ. მხედარმა ვერაფერი შეამჩნია.

სამარისებურ სიჩუმეში ზარმა დარეკა. ასიენდას თეთრ სახურავსა და კედლებთან ჩასაფრებულ სამხედროებს თეთრ უნიფორმაში გამოწყობილი პოლკოვნიკი ხესუს გაუხარდო გამოეყო და ბრძანება გასცა.

ზარმა მეორედ დარეკა. მესამედ ზარის ხმა თოფების ზალპმა ჩაახშო. როდესაც აყრილი მტვერი დაიწმინდა, მინაზე გართხმული ცხენი და მხედარი გამოჩნდა. სულთმობრძავი ცხენის ქვეშ მოყოლილმა, ტყვიებით დაფლეთილმა მხედარმა მოასწრო და გასისხლიანებული ხელით სპილოსძვლისტარიანი მოვერცხლილი რევოლვერის ტარი მოზიდა.

კიდევ გაისმა თოფების ბათქანი. განმეორებითმა ზალპმა ისევ აშალა მტვერი. გამომშრალმა მოყვითალო მინამ ღრუბელივით შეისრუტა ცხენის და მხედრის ალისფერი სისხლი. ასიენდას ყვითლად დამტვერილ კედელზე კვლავ გაილანდა მქრქალი წარწერა „**Emiliano Zapata**“ და ისევ გაქრა.

დალუპული მეთაურის რაზმელები ასიენდას გარშემო გიჟივით დააქროლებდ-

ნენ სროლის, მზისა და მტვრისგან გაგიჟებულ ცხენებს და სამხედროებს ტყვიებს უშენდნენ. ასინდას ალყა შემოარტყეს, გააფთრებთ ცხრილავდნენ კედლებს. თეთრ-უნიფორმიანმა ჯარისკაცებმა ასინდას ბრტყელ სახურავზე ტყვიამფრქვევი გადმოდგეს. პოლკოვნიკმა ხესუს გაუხარდომ ხელი აღმართა.

გიორგამ თვალი გაახილა, ერთი ხელის მოსმით მოიშორა საღებავებით დალაქავებული პლედი და უცებ წამოჯდა. ცოტა ხანს ძილბურანში იყო, ერთმანეთში აირია სიზმრები, გუშინდელი საღამო, სმა, დილა, ტატა, გედი, როიალი, თვითმფრინავი, გაჭენებული ცხენები, ასინდას თეთრი სამრეკლო, ნაღმით გადამსხვრეული პალმა, თვითმფრინავი, ნატყვიარი ბიჭები, მღვდელი, მე-5 საკანი, პოლიციელები, სასწრაფო, მოლბერტი, ნახატი — დაუსრულებელი ტილო, ნატყვიარი ბიჭები, შავი სასწრაფოები, მოლბერტი, ნახატი — დაუსრულებელი ტილო, კორპუსის კედელზე ბარელიეფი, შავ-მწვანე ანაშას ფოთლებგამოსახულ ბენდენაზე ჩამოკიდებული, გადამტვრეული მარჯვენა ხელი...

გიორგონს მოსვლას ცდილობდა. „აღარ დავლევ“... გაიფიქრა. „კარგა ხანს აღარ დავლევ“... „მართლა“... კიტრის ნილის ქილაში ჩარჩენილი წვენი დალია. ისევ აიღო ტელეფონი. ისევ ჩამოურეკა ოთხივეს. დათოს, ნატყვიას, ვახოს, ლოლას... ისევ არცერთმა არ აიღო. გიორგას გული უცნაურად მოეწურა. რაღაც უსიამოვნო გრძობამ შეიპყრო და წელანდელი შფოთი ც გაუძლიერდა. წუხანდელი გიჟური სიზმრები თუ ზმანებები ჰქონდა გამოყოფილი.

„ალბათ სძინავთ“, გაიფიქრა, მაგრამ მაინც მურტალი შეგრძნება ჰქონდა. ძალიან უსიამოვნოდ გაეღვიძა.

ცოტა ხანს კიდევ გათიშული იჯდა. მერე ადგა. შებარბაცდა. ცოტა ხანს იდგა და წონასწორობას იცავდა. მერე აბურღული თმა და წვერი გაიწვინა. ფრთხილად გადადგა ნაბიჯი, ფრთხილად მიუახლოვდა მოლბერტს. ნახატი ადგილზე იყო, მთელი და საღსალამათი. შიშველი ტატა ლოგინზე წამოძვდარიყო და შავი, თეთრ სხვადასხვა ფორმის მთვარიანი და ვარსკვლავებიანი ზენარი შემოეხვია. ძალიან საკაიფო ნახატი გამოდიოდა. „დღეს გამოვშუშდები, ზვალ დილიდან კი ვიკეტები, ტელეფონს ვრთავ და ვშუშობ...“ ტელეფონზე ისევ გაახსენდა, რომ დილით არავინ ყურმილი არ აიღო და ისევ ცუდად, უცნაურად ცივად მოეწურა გული. იდგა და ნახატს უყურებდა. ტატა ცოცხალივით იყო და ზუსტად ისევე ეშმაკურად, ვნებიანად და ალერსიანად ჭუტავდა თვალებს კატასავით, როგორც სინამდვილეში. „მართლა, მაგისმა მკვლელმა ქმარმა არ ნახოს სადმე და ნახატზე თავისი ცოლი არ იცნოს!.. თუმცა, იმას გამოფენაზე რა უნდა...“

და ბოლომდე ვერც გაიგო, რა მოხდა. ჯერ თვითონ გაბარბაცდა თუ მოლბერტი შეტოვდა. გიოს ცივმა ოფლმა დაასხა. გატოკებისა კი შეეშინდა. ხელიც ვერ გაანძრია. მოლბერტი ადგილზე გაჩერდა. შემფოთებულმა მხატვარმა შვებით გაცინებაც კი მოასწრო და მთელ ტანში დავლილმა ჟრუანტელმა ფეხებში დაუარა და სახელოსნოს პარკეტში გაიბნა.

გიორგამ თვალი დააბრუნდა. და, უცებ თითქოს ვილაცამ ხელი ჰქარაო, მოლბერტი გადაქანდა და არეულ, აშლილ მაგიდის კუთხეს დაასკდა. ტილო შუაზე გადაიხსნა. მაგიდის კუთხეს პირდაპირ დაეხია, შიშველი, წამომჯდარი, შავ-თეთრ ზენარშემოხვეული გოგოს პორტრეტი.

გიორგა გაოგნებული, გადარეული თვალებით დაჰყურებდა შუაზე გადახსნილ ნახატს და გადაყირავებულ მოლბერტს. შემდეგ კი ცხადად გაიგო აბაზანიდან გამოსული წყლის შხრილის ხმა და ძლივს გააპარა იქით მზერა. აბაზანის კარის ქვემოდან შენითლებული წყალი ჟონავდა და ნელ-ნელა მოიპარებოდა იატაკზე...

რომანი ჩემთვის მაინც სიყვარულის არსებობაა — ამიტომაცაა ალბათ, ვერ ვეგუბი ტვინწანრობა, ტვინწანსაკეულაციებ ტექსტებს რომანს რომ არქმევენ; ჩემთვის მაინც ქალისა და კაცის სიყვარულია რომანი — დიახ, ჩავრჩი წარსულში და ვერ დავენიე ამ ოცდამეერთე საუკუნეს, მაგრამ თავს ვიზღვევ და ჩემთვის-მეთქი ვამბობ. პირველი რომანი მედგა ალბათ... სინამდვილეში გილგამეში, მაგრამ ის მერე მოვიდა, გვიან, სტუდენტობისას, თავისი შამხათითა და ინანათი; მეგობრობა სიკვდილს შერთული მაგრამ — მაინც, ინანა და შამხათი აძლევს სიბლს ჩემს თვალში. სიჭაბუკეში კი, მას შემდეგ, რაც ბავშვობაში უკვე განვიცადე გულანშარო თავისი ტრფობებით, რომანად მედგა მოვიდა მაინც და, ბოლო გაცემა, ელფენონი; აქაც სიყვარული ანათებს რომანს. ეს ვითომცდა შესავალი, კლასიკური სახით როცა წერ წერილსა თუ შთაბეჭდილებას რომანზე, მაშინ გამოდგება, მაგრამ მაინც ის წუხილი მანერინებს ამაას, რომ თანამედროვე ქართულმა მწერლობამ თითქოს ფეხი აუწყო უაზრო სართაშორისო ვითომ პოსტ-

ქარდა ქურდუხი მოგზაურობა სამხრეთული სპილოთი ანუ ოდისაა დაკარგულ დროში

მოდერნს და აქრობს ტექსტიდან სიყვარულს, თითქოს რომანი საერთო ეროვნული გამოცდებისთვის დაწერილი ესეე თუ რაღაც მოთხოვნილი დასაბუთება იყოს. ჰოდა, ამიტომაც ვერ მოვიტინე, შთაბეჭდილებები რომ არ ჩამენიშნა არჩილ ქიქოძის მშვენიერი რომანის — „სამხრეთული სპილო“ — ნაკითხვის შემდეგ. არჩილს „ცოცხალი ნიგნებიდან“ ვიცნობ, ბათუმში იყვნენ ჩამოსული ამ მშვენიერი პროექტით, მაგრამ ეს არ იყო მაინც გაცნობა; უნდა გამოვტყეფ და გიორგი ლატყანიძის ერთმა ცივად ფეხისზე სტატუსმა მიმაგდო „სამხრეთულ სპილომდე“ — ჩვენს სინამდვილეში დიდებული რომანი დაინერაო, წერდა, მგონი, გიორგი (მაპატიოს თუ დაეუმახინჯე პოსტი), მაგრამ მე კი მიმიყვანა ამ რომანადმი; რომანში კიდევ ის ჩემთვის საყვარელი ხაზი, სიყვარული ვიპოვე; ნელის სიყვარული გასდევს ნელა მთელ რომანს და ესაა, რაც სხვა ყველაფერ დანარჩენს ანიჭებს ჩემთვის სიბლს. კი, ელენეცაა აქ, შეიძლება და, მშვენიერი ელენე, გმირის ცოლი და უსაყვარლესი შვილის დედა, მაგრამ მაინც ნელის სიყვარული ანიჭებს ამ რომანში იდუმალ ძალას ამურს, როგორც ასეთს. „გაზიარებული სიყვარულია“ ნელი, „ნებადართული ტრფობა“ ელენე, კანონის ბეჭედდამსული, და არა მგონია, ამიტომაც უფრო ფერკმრთალი; არა, არა აქვს ნებადართულობას გადაშვევტი მიმღველობა, უბრალოდ, სიყვარული ისაა, ნელი რომ უყვარს და აკანკალებს უკვე ნასულსაც, კატების ექიმთან რომ ხედავს ისრაელის დანაღმულ მიწაზე, ან სულაც ბიბლიური სამოთხის მახლობლად; შემთხვევითია, ვითომ სამოთხისკენ რომ გააუჩინარა ავტორმა სიყვარული? მგონი, არაფერია შემთხვევითი არჩილის ამ რომანში. ერთი გაუზიარებული სიყვარულიცაა ამ ნიგნში — მედიკოსა და ლეოს — საინტერესო გმირის — ვისთანაც ბოლოსკენ გადაკვეთს ხაზს სიუჟეტი, თითქოსდა თავისთვის მოგონებების აბურღულ ბურუსში მოხეტიალე სიუჟეტი, მაგრამ საოცრად გააზრებული და ნაფიქრი ავტორის მიერ, ასე პროფესიონალ და კარგ მწერალს რომ შეგვაცნობინებს მკითხველებს.

რადგანაც მაქვს ის ფუფუნება, ფილოლოგი ან ლიტერატურათმცოდნე არ ვიყო, უბრალოდ, ჩემს შთაბეჭდილებებს ჩამოვყრი აქ — რა ვიცი, იქნებ ვინმეს გამოადგეს, თუ არადა, მინიმუმ ჩემს მადლიერებას ხომ ასახავს მწერლის მიმართ, რომელმაც ლამაზ სამყაროში ყოფნის რამდენიმე საათი მაჩუქა:

ყველგან ნელი-მეთქი, როგორც ვთქვი, ეს არაა „კლოუნის თვალთახედვა“ ბიოლისა, მონოგამიური რომაა და ცოლის წასვლის შემდეგ მარტობის აშკარა მსხვერპლია. არა, აქ ნელი, სხვისი ცოლი, მაგრამ ტროელ ელენესავით სიცოცხლის გამართლებაა გმირისთვის. გილგამეშის არ იყოს, მეგობარი უფრო ადრე შემოდის

რომანში — თაზო — რომლის გარშემოც, შიგნითაც, ბრუნავს რომანის ნუთისოფელი, მაგრამ ნელი მაინც სხვაა მთელი თავი-

სი ბიოგრაფიით. სამხრეთულ სპილოზე ამხედრებული სამყარო გამემდებოდა ნელის გარეშე ამ რომანში...

დიდი მწერლის კალმის მონასშია თოჯინას ეპიზოდი, როცა გოგონა ეჭვით უყურებს მამის ნაჩუქარ გაცრეცილ თოჯინას და ფროიდისეული სიღრმით ასკვნის, ქალისაგან, უცხო ქალისაგან გამოტანებული რომაა საჩუქარი:

„ახლა კიდევ იმედი მაქვს, რომ იმ ერთხელ მაინც კარგი დრო გაატარა. რო საკაიფოდ იგულავა იმ ქალთან. მართლა მინდა. რომ ვერ იყოს...“

ოიდიპოსი დასეირნობს არჩილის პროზაში, თან ისე, რომ გამომწვევადაც არ გაჰყვიროს, აჰანდე, დავითხარე თვალეზიო.

რამდენჯერმე მომადგა ცრემლი თვალეზზე, თითქოს დაკარგული დროის ძიებაა, დაკარგული სამოთხის გასხენება სამხრეთული სპილოს წინ გადაღებული ფოტოსურათი, საიდანაც მთელი ბავშვობა გადმოიღვრება და ეს ყველაფერი არაა ნამსხვრევებით გაფანტული გატეხილი სარკესავით, რომელსაც ვერ გაამთელებ საუკეთესო ნებოთიც; რაც უნდა აკონინო, ხაზები მაინც დარჩება ზედ და ოპტიკური თუ პრიზმაში გადატეხილი სურათები ერთ მთლიანობას ველარ შეგიქმნის. არა, არჩილის ნაწარმოებში სურათები ერთ მთლიანობას ჰქმნიან წარმოსახვით რომანში; რომ კითხულობ რომანს და მეორე რომანი შენს წარმოსახვაში რომ იქმნება — იმ რომანში ერთიანია და სრული; როზეტას წყვეტილი ამბებიცა და მისი მეზობლის სარკიდან არეკილი სადარბაზოს შეყვარებული წყვილების თავგადასავლებიც. ეჭვიც არ გეპარება, რომ როზეტა გადაიღებდა შერცხვნილი შვილის ცხედრის საზიდარზე შებმული დედის თავგადასავალზე ფილმს და ეს ფილმი სვანეთის მთებში არ ჩაიკეტებოდა, როგორც იმ თებელის ამბავი, რომელმაც მიუხედავად მეფის აკრძალვისა, მაინც დამარხა ძმა...

ძირითადად არ ვკითხულობ აფხაზეთის თემაზე დაწერილ რომანებსა თუ მოთხრობებს; უმრავლესობა მათგანი ყალბია ვერ გათავისების გამო, ზოგან თემა განცდილია, მაგრამ ნიჭია ძლიერ ფერმკრთალი: სადღაც მათ შორის რამდენიმე თუ გაივლევს ნიჭიერი ავტორი და კარგად ნაწერი ტექსტი. არჩილთან ერთი ეპიზოდი, აფხაზეთში ნაბრძოლი რომ გაისვრის, მთავარი გმირის მეგობარს დაჭრის და ორი წლის მერე თავს რომ ჩამოიხრჩობს; თითქოს მთავარი სათქმელის მეთაურის სხოვანი ეპიზოდი, მაგრამ აფხაზეთის ომზე მიძღვნილ რომანებზე მეტადაა ასახული მთელი ტრაგედია, ან შეიძლება ვამეტებ, მაგრამ ეს შეგრძნება მომიტანა. ეს შტრიხიც გმირის ოდისეადანაა, რომელიც მთლიან ხაზს ქმნის და შემთხვევით არაა შესული თავგადასავალში, მაღალი ძაბვის სადენებისა და სვანეთში ასაშენებელი ჰიდროელექტროსადგურის გვერდით, რომელმაც სალოცავი საფლავები და ერთი მუჭა სოფელი უნდა დაფაროს. ეს ის სამყაროა, რომანის გმირის ოდისეა, რომელიც შეიძლება ისე პატარა იყოს, რომ იმ სამხრეთულმა სპილომ აიკიდოს ერთბაშად და ზიდოს, მაგრამ ეს ის სპილოა, რომელზეც დედამინა დგას, რომელიც კუზე თუ თევზზე დგას, წყალში მოცურავე თევზზე — ბორხესის წარმოდგენილი არსებების აღწერილობიდან, იმ წყალზე, რომლის იქითაც ადამიანის გონება ვერ წვდება.

სპილოზე შემომჯდარი სამყაროც მოძრაობს, ოღონდ ეგაა, როცა ჯანაშიას ქუჩის კუთხეში მწვანე ენთებათ მანქანებს, მაშინ სადღაც უჩინარდება ნირვანული სიჩუმე, საკუთარ შიდაცნობიერში რომ მიგიქცევს და გარეცნობიერი ხმაურიდან გეხება რეალობა, რეალური ადამიანური ურიაშულიც.

აშკარად მიგნებული სახეა, თითქოს ჯანაშიას ქუჩის კუთხის შუქნიშანზე გადის სამყაროს მაჯისცემა; ეს ის განცდაა, სოკრატე რომ ხვდება მსოფლიო შემოვლილ ნაცნობს და პასუხობს, მე კი ისევ ათენში ვარ და ისევ იმაზე ვფიქრობო. ერთი ქუჩის კუთხეში დადგმული უბრალო შუქნიშანი კმარა ხანდახან, სამყაროს მთლიანი სურათის ფეთქვას რომ გამოკრა ხელი. ჯანაშიას კუთხეში ნითელი ენთებათ მანქანებს, აი, ბაზალეთის ქუჩის კუთხეში კიდევ ქვეითებს — მწვანე.

არ არის რეფერენი, მაგრამ თან გასდევს თხრობას თუ გმირის ოდისეას მედგა, რომელიც ვერაზე არც ერთ მოგრიალე მანქანას არ ჩაუჯდა, ერთგულ პენელოპესავით დაელოდა ოდისეებს, იმ ოდისეებს, რომლის ცოლი არასოდეს არ ყოფილა და არც არასოდეს გახდებოდა; ეს ის მედგაა, რომელთანაც მიაგდებს რომანის ბედისწერა გმირებს ბოლოს და გტოვებს საკუთარი წარმოსახვების ამარა, გაუზიარებელი სიყვარულის შემდგომ ბედზე, რა ენევა მას, გაიზიარებს თუ არა ქურაში ჩაყანგული „ბმე“-ს ბედს, სამეგრელოს ერთ-ერთ სოფელში ლამის სალოცავად ქცეული თეთრი „მერსედესის“ საპირისპიროდ; ესაა მწერლის კალმის ის ძალეში მონასში, ძალეშიდ მოქნული ფრანუბი, რომელიც ქმნის ამ რომანის მთლიანობას და გაფანტულ სარკის ნამსხრევებს არ ამსგავსებს; რაც გაიძულეს და წაგაკითხეს ამ სამსგვერდის რომანს „პოსტების“, „მესიჯებისა“ და „სამილიკების“ ეპოქაში.

*
ამავსებს შენი მოახლოება
და შევეზრდები შენს სიახლოვეს;
გსურს სიყვარულის მოახლოება
და ჩვენში ეძებ უფრო ახლობელს.
ძებნა-ძებნაში თითქოს მაღავენი,
რასაც ეძებენ, მერე შერთავენ
და გვახსენდება, მეუთვალავედ,
ერთიან გულის ჩამოღვენთამდე,
არა ზმანება ნუთის — არამედ,
ნუთის სიღრმეში სწრაფვა ღმერთამდე!

*
სხვის სიკეთეზე დამწუხრებულს ვერ გითანაგრძნობ,
შურს თუ არ იშლი, მახათის ყრა უნდა განაგრძო!

*
ცრემლს თვალში ველარ ჩავიბრუნებ,
გულში ყოველთვის
და მერე ისევ შენსკენ მოველტვი.

ბარდასახვა

მე ვწერდი ჩემთვის და არა სხვისთვის,
არც შენ მახსოვდი, როდესაც ვწერდი,
ვრჩებოდი მართო ულურჯეს ზღვის წინ,
იმავე ზღვისგან შობილი წვეთი.

მავინყდებოდა მარადი ჟამი,
რომელიც ჩემთვის მოდის და მიდის,
უმარტივესი თეთრი და შავი,
რთული დუეტი — მარადი მითი.

როცა სივრცეთა სიჩუმე სრული
თვალის სიღრმეში იწყებდა ლივლივს,
ვგრძნობდი, რომ სიტყვებს ნაჰყვება სული
და სამყაროში უჩემოდ ივლის.

სხვაგან

ამ სტრიქონს, როგორც უხილავ კიბეს,
რა უნებლიეთ მივყავარ სხვაგან,
მე ვხედავ კედელს ბროლივით მყიფეს
და სიჩუმისგან მოწყენილ საგანს.

რა უხმაუროდ იშლება ზღვარი,
როგორ ასწორებს კლდეებს და ხრამებს,
გაღებულა თხივივ კარი,
ალარც დილა და ალარც ღამე.

მე ვხედავ, როგორ მოძრაობს ფიქრი
და ამ უფერულ სივრცეში ღვებება,
ვარდის კოკორი, წითელი ფანქრის
ნათილ წვერივით, რაღაცას ჰყვება.

სადა ვარ ნეტავ? ვინ არის ახლოს?
ანდა შორს მაინც თუ არის ვიღაც?!
რად მემალეები, მშობელო სახლო,
და რა ახლოა სხეულის თიხა!

ველარ ვიხსენებ ფოთლების შრიალს,
ხმაც აღარ მესმის ტოტების სხევის,
თითქოს ჰაერში ათასი შრეა
და თითქოს სხვაგან ნასულან სხეები.

*
რაც იმალება ჩუქურთმის ხმაში
და ეძებს სიტყვას ჩურჩულით ნათქვამს,
ვინც გაზაფხულზე ყვავილებს გაშლის
და თან ბალახის ნაბიჯებს ადგამს.

განცვიფრებული დავეძებ ახლაც,
ბავშვის სიცილში, ნავარდში მერცხლის,
ის არის ყველგან — ქვევით და მაღლა,
მინა, ჰაერი, წყალი და ცეცხლი.

არის სამყარო თითქოსდა ერთი,
იმდენად ერთი, რომ იქცა არსად,
და ყველა სივრცეს თანაბრად ვერთვი,
დამკვიდრებული ყველგან და არსად!

*
მე შევესწარი შენი ცის გახსნას,
მიმქრალ თვალების ანაჰერწლებას
და გავიგონე, შენი ხმის ტემბრში
სიტყვები როგორ იქცნენ მერცხლებად.

ძარღვებში ვიღაც ღიღინით დადის,
მე ახლა სხვისთვის აღარ მეცლება,
და რასაც ვნატრობ, განგების ნებით,
რომ არ მოველი, მაშინ მეძლევა.

არც ეს საღამო არ არის უცხო
და კაქტუსს დარდი უჩანს ეკლებად,
შენ ხომ აქვე ხარ და ეს საღამო
ახლა შენსავით გულში მეკვრება.

*
როცა მომბეზრდა სუსხი თებერვლის
და ყორნის ფრთების შავი საცხავი,
ვინატრე სიტყვა მშვიდი, ბებერი
და მოწყენილი საყდრის ქვასავით.

გამოვექეცი ზამთარს ნავსიანს,
გარდასახვით და არა მისნობით,
შემომყურებდა ბნელი ხავსიდან
უცვლელი თვალი მარადისობის.

რად ამიხილე თვალი, უფალო,
რად დამანახე ლურჯი სივრცენი,
დავდივარ ჩემთვის და ხალხს ვუმალავ,
რაც გავიგონე და შევიგრძენი.

დღეს თებერვალმაც ვერ შემაკავა,
იქითკენ მივალ, მიმიხარია,
თქვენ გეჩვენებთ, რომ მე აქა ვარ,
მე სხვაგან ვცხოვრობ დიდი ხანია.

წუთის გაამორება...

დაგელოდები, ჩამოდი მალე,
შენ რომ არა ხარ, არც მე ვარ სახლში,
მთელი ცხოვრება ხანძარი ვმალე,
ახლა ვაგროვებ ფერფლსა და ნახშირს...

სწავას შემოდგომას ყვითელი შხეფი
და მოწითალო წინწკლები ფოთოლს,
ისევ შორიდან მოისმის ხმები,
განელებული ზაფხულის შფოთო.

გადამალული აგვისტოს ხვატო,
ეს მონატრების წუთი შეუნდე,
როგორ მწყურია, რომ ისევ გხატო,
და ისევ შენით რომ დავსწეულდე.

*
მიკვირს, ბალახი რომ ამოდის ამ სიძულვილში,
ყვავილები რომ იშლებიან,
მზე რომ აბრწყინებს თვალების ჭაობს,
სისხლიან ხელზე რომ გაკრთება უმანკო სხივი,
სიცრუის ხავსში ნიაფი რომ გაიშრიალებს.

რა უნდათ აქ,
სადაც ჰაერიც აღარ არის,
სადაც მშვენი ბავშვის თვალელები
ტანჯვით შობილი ნათელი ბუუტავს...
რა უნდა ვარსკვლავს და ამ სიმღერას
გულგრილობით მკვდარ უდაბნოში?!

*
ველოდი, ვინმე იქნებოდა, მაგრამ არავინ
და მივხდი, მე-დან ვერასოდეს ამოვიდოდი,
ის აქვე იყო, ნებისმიერ დროის მპარავი
და სამი ბგერით ერთობოდა, როგორც ხვითოთი.

ვერ აკვირვებდა ველარავის ძველი საღმრთო,
აკვიატებას ვერ გაუსხლტა, მაგრამ შენჭირად
წამოაგონდა, რომ ოდესღაც იყო საღდათი
და გაქცევაზე გამუდმებით თვალი ეჭირა.

დრო გაიპარა დღეებს შორის გაბმულ ბოლთაში,
ბოლთასაც ბოლი ასდიოდა, განა ფარავდა
და ორთა შუა, ვიღაც იდგა შუა ორთაში,
როცა მავანი გაიჩინა ანაფორადან.

*
მზე რომ იყო ჩამავალი, დასავლის,
ვიდრე მარტმა საქმე არ გაართულა,
გაზაფხული მოგვიახლოვდასავით,
ამეტყველდა მონატრებულ ქართულად.

არ ინდობა, ჩემთვის რაც გაიფიქრე,
შენც ხომ იცი, დაცდენილი ყასიდად...
არა უშავს, გულსგარეთ რომ მიმიქრეს,
ან გამოკრთეს ძველი მონახაზიდან.

შენ სურვილის გიყვარს გულში შენახვა
სათავისოდ, სარკეს რომ ეპრანჭები,
რა ლამაზად მოინდომე ხელახლა
და გაზაფხულს დაანახე კანჭები.

წუთიერი დასკვნა

ახლაც მაშინებს სიცოცხლე, სიკვდილის არ მეშინია,
ყველა მეორე მოშურნე ჩემს კვალზე დაგეშილია.
წუთი წუთის მისდევს, ეს წუთი — აპოკალიფსის კიდეა
და ჩემი ნასვლა-არნასვლა, სწორედ ამ წუთზე მკიდეა!

ვაჟას მონატრება!

გულმა რომ გუშინ იმღერა,
არასდროს არ უმღერია,
იასაც, ასე თამამად,
თავი არ აუღერია,
ვინც ოხრად დარჩა, იოხრა,
თვალის ვერ აუხელია...
ცხრა იყო ტვირთის გამწევი
და ახლაც ცხრა უღელია,
გადი-გამოდის გუთანი
ნიადავ დაუღლეელია.
გული გაულღვა ტკივილში,
სხვისთვის არ გაუმხელია.

*
მზე მოჩანს, როცა აღარ ანათებს,
როცა გშორდება, ის წუთი გიხმობს
და გეძებს შენი მიზიდულობა...

ვჩქარობდი, აქვე მეგულეობდი
და მოვედი შენს ნასაყვანად,
მაგრამ ვერ გნახე, გაუჩინარდი...

შენ ჩემში იყავ და სხვაგან არსად,
და დროდადრო ჩემშიც ქრებოდი.

ხანდახან მზესაც უნდა ამოსვლა
და ვერ ამოდის,

დაგვემალემა ბგერებს შორის
თანმდევნი პულსი
და დროის სიღრმეს უსახელო წუთში პოულობს!

არ მეგონა, უთქმელ სიტყვაში თუ შევალწევი,
რომ ეს შელწევა იყო ცის გახსნა.

ხანდახან მზეც კი ვერ ამოდის,
როცა იგი თავს ემალება
და ჩადის სულის ნათელ უფსკრულში,
სადაც სიტყვები ფერს იცვლიან
და საუბრობენ შეხების ენით.

*
ახალ სიცოცხლეს ვინცეხ ხანდახან,
აღარ მომბეზრდა ბლენის თამაში,
თუმცა არ ვიცი, სად ვარ, სადა ხარ,
ვიღვიძებ რომელ ეპისტემში.

გაურკვევლობის ფარულ მოლოდინს
ვწყინდები, ზოგჯერ სულ აღარ მომდევს
და ამქვეყნიურ ბოლობოლოთი,
ისევ მივყვები სულს საღამომდე.

ვინ დამაყენა ღამის დარაჯად,
საქმის გამრჩევად და მეთვალყურედ,
რას გამომიჩენს, რაც აღარა ჩანს,
ღამე მეთალხე და მეთვალხურე?!

მოვა წუთი და ცაში წამიყვანს,
გულს შევუძახებ, ძმაო, ადრეა!
თუ ყველაფერზე მეტად ცა მიყვარს,
რატომ დამჩემდა ფეხის ათრევა?!

თოთია გიგაურის ხსოვნას

მოხეტიალე სულებისთვის... ღამით რომ კენესენ...
და მერამდენედ გეშინია ფანჯრის გაღების,
რომ არ უსმინო, რას ყვებიან ძველი ბალები,
ჟამი რომ გადის, შენთან ერთად და უშენოდაც,
ისევ აგრძელებ მოლოდინის დაქუცმაცებას,
ფუსფუსი დროის მოსაკლავად მუდამ გშველოდა.

ვერ გაგიგია უმიზეზოდ ვინ გენატრება,
რა გენატრება, ანდა რატომ მელანქოლიობ,
სამოთხის განცდა, შენში ჩარჩა, როგორც სქოლიო, —
არ იკითხება და იხსენებ, მხოლოდ ბუნდოვნად,
რაც თითქოს იყო, თითქმის იყო, ანდა არც იყო
და, რა თქმა უნდა, არასოდეს დაგიბრუნდება.

დუნე დღეები, უგემური ნადგომ წყალივით,
უნდა შეცვალო და სხვა დროში სცადო ნათრევა,
მობეზრდათ ფიქრებს სათბურებში გამოზამთრება,
ვერ მიივიწყებს აღმოცენებულ დღეთა გუზგუზი,

რაც იცვლება წიგნის გაშლით, ფანჯრის გაღებით,
წალიღინებით, გულის გახსნით, გულში ფუსფუსით.

ლამინაცია

შენ მას იცნობდი უნახავად, ვიდრე შემთხვევით
აღმოაჩენდი და გულისთვალს რომ შეავლებდი,
ის ივსებოდა შუქით, როგორც აღმოსავლეთი
და გაგიკვირდა, რომ გახსოვდა, ვერსად ნახავდი,
მაგრამ ის მუდამ შენში იყო დასაბამიდან,
კაჟში რომ ცეცხლი არსებობს და ხეში ქალღმერთი...

და ძარღვებიდან დაბადების ჰიმნი გუგუნით
გთხოვდა გაღწევას, გაღინებას და გზის გაგნებას
იქითკენ, სადაც მოლოდინი ნაიგრაგნება
და შეგუბებულ სიმყუდროვეს არღვევს აპრილი,
აქ ვილაც არის უხილავი, მაგრამ ნაცნობი
და მის სინათლეს ელოდები ბნელი ძაბრივით.

შენ მას იცნობდი უნახავად და არც იცნობდი
და უხილავი ნაცნობისკენ ახლაც მიცურავ
და ამ ცურვაში ჟამი თითქოს ამოინურა,
გახშირდა სუნთქვა, ხომ სჩვევია გამინორება
დღეებს, თვალწინ რომ ილევინ და სინანული
ისევ აგრძელებს ცრემლით თვალის ღამინირებას.

შარი!

თურმე საითაც მილოდავს მატლი,
თვალუნვდენელი ერთი ადლია,
ამის სიცოცხლე თუ არის მადლი,
ნებისმიერის, ალბათ, მადლია.
ვინც მუდამ გვფარავს, სავსეა ნათლით,
ის შეგვაგებებს სიტყვას ნატვრიანს,
ამ გაფიქრებას სიცოცხლედ ჩავთვლი
და შემოჰყვება ნატვრას ნათლია.
ბრუნავს ქვეყანა, მითხრეს, ამ ტრიალს,
ნულარ მიიბამ გულზე ქადაგო,
ამა სოფელმა მწარედ მამტვრია,
არ მსურს, ამ თახსირს მივესადაგო!

მომონაა

მევიოლინე ასრულებს სოლოს,
მუსიკის ხმა კი კაფეს ხმას ერთვის,
გულდასაწყვეტი ისაა მხოლოდ,
რომ შენ აღარ ხარ ახლა ჩვენ გვერდით.

სამყარო იყო ახალი თითქოს,
როცა ჩვენ ორი ერთმანეთს შევხვდით.
მონის ბორკილი არც ერთს არ გვედო,
არ გვანუხებდა ხუნდი და ღვედი.

ხალხმრავალ ქუჩის გვიყვარდა ნახვა,
ნაცნობი პარკის და პარკში გედის,
ორივეს გვსურდა გვექონოდა რალაც
უსახურ შავ-თეთრ გრძნობებზე მეტი...

ზოგი ჩაის სმით იწყებდა დილას,
ზოგი ღვინით და ზოგიც — თრიაქით.
ჩვენ კი ღრუბლებში ფრენა გვხვდა წილად
ცვილის გამდნარი ფრთების ფრიალით.

გვინდოდა ქვიშა გვექცია ოქროდ,
ლექი — სიმღერად, რწმენა — გალანად,
მაგრამ ცხოვრებამ გაგვწირა, როგორც
მზემ — იკაროსი, ცეცხლმა — ფარვანა.

მევიოლინე კვლავ უკრავს სოლოს,
დახრილი ხემით ნოტს იღებს მაღალს,
გულდასაწყვეტი ისაა მხოლოდ,
რომ შენ აღარ ხარ ჩვენ გვერდით ახლა.

პოეტის სიკვდილი

არც დაბადებულა, ისე მოკვდა...
ის მოკლეს ქალაქის მტვერში
ტროტუარის ბორდიურზე ჩამომჯდარმა ლოთებმა
უხამსი ლაყობით;
მეძავებმა — ურცხვი ღიმილით;
ჟურნალისტებმა — გრძელი არაფრისმთქმელი
სტატიებით;

ტელენამყვანებმა — გაუთავებელი შოუებით;
პოლიტიკოსებმა — სიცრუით...
მანამ მოკლავდნენ,
აიძულეს დაევიწყა ის,
რაც უყვარდა:
— სეირნობა „ნამდვილ პოეტთა“ ხეივანში
და საუბარი პოეტების აჩრდილებთან,
რომელთაც ჯერ კიდევ ახსოვდათ,
რომ მზე მზე იყო,
მთვარე კი — მთვარე.

ის მოკლეს უსისხლოდ,
ჯერ გრძნობები ამოაცალეს,
მერე — გულიც.
ბოლოს კი ნერვებიც ამოაჭრეს,
როგორც აპენდიციტი.
ის მოკლეს
უკანასკნელი მოჰიკანივით,
არადა, დიდი პოეტი უნდა ყოფილიყო,
ნამდვილი პოეტი!

მოკლეს და საფლავის ქვაზე დაანერეს:
„არ დაბადებულა, ისე მოკვდა“.

ქვეყნობა

„პლატონი ჩემი მეგობარია, არისტოტელე ჩემი
მეგობარია, მაგრამ საუკეთესო მეგობარი
ქვეყნობაა...“
ისააკ ნიუტონი

ის ღამაზია
ახალ შექმნილ სამყაროსავით!
ქალივით, რომელიც ისე გიყვარდა,
რომ შეხება ვერც გაუბედე...
თოვლივით,
რომელზეც არ გაიარე.
მშვენიერია
მდინარესავით,
ჩანჩქერად რომ უნდა იქცეს.
ცვრის წვეთივით,
ბალახზე რომ დევს
და მზის ამოსვლას ელოდება.
კვირტივით,
რომელიც მალე უნდა გაიფურჩქნოს.
ვარსკვლავივით,
ვერასდროს რომ ვერ მიწვდები.
ის მეგობარზე ძვირფასია,
რადგან
მისი დაკარგვით ყველაფერს კარგავ.
მისი სიმარტივე გატყუებს,
რადგან გგონია,
ადვილად დაუფლები,
მაგრამ
რაც უფრო უახლოვდები,
მით უფრო გშორდება.

თემურ გაბუნია

ის ერთია და სიმრავლეს ვერ ჰგუობს.
მის წვეულებებზე
მხოლოდ რჩეულები ხვდებიან
სპეტაკი სამოსით.
ის ღამაზია
აპოკალიფსის ცხენებივით,
ძველებურ დროშის ფერებივით,
ფრთოსანი ლომივით,
საიდუმლო სიბრძნეს რომ იცავს...
ის ღამაზია
ახალშექმნილ სამყაროსავით!

ღიალოგი

— ხომ ხედავ, როგორ დაიგვიანე,
მატარებელი უკვე გავიდა.
ცხოვრება
უკვე გამოვიარე,
ველარ დავინყებ ისევ თავიდან.
მარტოობაა რჩეულთა ხვედრი,
ჩემი ოთახი
არის კელია,
რად გინდა ყოფნა იმ კაცის გვერდით,
ვისაც აღარსად აღარ ელიან...
დაბადებული არა ვარ გმირად,
გამარჯვებებსაც
არ ვარ ნაჩვევი.
მან გამიღიმა და მითხრა მშვიდად:
— არაფერია,
მანაც დავრჩები.
ისევ განვაგრძე:
— ჩვენი ერთობა
გაუგებრობა იქნება დიდი.
ვერც ჩემთან ყოფნით ვერ გაერთობი,
როგორც გალიით
კანარის ჩიტი.
უკვე გავფანტე,
უკვე გავცივი,
რაც კი რამ მქონდა დიდი ხნის წინათ.
ან რა გიზიდავს ჩემში, არ ვიცი,
ხომ ხედავ, ვგავარ
გაბზარულ მინას.
მე ახლა მხოლოდ სიმშვიდე მინდა,
ხალხში ყოფნასაც არ ვარ ნაჩვევი.
მან გამიღიმა და მითხრა მშვიდად:
არაფერია,
მანაც დავრჩები.

ღამდება, ისევ ფიქრებს ეძლევი,
უფლის სამსჯავრო არც შენ აცდებია.
დასანანია, რომ ვერ შეძელი
მოჯადოებულ წრიდან გაღწევა.

თუმცა იმედი ჯერ კიდევ არის,
ყველაზე ბოლოს თურმე ის კვდება
და ენერგიაც — ბებერი ხარი —
ფინიშზე ისევ დაგიბრუნდება.

თუკი უფალი ღმერთი ინებებს,
შეძლებ იმ დიდი ლოდის აწევას,
რომლითაც გზები გადაგიხერგეს
ლაბირინთიდან გამოსალწევადა.

ყამარი

ბადრი, მომეც თეთრონი ზღვების გადამლახავი!
მე რომ ქალი მიყვარდა, მის მსგავსს ვერსად ნახავდი.

მოვიარე ქვეყანა, ვერ შევიტყვე სად არის,
ქალი ბროლის თითება, ქალი მთვარის სადარი.

კვალი ვერსად ვიპოვე, დავიქანცე ძალიან,
ისიც კი არ იციან, ნიმფაა თუ ალია...

მე ის ისე დავკარგე, როგორც ზღვაში თოლია,
ამ მთის იქით მთა არის, მოლის იქით მოლია,

ზღვაში კუნძულებია, სადაც — კოშკი მაღალი,
გული მიგრძნობს იქაა, სიზმრად ვნახე, იქ არის!

მისი კაბა მესიზმრა მზისფრად გადანაქარგი...
მომიყვანეთ თეთრონი ზღვების გადამლახავი!

დათუნია სხირტლაძე

ფუძემდებობა. სახალხო დღესასწაული ნიკორწმინდის ეზოში.

ულამაზეის სანახაობა: მთელი რაჭა (და არა მარტო რაჭა!) აქაა. ბევრი ბავშვი, ახალგაზრდა და მონიფული, ამ მადლიან მინაზე რომ ატარებენ არდადეგებს, შვებულების დღეებს.

ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრიდან შემოგვითვალეს მე და ეთერს, მონანილეობა მიგველო და ჩვენი ადგილობრივი „ფავორიტები“ (მელექსეები და იუმორის დიდოსტატები) გამოგვეყვანა ფუძემდებობაზე... ქვიშხეთში ვისვენებდით. შუადღის ხანს ნუკრი ირემაშვილმა მოგვაკითხა და ნავედით...

ამბროლაურის გარეუბანში მდებარე მყუდრო საოჯახო სასტუმროში დავბინავდით. ცოტა შევისვენეთ, გავგრილდით, დავენაყრდით და ნიკორწმინდაში ავედით...

ტარიელ ხარხელაური, გუჯა ბურდული (მეუღლეთურთ), ერეკლე საღლიანი და ზაურ ნონკოლაური უკვე აქ არიან. გაღვანთან განაპირებულან და დინჯი რაჭველების გულითად მისალმებას ღია ღიმილით პასუხობენ; სტუმარ-მასპინძელი „სელფებს“ იღებენ, ათვლიერებენ და ძველი ნაცნობებივით ბაასობენ.

რაიონებიდან მონვეული ავთენტური ანსამბლები და ინდივიდუალური შემსრულებლები უზარმაზარი ცაცხვების ჩრდილში ირევიან. ჩამავალი მზე ხეთა ტოტებში აფათურებს დაღლილ, ღონემიხდილ სხივებს. მდულარე აგვისტოსთვის უჩვეულოდ გრილი ნიაგი ფეხაკრფით უფლის გარს ჩუქურთმებდა ამღერებული და ამეტყველებული გენიალური ტაძრის ტანს...

ღონისძიებას დათუნია სხირტლაძე უძღვევა. უხდება შინდისფერი ჩოხა. არავის მსგავსი ნამდვილქართული ნატურა... თვითეული მონანილის წარდგენასა და დახასიათებაში იმოქმედა სიყვარულს აქსოვს, ძალაუნებურად ფიქრობ: მომდევნოზე რაღა უნდა თქვას! არც სიტყვა ელევა და არც კეთილ გულში ზღვად ჩამდგარი სიყვარული. ენერგიულად მიმოღის. ბოლომდე იღვრება და იხარჯება. თითქოს კონცერტი კი არა, მისი ბუნებისა და თავს ავალდებულებს, მკურნალი სიტყვის მალამო წასცხოს როგორც აქაურებს, თანამონანილებს, ისე ბარიდან და დედაქალაქიდან სტუმრად წვეულებს...

ამასობაში ცა შეუმჩნევლად იმღვრევა და იქუფრება. ღრუბლის ლევა გრაგნილი გველმეპაპივით ეპარება მის ცრეც, ნასიცი კალთას! აქოჩრილი ნიაგი მსუბუქ ქარში გადადის. საგრძნობია ამინდის უცაბედი ცვლილება. ჩუმი ჩოჩქოლი ეუფლება მაცურებელს. და, მართლაც, უცებ რომ დასცხოს, თავი სად უნდა შეაფარო!..

დათუნია ამჩნევს ხალხში მოულოდნელად წარმოქმნილ დისკომფორტს, წელში გვერდზე წახრილი და დონი-ჯემიოყრილი ცას ასცქერის და დაბეჯითებით (მისი ნათქვამის სრულ სიმართლეში იოტისოდენა ეჭვსაც რომ ვერ შეიტან) აცხადებს: — არც ისეა, როგორც ქუსს, ცოტა წამოწვიმს და მალევე გადაიღებს!..

ისე აგიხდათ ყველაფერი! მშობლიური კუთხის ცისა და ღრუბლის მრავალგზის დაცდილი ხასიათის ასეთი ზედმინეგნითი ცოლენი ბარე ორი კაცი ვერ დაიკვებნის საქართველოში! რა იყო ეს, მოუძცდარი

ამირან არაბული

სულუქცევრად საკითხავნი

ვარაუდი და უტყუარი კლიმატური პროგნოზი თუ წამიერად გაცხადებული მისტიკური წვდომა დარ-ავდრის ანუ ტაროსის დიდი იდუმალეებისა?! ვფიქრობ და სარწმუნო პასუხისთვის ვერ მიმიგნია...

ყოველდღე და ტაძრის გუმბათზე მზერამიწერებული, შინაგანად თვითონაც ასაფრენად, ასამალელებლად მომართული, ზეპირად ამბობს გალაკტიონის შედევრს. ყოველ ბგერას, სიტყვას, სტრიქონსა თუ სტროფს ზედ ემლევა, ეფერება; დაგემოვნებით, დიდი დეკლამატორული ხელოვნებით კითხულობს; ისეთი განცდით მიმართავს, იფიქრებ, სულიერ არსებას, თვალწინ მდგომ უღირსეულეს კაცს, ქვეყნისთვის ნაღვან, ნატანჯ, ნამსახურ პიროვნებას ელაპარაკებაო... იმ წუთებში მისი სხეულის თითოეული ნაკვთი და უჯრედი უმალესი გრაციის ძირეული კანონების კარნახს აყურადებდა. არ ცეკვავდა და, აი, პარადოქსი: ცეკვავდა! თავისებურად, განუმეორებლად. მომხიბლავი ელემენტურობა დაუფლემოდა მის მხარ-მკლავს, მკერდს, ირბიად წანვენილ, გააღმაცერებულ ცერებს...

დათუნია სხირტლაძე გახლდათ ის იშვიათი, ქუდბედიანი გამონაკლისი, ვინც ნაციონალური ქორეოგრაფიული ხელოვნების (რად ღირს თუნდაც მისი „რაჭული“ და „ტაში, ბიჭო გიორგუნა!“) უმორეულეს სათავეებთან ასე ჰარმონიულად ათავსებდა და აკავშირებდა წიგნიერებას, ნაკითხობას, ქართული სიტყვის მძაფრ განცდას და მისი სემანტიკური განზომილების წვდომას, ფრაზის საზრისის ახსნასა და გაგებას...

დასრულდა საღამო. ორლობეში დავმორდით (არ დავმშვიდობებოვართ!) ერთმანეთს.

გამოვიცვლით და მოვალთო (თავისი ანსამბლის წევრებს გულისხმობდა).

ამბროლაურის ერთი გზისპირა რესტორნის ფართო ეზოში გაშლილი სუფრა ტალავერთან იწყებოდა და ხეხილის ბაღის ამრიალულზე ზეგებთან ბოლოვდებოდა. დათუნიას შეაგვიანდა. როგორც ჩანს, მაინც მოვიდა და, რაკი სუფრასთან არცერთი თავისუფალი ადგილი აღარ ჩანდა, თანამყოლებიანად უკან გაბრუნდა. იმ შინაარსიანი საღამოსთვის ყველაზე მეტი ამაგის დამდები მოერიდა პურ-ღვინიანად სანიმუშო სუფრის „არევის“, აბოჭირებას და გამოაკვდა სერობას, რომელსაც არნახულ ლაზათს დასდებდა მისი თუნდ ერთი არნივული ჩამოქოლოება.

ყოველთვის მეამაყებოდა მისი ნაცნობობა (მეგობრობამდე რაღაც გვაკლდა).

მეჩვენებოდა, რომ ყოველ შეხვედრაზე დაუსაზღვრავი ყურადღებითა და პატივისცემით გვეპყრობოდა მე და ეთერს; ისეთით, როგორსაც არაფრით ვიმსახურებდით...

ბოლო დროს, ამას ბევრი ამჩნევდა, რაღაც დიდსა და გამოუცნობ სევდას დაატარებდა, იქნებ ეს სევდა ასაკისმიერიც იყო და იმ შემკვიდრის მოლოდინს უკავშირდებოდა, რომელიც მშობლიური შინადაც („შინიდან“ არა — შინადაც!) მის გამოსვენებამდე ერთი საათით ადრე მოვევლინა ქვეყნიერებას...

ბოლოჯერ (და უკვე სამუდამოდ!) ეკერებოდა გულზე თავის მრავალრიცხოვან მაცურებელს... ამბროლაურის კულტურის სახლის კედლებში საკბილოს დაეძებდა არყოფნის ნაგრილისფერი მსტოვარი. წამიც და წინასახალწლოდ განწყობილი დარბაზის თვალწინ მოცელივით დაეცა დათუნია (კაცი რომ შემოქმედებით ექსტაზში დაღვეს სულს, შეიძლება ამაზე ლამაზი სიკვდილი არსებობდეს?!); დაეცა და მსხვერპლად შეენირა (პირდაპირი მნიშვნელობით) თავის სულ-სისხლ-ხორცეულ საქმეს...

სიცოცხლე შეწყდა. გენი გრძელდება... მაგრამ ვაი რომ დათუნიასავით ველ-არავინ იცეკვებს!

თამაზი ზიპრი

„ჩარგალს რომ ჩამოვცდით, ვაჟამ მიჩვენა ერთი ადგილი ჩარგლის გორზე, რომელიც არავის დაჰყურებს, და მითხრა: „მე აქ უნდა დავიმარხოვო“.

აკაკი შანიძე

ვაჟა-ფშაველას თავის განსასვენებლად, თავის სამარადისო საფანედ და საძვალედ სარაყდრის გორა (უწინ ამ ადგილას საყდარი მდგარა და სასაფლაოც აქვე ყოფილა) ამოერჩია. ამას ნატრობდა და

იბარებოდა ახლობლებთან საუბარში... სიციხიანს, ზაფხულის პაპანაქებაში თბილისის შერჩენილს, მთის წყაროებსა და ნედლი ბალახის სიგრილეზე ფიქრი უნდებოდა და უფერადებდა უკანასკნელ დღეებს... საერთოდ, გაშლილი სივრცე უყვარდა. ვერ გუობდა „გალიაში“ გამოკეტვას. სარაყდრის გორადან არავის ხეობის სოფლებიც (ხომი, კანაღვევი, მიგრიულთა...) მოჩანდა და ჩარგლის მთა-გორებიც: ახუნი, ივლიანთაგორა, საშუბი, საორბე, კილდოვანი... აქ დავანებულს ბევრგზის გამოცდილი სივინოვე აღარ შეანუხებდა, არც ალაგობრივი და არც მატერი-ალური... სარაყდრის გორის გავლით მიდიოდა ხოლმე ხვესურეთისკენ და უკანაფშავისკენ. სახალხო-რელიგიური დღეობებიდან დაბრუნებული ისევე ამ გორაზე შეისვენებდა, ცხენს აღვირს წამოჰყრიდა, ბალახზე მიუშვებდა და ღამენათევი ხანდახან თვალსაც მოატყუებდა... სარაყდრის გორის გულში ჩაფერვლავსა და ჩანაცრებას, შეიძლება ასეც ვიფიქროთ, ხელახალ დაბადებასთან ათანაბრებდა. რომ მოვკვდები, სარაყდრის გორზე დამმარხეთო, — ითხოვდა და ივედრებოდა... ვერ აისრულა სანუკვარი, სანიაზო სურვილი...

„ხმად მლაღვებოდა“ დარჩა აკაკი წერეთლის ანდერძიც. სხვიტორში მყოფი, ავადმყოფობისაგან ღონემოღებულ მგოსანი წერს: „ჩემი სურვილია, რომ გელათში დავიმარხო, დავით აღმაშენებლის ფეხით, თუ შესაძლებელი იქნება... დავიმარხო უბრალოდ, ღარიბად, ისე, როგორც შევეფრდებოდე ჩემ გატარებულ ცხოვრებას...“

ამ ანდერძის შედგენიდან შვიდი წლის შემდეგ აკაკი (მას ახლობლები „თავმდაბლობის განსახიერებად“ თვლიდნენ) ისევე სხვიტორშია და, საწოლიდან რომ მოჩანს, იმ ეკლესიის წინ გაბარჯული ტყემლის ხის გვერდზე უთითებს: „იქ დამმარხეთო“. იტყვის ამას და მწარედ აქვითინდება...

ვერც აკაკი წერეთლის სულმა იამა პატრონის მიერ მონიშნულ ადგილებში (ან ერთგან, ან — მეორეგან) თავისი წარმავალი, განქარვებადი „ჭურჭლის“ შესვენებით...

შესანიშნავი სამეულიდან გალაკტიონი იყო ის უბედური გენიოსი და ბედნიერი გამონაკლისი, ვისაც იმპერატიული ტონით საჯაროდ გაცხადებული სურვილი აუხდინა ქართველობამ. სურვილი, რომელიც ასე ფლერს: „...დამასაფლავეთ მე მთანმდ-აზე აკაკის გვერდით...“

ვაჟა რომ ჩარგალში (სარაყდრის გორაზე) და აკაკი გელათში (ანდა სხვიტორში) დაკრძალულიყვნენ, ამით მათ მწერლურ თუ ადამიანურ ღირსებას რამე დააკლებოდა?!

შუქია

ნიგნი „წარსულით სავეს სკივირიდან“, რომელიც ხელოვნებათმცოდნე შალვა ამირანაშვილის „ცხოვრებისეული სიუჟეტების“ აღდგენასა და გადმოცემას ეძღვნება, მკითხველის წრფელ მონონებას იმსახურებს (მადლობა ქალბატონ მანანა გაბაშვილს, ვისი წყალობითაც ამ წიგნს გავეცანი) და მოგვიწოდებს (გვირჩევს,

გვავალდებულებს...), ისეთივე მართალნი, ობიექტურნი და უშუალონი ვიყოთ მამათა თაობაზე (თუ, ზოგადად, წარსულზე — საუბრისას, როგორც სხენებული ნიგნის ავტორი — გულბად ამირანაშვილი — გახლავთ.

ესაა შეილის გულსა და გონებაში სამუდამოდ დამკვიდრებული ხატება დამსახურებული, სახელოვანი მამისა, ვინც თავის ყოველდღიურ ყოფასა და ახლობლებთან დამოკიდებულებაში უფრო მეტი ადამიანური ღირსებით ბრწყინავდა, ვიდრე სამსახურებრივი დღის განანესით შინაგანად შეზღუდულ ოფიციალურ ურთიერთობებში...

გულბად ამირანაშვილის ამ მშვენიერი ნაშრომის კომპეტენტურ თუ კვალიფიციურ შემფასებლად მე ვერ გამოვდგები, ვინაიდან ზედპირულად, დილექტანტის დონეზე ვიცნობ იმ კულტურულ სივრცეს, რომელსაც ეს ნაშრომი ეხება...

„რაღა იგი სინათლე, რასაც არ ახლავს ბნელია“, — ბრძანებს რუსთველი და, მართლაც, იშვიათია სერიოზული, დოკუმენტურ მასალაზე ორიენტირებული ისეთი ნიგნი, თუნდაც სულ უმნიშვნელო უზუსტობას რომ არ შეიცავდეს...

ნიგნის ვრცელ მონაკვეთს — „ჩემი ბავშვობის უბანი“ — იმდენი პატივსანი, კოლორიტული, სრულღირსებიანი პიროვნება და ოჯახია წარმოჩენილი, ხმაურიანი ქალაქური ცხოვრების კონტექსტში გადამდები სიმშვიდისა და სულიერი სისუფთავის ნავსაყუდლებად რომ მოიაზრებოან. ერთი მათგანია თედო სახოკია — ცნობილი მეთეიერი და საზოგადო მოღვაწე; ლინგვისტი, ლექსიკოგრაფი,

მთარგმნელი, ფოლკლორისტი და ეთნოგრაფი.

გულბად ამირანაშვილი წერს: „...პაპამ მეცნიერული გზა-კვალი დაულოცა თავის უმშვენიერეს შვილიშვილს შუქია აფრიდონიძეს, რომელიც ცნობილი ქართველოლოგი გახდა. შვილიშვილს პაპამ გამოუგონა და შეარქვა სახელი „შუქია“. ამ სახელს ბავშვობაში ვერ იტანდა თითონ შვილიშვილი. ახლა არ ვიცი, ამ მხრივ რა ვითარებაა. ალბათ ესახელება პაპის მიერ განუვლი ნათლობა. მე მგონი, ბატონ თედოს შვილიშვილის გარდა ეს სახელი არავის სხვას არ რქმევია მთელ საქართველოში“.

რედაქტორი რომ ჰყოლოდა (ურედაქტორობა ნებისმიერი წიგნისთვის არა დადებითი, არამედ უარყოფითი მხარეა), ალბათ ეს უხერხული უსწორობა თუ სინამდვილესთან შეუსაბამობაც მოიხსნებოდა.

საკუთარი სახელი „შუქია“, ქალბატონ შუქია აფრიდონიძემდე, ბევრ ქალს რქმევია (და დღესაც ჰქვია!) საქართველოში. ჩემს პატარა, ოცობილიან სოფელში, ჩემს ხსოვნაში, სამი შუქიმა ცხოვრობდა: ერთი ადგილობრივი, იქ დაბადებული და გაზრდილი, ხოლო ორი ბაკურხევიდან, ჩემი დედულეთიდან გამოთხოვილი.

ხევსურეთის უფრო შორეულ წარსულშიც გადავიხედოთ და გავიხსენოთ ალექსი ოჩიაურის მიერ 1931 წელს სოფელ ახილში 100 წლის ალექსი ოჩიაურისაგან ჩანერილი ხმით ნატიკალი: „გამიციანებენ ლაღნი კაცნი, ყმანვილ-ყმუნვილნი უმეცარნი — ქმარს ტირის ტოლათ შუქიაი, შვიდის კვირას ახალწალი“.

სამგლოვიარო პოეზიის მეორე ნიმუში (მთქმელი ურჯუკა არაბული, ჩამწერი გივი დოლიძე; ბარისახო, 1950 წ.): „ქმარს ტირის ხონათ შუქიაიო: — საბატონოთა ქმართ არ მავხერიო. ადგილს ბაღდადსა არ გავსწირაო! შენმა მზემ შენი სიკვდილითაო შუქია ჩამაიხრის თავსაო!“

9 წლის წინხადული მამუკა თაველექას ძე არაბული ხევსურეთში სამეცნიერო მივლინებით მყოფ გივი დოლიძეს უამბობს: „მე მქვიან მამუკა, მეცხრეს კლასში ორ. წინ-წადუში ვცხოვრობ. მყავ დედა — შუქია ხქვიან“.

ჩანანერი დათარიღებულია 1946 წლის აგვისტოთი.

ფრაგმენტი ნათელა ბალიურის „ხევსურული ქრონიკებიდან“ (თბილისი, 1995): „...ავად არის ნისლაური და კვდება. სამიოთხი თვის წინ ცოლი შუქია ჰყავს დამარხული“...

სწორფრობის „სენსიტიური“ ნეს-ჩვეულებების ამსახველ თავის მშვენიერ მოთხრობაში „უკანასკნელი ღამეები“ შოთა არაბულიც შუქიად გვაცნობს ერთ-ერთ მთავარ გმირს: „შუქიამ გადაიკისკისა და შიშველ მუხლზე საღიაცოს კალთა დაიფარა... „შუქიამ ხელი დაუქნია და ქალიშვილიც აქეთ წამოვიდა“...

ადრინდელი ჩანს და მოულოდნელად შემოსული მტრის რისხვისაგან დედროვნის გადარჩენის, მინისქვეშა გვირაბში ანუ „დარანში“ მათი გადამალვის პროცესს ასახავს ფრაგმენტი ხალხური ლექსისა: „ქალნი დარანში ჩავყარენ — შუქია, ნათელანიო“ (მხოლოდობითი რიცხვის არსებითი სახელის გამრავლობითება — „ნათელანი“ — ჩვეულებრივი მოვლენაა მთიელთა პოეტურ ფოლკლორში).

ერთი სიტყვით, ეს შუქმოსილი სახელი („შენა ხარ შუქურ-ვარსკვლავი, ცას შენ გაუღე კარია...“) ქალბატონ შუქია აფრიდონიძემდე არა ერთსა და ორ ქალბატონს

რქმევია საქართველოში. სხვა მხრივ ჩინებული წიგნის ავტორის ეჭვარევი ვარაუდი ამ ფაქტობრივ მოცემულობასთან დაკავშირებით იმასაც გვაგულისხმებინებს, რომ მსგავსი აზრის გამოთქამდე კარგი იქნება, თუკი გავიკითხავთ და გადავამოწმებთ, ხომ არ ვცდებით, უზუსტობას ხომ არ ვუშვებთ (გავიხსენოთ ვაჟა: „საცა სიმართლე ჰლაღებებს, იქვეა აზრთა ცდომაცა...“).

P.S. ბიოგრაფიული ქრონიკების მოყვარულ მკითხველს ვურჩევდი: მოიძიეთ და გაცანით გულბად ამირანაშვილის წიგნს „წარსულით სავსე სკივრიდან“. მერნმუნეთ, დროს ცუდდებრად არ დაკარგავთ; თბილისური ცხოვრების ბევრ უცნობ შტრიხს აღმოაჩინებთ და დიდადაც ისიამოვნებთ.

სვედრი ღვთისა და ერის რჩეულისა

ნიკოლოზ ავალიშვილი იგონებს: „მუშტაიღში წასვლა მე და აკაკის მოგვიხდა. მეტად საძაგელი ამინდი იყო, თოვლ-ჭყაპი და ტალახი. მთელი გზა მუხრანის ხილიდან მუშტაიღამდე ქვეითებმა ვიშლაპუნეთ, რადგან ჯიბეში არც ერთს „დროშის ფული არ გექონდა“.

და, ალბათ, „დროშებსა“ თუ ეტლებში თავმოწონენდ წამოჭიმულ ბედის ნებიერთა ირონიული მზერაც მიაცილებდა უქონელ ქვეითთა სრულიად არაკომფორტულ სვლას მუშტაიღისაკენ, სადაც საღამოობით და უქმე დღეებში, როგორც წესი, გართობა-თავშექცევის მოყვარულები იკრიბებოდნენ ხოლმე... მოგონებიდან ჩანს, რომ ჯიბეგაფხევილი მგოსანი და ასეთსავე დღეში მყოფი მისი მეგობარი აკაკის კომედიის „ძველსა და ახალს შუა“ დადგმასთან დაკავშირებული საკითხის მოსაგვარებლად მიდიოდნენ მუშტაიღში...

დღეს ძნელი წარმოსადგენია, რაზომ უჭირდათ ჩვენს სასიკადალო კლასიკოსებს, დღიდან დღემდე ჩიტის ულუფას რომ მყოფინობდნენ, ვაივავლახით გაჰქონდათ თავი, ოჯახი და იმაზე ფიქრს ეწევიდნენ, რა ექნათ, რით ეარსებათ, როგორ გაეგრძელებინათ მარტის ამინდით გაძაღლებული ცხოვრება...

ტასო მაჩაბელს რომ ატყობინებს — „როგორც იქნა, ჩამოვეთრი ამ დასაქცევ პეტერბურგში... ჩემი სახლისა და ძალიან კარგად მეპყრობა, მაგრამ მაინც უცხო ვარ! გვიანლა არის!“ — აკაკი წერეთელი, ნებით თუ უნებლიედ, იმ „სანუკვარი“ კუთხე-კუნჭულის პროვიდენციულ უცვლელობაზეც აკეთებს აქცენტს, რომელსაც ბორგენული სულისა და ბუნების შემოქმედათავის წყალობის ერთი შხევიც არ ემეტება.

ანუ ადგილი, „სადაცა ვერვის იკარებს სული“.

და მიაბჯებენ წუთისოფლის ტალახიან გზებზე „ხან-მინისა“ და „ხანცის“ მარტოსული ადამიანები, რომელთა გაცრეცილი ჯუბისა თუ ქურთუკის ჯიბეებს, ძალზე ხშირად, თეთრი რაა, ისიც ენატრება!...

ასირიება

„გავგიბატონდა, მგოსანო, სირეგვენე შეუნონარი“.

ვაჟა

ერთი „დამსახურებული“ ლიტერატორი, „ხარისხიანი“ მკვლევარი და სტუდენტების „საყვარელი“ ლექტორი თავგამოდებით მიხსნიდა და მარწმუნებდა

(რასაკვირველია, ვერ დამარწმუნა!), რომ კაფიასა და გალექსებას, პოეტური პაექრობის ხალხურ სახეობებს, კომენტარი და ახსნა-განმარტება არ ჭირდება; რომ ზედმეტია ჩამწერისა თუ გამოცემლის მიერ „მიამიტ“ მელექსეთა სიტყვა-პასუხზე დართული ყოველგვარი შენიშვნა.

მართლა ასეა? სწორია ჩვენი პატივცემული ოპონენტი, თუ ცდება და ამგვარ „სიტყვიანებს“ ზეპირსიტყვიერების სფეროში სრული უმეცრება და გამოუცდელიობა ალაპარაკებს?

არ გიკვირს, როცა მსგავსი აზრები კერკეტი დილოტანტისა თუ ოჩიანი უნიგურის ბავთვან იფრქვევა და, როგორც წესი, აღარც ეპასუხები: იკითხე მგლის თავზე სახარება, სულერთია, ვერაფერს შეასმენ!

სამწუხაროა და სავალალო, დიპლომათი სწავლული რომ ღალატებს ანალოგიურ „სიბრძნეებს“ და მთელი თავისი ცოდნის, ორატორული უნარისა თუ „მეცნიერული“ მჭევრმეტყველების მოშველიებით ცდილობს მსმენელის დაგზავლანებას, მიმხრობასა და თავის ბანაკში გადაბირებას...

ვთავაზობ გალექსების სადაგ ნიმუშს (რომლის ავტორი გახლავთ ალექსი ჭინჭარაული) და ვეკითხები „ლოგიკურად“ მოაზროვნე ძვირფას კოლეგას, მოითხოვს თუ არა ეს ნიმუში დამატებითი ინფორმაციის მიწოდებას ანუ განმარტება-კომენტარების დართვას მსმენელისა თუ მკითხველისათვის: „თედო, კონიაკის სმას უნდა დაუვკლოთ, ყავა ვსვათ მეც, შენც და მინც ყავა! ყავიან სუფრანზე მძახლები ვაუღლოთ: მე ვწკავე, შენ სწკავე, მან წკავე...“

როგორც ვატყობ, ის ისევე მაგრად დგას (უსათუოდ გემასხვრებათ, ქართული მწერლობის რომელი ბრწყინვალე ნიმუშის პერსონაჟი ამბობს, მაგრად ვდგავარო) თავის პოზიციაზე, „უცილობლობს, ვითაჯორი“, ამბიონიდან ფეხის მოცვლას არ აპირებს და აუდიტორიას (თუკი ჰყავს) არწმუნებს (ესე იგი, ატყუებს), რომ მის აზრებსა და შეხედულებებს პიტალო სიმართლის წვენსა და ნიაღში უდგას ფესვები...

და მახსენდება, რას ჩივის ქართული მხატვრული ფილმის „ნატურის ხე“ დაუვიწყარი ფუფალა: „ღმერთო, რამდენი ბოროტია ამ ქვეყანაზე!“

მეც ვჩივი: რამდენი გამოუსწორებელი ბრყივი და ბითურია ამ ქვეყანაზე!..

სიურპრიზებით სასსეა სამზაო

გეგელიძეებში — მთიან აჭარაში, ფრიდონ ხალვაშის სახლმუხუმი ეზოში, გაგა გომართელმა (საუბრის მანერითაც და, მითუფრო გარეგნობით, ბოჰემურმა „ტიპაჟმა“) რომ იცეკვა ქალაქურ ყაიდაზე, მხრების მოხდენილი და არაჩვეულებრივად მოქნილი მოძრაობებით და იქ მყოფთა აღტაცება და მოწონების წრფელი შეძახილები რომ დაიმსახურა... წინა წუთებში აჭარლების ხალხური ცეკვისა და დიონისური დღესასწაულების ორგებიისთვის

ნიშნული ილეთების შემყურეს თუ რამე კიდევ გაგაკვირვებდა და აღგაფრთოვანებდა, წამდვილად ვერ წარმოიდგენდი... და დაიჯერე, კიდევ ერთხელ დაიჯერე, რომ ეს ქვეყანა და ჩვენი რუტინული ყოფაცხოვრება ისეა სავსე და დანაღმული, გაძეძგილი და გალიციციციებული მოულოდნელი აღმოჩენების უღვევი მარაგით, როგორც კავკასიონის მთებზე მთვლემარე ლელმანაკრავი თოვლი ყოვლისწამლექავ ზვავად ქცევის გარდაუვალი პერსპექტივით...

თანაც ამ დროს ლიტერატურული ფესტივალის დანარჩენი მონაწილეებიც — ბელა ქებურია, დავით თედორაძე, გიზო თავაძე, გენრი დოლიძე და როი აბუსელდი — რომ შემოგვემატნენ ბათუმიდან და ქუთაისიდან და მათაც ღონივრად სწიეს ცნობისმოყვარე მოსახლეობასთან გულითადი შეხვედრების სასიამოვნოდ მძიმე ჭაპანი...

და იქვე, იმავე ეზოკარში, სრულიად ფხიზელი თემურ ჩალაბაშვილიც რომ აიყოლია წამისწამად ჩამომდგარმა პოზიტიურმა განწყობილებამ; აიყოლია და ძველკახური რომ ჩამოუარა... თითქოს კი არ ცეკვადა, საშობაო თუ საალილოე რიტუალს ასრულებდა უაღრესად დინჯი და დახვეწილი ქორეოგრაფიული ხელნერი (თუ ფხვნიერით?!). წელში „ბებრულად“ მოხრილი, განგებ მოფამფალეული და მარჯვენა ზეანული თავისსავე ცერებზე რომ დაიხედავდა, დაიყურებოდა და გარსმყოფთა შეწყობილი ტაშის თანხლებით უახლოვდებოდა მოულოდნელი საცეკვაო ნომრის ფინალს. ასე ნაღდად და, როგორც დარგის სპეციალისტები იტყვიან, ავთენტურად, ალბათ საუკუნის წინათ როკავდნენ თუ „სახიობდნენ“ სიღნაღსა და ძველ ანაგაში, მირზანასა და დედოფლისწყაროში, კაკაბეთსა და არაშენდაში...

და იმაშიც ღრმად ვარ დარწმუნებული, რომ იებად და ყოჩივარდება აფეთქებულ გაზაფხულის იმ უღრუბლო დილას ცის ლურჯ კალთაში მოჟღერებულე მერცხალივით ხარობდა ფრიდონ ხალვაშის — „ომრისა“ და ბევრი ჩინებული ლექსის ავტორის — მართალი სული.

P.S. თემურ ჩალაბაშვილი სხვა მხრივაც დიდად სასურველი და სასიამოვნო, იუმორთან „სარფიანად“ გარიგებულ თანამეინახე გახლდათ თბილისის-შუახევის, ცოტა არ იყოს, დამღლელსა და ღონისმომღებ გზაზე... დილოში, გასვლის წინ, თქვა, გორში ხორბალაძე უნდა აკენკოთო!.. გულისხმობდა ფილოლოგ გიორგი ხორბალაძის დამგზავრებას... „სმარტი“ ტონუსის ასამაღლებელი კეთილშობილი სითხის ასაღებად შევედით და: „სმარტი“ არ გვექცეს „სმერტადო!“ შუახევი გელა დაიაური, როგორც რეგიონალური მასშტაბის ლიტერატურული ფესტივალის სტაჟიანი მონაწილე, ყაბალახით დაასაჩუქრეს... მიღმახველი ვაჟი მასპინძლებთან გამოსამშვიდობებელ სუფრასთან ნავლისფერი თავსაბურავით იჯდა და მწვანილს მიირთმევდა... აქაც თვალმოსაჭიდი ნახა და იმარჯვა ჩალაბაშვილმა: „გელა ისევ სუფრასად ზის და ყაბალახს აბალახებს“...

ბაიბაი, ხალხო? ნუხელა ოხეხე დას-
ცემია იოსკასა, ოხეხე, დაგენაცვლე —
დილიდან ისმობდა ძველი თბილისის კოპ-
ნია აივნებიდან. შენუხეხული იყო მთელი
მედიანი და არა მარტო თბილისში, არამედ
მთელ საქართველოში განთქმული
„ფეთხანი“, უძველესი ებრაელების უბანი.
სხვანაირი დილა იყო ის დილა,
აღარავინ აღარსად გარბოდა, არავის არ-
სად ეჩქარებოდა, ჯგუფ-ჯგუფად შორი-
ახლოს იდგნენ ერთმანეთში შერეული
ებრაელები, ქართველები, სომხები,
თათრები და ქურთები. აღმართს მომდ-
გარმა ოქროყანელმა შემანენე ვასომაც
უცებ შეწყვიტა გამაყრუებელი ძახილი —
იოსკას შველა სჭირდებოდა.

ახალგაზრდა, გულუბრყვილო კაცი
იყო იოსკა, ვაჭრობის გარდა არაფერი
იცოდა. ძალიან შემეცოდა, რომ წარმოვი-
დგინე, როგორ ტკიოდა დამტვრეული
ხელ-ფეხი და გატყეხილი თავი. სახლში
შეგბრუნდი და ვიკითხე შენუხეხულმა, რა
არის ეს ოხეხე ასეთი მძიმე, იოსკას რომ
დაეცა-მეთქი?!

მთელ თბილისს იოსკას „ლევისი“, „ლი“
და „ვრანგლერი“ ეცვა და არა მარტო ჯინ-
სები, ქურქიდან დაწყებული, თითქმის ყვე-
ლაფერი. ოხეხეს თანამშრომლებს კი ვინ
მოასწრებდა რამე ახლის ჩაცმას. არც მათ
უნდოდათ, რაც გააკეთეს, მაგრამ სამსახ-
ური იყო ასეთი — ხომ ყველამ ყველაფერი
იცოდა, დროდადრო, შიგადაშიგ, უნდა
დაჭერილიყო ვიღაც. იმ დღეს კი იოსკა
მოყვა ბადეში.

კომუნისტური წყობის დროს
საქართველოს რამდენ სტუმარს უთქვამს
და გამოუხატავს განცვიფრება — მალა-
ზიებში არაფერი აქვთ, უვარგისი, სამამუ-
ლო საქონელის მეტი და ეს ხალხი როგორ
დადის ასე ბოლო მოდაზე გადაპრან-
ჭულიო. ქართველი ხომ სხვა დანარჩენს
მოიკლებს და ქურქს მაინც იყიდის სხვისი
გულის გასახეეთად. არც გასტრონომები
იყო სავსე. სამაგიეროდ, ავღარის „შავი
ბაზარი“ ყვაოდა და ქართულ სუფრაზე,
სტუმრისთვის, მუდამ იყო ყველაფერი.

პირველი ხელი იყო იოსკა. ნაცნობო-
ბით თუ გაგიმართლებდა ან ვინმე შინაუ-
რი მიგიყვანდა, იაფად შეიძენდი ყვე-
ლაფერს, მაგრამ ყველას ხომ არ ქონდა ეს
ბედნიერება. მეორე, მესამე და მეოთხე ხე-
ლიდან უკვე ოთხმაგი ფასი ხდებოდა ყვე-
ლაფერი.

— ბავშვებო, იოსკა სად ცხოვრობს, ვერ
გვეტყვი? — ხშირად მოუმართავთ
ხოლმე ამ კითხვით, იქვე ქუჩაში თამაშის
დროს.

— არ ვიცი, — იყო ხოლმე უხერხუ-
ლი პასუხი, სიცრუით და ამავე დროს, ბავშ-
ვური გულწრფელობით სავსე.

იმ სიცრუით, რომელიც მე პირადად
გულის სიღრმეში ყოველთვის მანუხებდა,
მაგრამ ასე იყო საჭირო, ასე ვიზრდე-
ბოდი — შეიძლებოდა, „მოგზავნილი“
ყოფილიყო. ამ სიტყვის მნიშვნელობა მა-
შინ არც მესმოდა.

რა გინდ პიროვნულად განაწყენებული
ან ნაჩხუბარიც უნდა ყოფილიყო ებრაე-
ლი თავის თანამომხმეზე, მაინც აუცილე-
ბლად გვერდში დაუდგებოდა გასაჭირში,
თან თუ საქმე სამართალდამცავ ორგანოს
ეხებოდა, მაშინ ხომ საერთოდ მივიწყებას
ეძლეოდა ყოველგვარი წყენა. ჰოდა, ამო-
ქმედდა ძვალსა და რბილში გამჯდარი ეს
დაუნერელი კანონი — „რასაც ფული ვერ
აქვთ, დაგენაცვლე, დიდი ფული აკე-
თებს, დაგენაცვლე“ — კარგადაც მუშაობ-
და იმდროინდელ წყობას მორგებული ეს
სინამდვილე და ერთ მუშტად ჰკრავდა
უბანს. ებრაელობას მეტი რა უნდოდა —
თან როცა იცი და აცნობიერებ, რომ ხვალ
თუ არა ზეგ, შეიძლება შენ აღმოჩნდე იოს-
კას ადგილას.

სრულად დახსნა უკვე აღარ გამოდიო-
და, მაგრამ მაინც დიდი საქმე გაკეთდა,
რვანლიანი „სროკის“ ნაცვლად ერთი
წელი მიაცემინეს იოსკასთვის.

შენ გაზრდა-გახარებასა, შვილო, მო-
დი, ერთი, გაზი ამინთე! იყო ხოლმე დიდი
მოთხოვნილება ჩემზე შაბათობით. გაზის
ქურა ჯერ სახლში არ მქონდა ანთებული,
ებრაელების ოჯახებში ვისწავლე, იმდენად
პატარა ვიყავი საამისოდ. მახსოვს,
როგორ მეშინოდა ხელზე არ მომიკიდებო-
და გაზისგან ასანთზე ამობრიალებული
ცეცხლის ნაკადი. შაბათი დღე ისეთი უქმეა
მორწმუნე ებრაელისთვის, სკამს არ გადა-
დგამს ერთი ადგილიდან მეორეზე, შრო-

მაში ჩეთვლება, რაც არავითარ შემთხვევა-
ში არ შეიძლება და ყოვლად დაუშვებელია.

არ მაინყდებია ამ ხალხის სააღდგომო
მაცისა და ხარაზუთის ტკბილი გემო. მაცა,
ისეთი გემრიელი საკნატუნო იყო, ერთი
სული მქონდა და ველოდებოდი ხოლმე,
რომელი მეზობელი მოგვიკითხავდა და
მოგვართმევდა. ბოლოს და ბოლოს, ადგა
მამაჩემი ერთხელ და მთელი ტომარა მაცა
მომიტანა, ჭამე რამდენიც გინდაო. შენ
რაში გჭირდება, დაგენაცვლე, ხო ქართვე-
ლი ხარო, უკითხავთ ადგილზე. ჩემს შვილს
უყვარსო, უთქვამს მამაჩემს და მთელ მან-
ქანას უესებდნენ თურმე. ძლივს დავაღ-
ნიე თავი, ამბობდა. მაცა გარკვეული
თანხაც ღირდა, მაგრამ ასეთ დროს რა
თანხაზე იყო საუბარი, ებრაელი თავის
ფულს დადებდა და ქართველ კაცს, ასეთ
ნამოქმედარზე, ჯიბესაც არ გააკარებდა.

მერე დაიწყო ისრაელში წასვლა. საო-
ცარი სისწრაფით შეუდგა ებრაელობა
საუკუნოვანი ადგილ-სამყოფელიდან
აყრას. დილიდან საღამომდე ყველა
ეზოდან ისმობდა გულის შემანუხებელი
ჩაქუჩების ხმა, უშველებელი ხის ყუთები

„ბებრუკ, ბებრუკ...“ სამი მეტრიც ვერ გა-
იარა იქ, სადაც ტრაქტორსაც კი
გაუჭირდებოდა გავლა. ატყდა ნივილი-
კივილი, იოსკა მარჯვნივ მიფრინავს,
ველოსიპედი — მარცხნივ. დიდხანს არ
უფრენიათ, მაგრამ არცერთი ნაწილი
აღარ აქვთ მთელი აღარც ერთს და აღარც
— მეორეს. მივარდნენ კაცები, ქალები
სასწრაფოს იძახებენ, დასაბმელია სარა.
ძლივს წამოგდა იოსკა, სისხლი გადმოს-
დის თავ-პირიდან, მაგრამ მაინც ბედ-
ნიერია. მოვიგე, მოვიგე! — იძახის გამ-
წარებული. მოვიგე, იოსკა ჯან, მოვიგე! —
ამშვიდებენ სომხები. აი, სალოლო! აი, სა-
ლოლო! აქეთ-იქით თავს აქნევს მექისე
თათარი ფარზალა. იცოდა იოსკამ, რომ
დაილენებოდა, მაგრამ სიტყვაში ჰყავდა
გამოჭერილი სომხები და ამას როგორ
გაუშვებდა ხელიდან. არ უთქვამს, არ წა-
იქცივო, თქვა დავეშვებო და შეასრულა,
მოიგო კიდევ.

სომხებს, და მითუმეტეს იოსკას, არ
უჭირდათ და არც აკლდათ ოცდაათკა-
ციანი სანაძლეოს პურმარილი. სხვანაირ
ხობმაზე, ჟინზე და დილიხორზე იყო ან-

ყოველ წუთში ერთხელ. პირველი შენი, მე-
ორე ჩემი ან პირიქით, ეტყვის ერთი მე-
ორეს, ესეც შეთანხმებითაა და ყოველი
მომდევნო გავლილი მანქანის ნომრის
ციფრების ჯამი იკრიბება. ვისიც მეტი ან
ნაკლები იქნება, როგორც დათქვეს სულ
რალაც ნამების წინ, ის არის მოგებული.
არც კამათლის გავორებაა საჭირო და
არც კარტის დარიგება, არც ტოტალ-
იზატორსა და კაზინოში სირბილი. ილბა-
ლი და გამართლება იქაც იგივეა და აქაც...
არაფრით საავადმყოფოში არ დარჩე-
ნილა. მოგვიანებით მოიყვანეს დაბინტუ-
ლი იოსკა. ათას ნაკერს ვინ დაეძებდა, რომ
არაფერი მოტყდა და საერთოდ გადარჩა,
ის უკვირდა ყველას. უამრავ ხალხთან ერ-
თად, ცნობილი „ჩაშკაც“ იყო, თავისი დეფ-
იციტური ნამლებით. ყველას უხაროდა ამ
უნყინარი, მაგრამ მაინც სახიფათო ტაკი-
მასხარაობის კეთილად დასრულება. ყვე-
ლაზე ბედნიერი კი ქურთი ჯამალა ბრძან-
დებოდა. სიხარულით მეცხრე ცაზე იყო
უკვე იმ წუთიდანვე, როდესაც ეს ნიძლავი
იდებოდა. სულ არ ანალვლებდა, იოსკა
ხელ-ფეხს მოიტყებდა თუ კისერს, „ლიჭი“

ურჩა მიშველიძე

ფეთხანი

იკვრებოდა ავეჯის ჩასალაგებლად. სანამ
ყოველივეს კარგად ამიხსნიდნენ, მაშინვე
მოყვა ამ ყველაფერს მიაბნელები, ბავშ-
ვური კითხვა, თუ რატომ ავდებდნენ ყვე-
ლას ჩვენი უბნიდან. თუ არ ავდებდნენ და
თავისი ნებით მიდიოდნენ, მაშინ რალას
ტიროდნენ ასე მწარედ. ყველაზე მეტად
ყველა ეზოში ერთმანეთის გვერდიგვერდ
ჩამწკრივებული, ყუთებში ჩასაწყობად
გამზადებული, სანყობებიდან გამოტანი-
ლი, სხვადასხვა ფერის პრიალა „გონჩები“
მზიბლავდა. დიდი ბიჭების სიჩქარეებიანი
„ველოსიპედები“, როგორც ამას პატარე-
ბი ვეძახდით. ველოსიპედთან დაკავშირე-
ბით ისე იოსკა და ერთი სასაცილო ის-
ტორია მახსენდება — მაშინ მთელმა
თბილისმა გაიგო „ბებრუკის“ ამბავი.

საღამოა. რალაც ჩოჩქოლია უბანში.
იოსკა ენიძლავება სომხებს, მეზობლის
ქურთი ბიჭის კომუნისტური შავი „ლას-
ტოჩკათი“ (იყო ასეთი ველოსიპედი) „ბებ-
რუკ“ დავეშვები აქედანო. „ჩე ტო, ვარი-
ანტ ჭკა“ სპეციალურად ავიყიებ სომხე-
ბი. არ გინდა, იოსკა, არ ქნა — უყვირიან
აივნებიდან. სარაც გამოვარდა სახლიდან,
იოსკას ცოლი, და იბღვინის ყველაფერს.
ასგზის ექსტრემალი, მსოფლიო ჩემპიონი
ველომობოლედი ვერ გაბედავდა იმას,
რასაც იოსკა აპირებდა. ნიკოლოზის
დროინდელ, ამოყრილი, ქვაფენილიან, ცი-
ცაბო დაღმართზე ველოსიპედით ხელე-
ბგაშვებულ დაშვებას.

წამოვიდა იოსკა, პედლებიც კი დაა-
ტრიალა განგებ, დამატებით, ყველას
დასანახად, იქნევს ჰაერში ხელებს და უკა-
ნასკენელ ხმაზე ყვირიან რუსულად,

ობილი ეს ყველაფერი, სადაც, სხვა დან-
არჩენთან ერთად, უაზრო, მაგრამ მაინც
ვაჟაკობა იყო ჩადებული.

იგვიანებს სასწრაფო, როგორც
ყოველთვის. დაქოქეს „საპოჩნიკმა“ სომხ-
ებმა თავისი „მოსკვიჩები“ იოსკას საავად-
მყოფოში წასაყვანად, თუმცა, აი, ყომარ-
ბაზი, კოჭლი გერცენა ამოდის ტაქსით.
ეტყობა, როგორც თვითონ ამბობდა
ხოლმე, დღეს ყისმათიანი დღე ჰქონდა.
სინაგოგის წინ მდებარე ბირჟიდან აქამდე
ათ კაპიკსაც ვერ წერს ტაქსი, გერცენამ
კი, როგორც ყოველთვის, მანეთი უნდა
მისცეს. ამჯერად კარგად მოიგო, ჯერ
იოსკა მისახედი და მერე ძვირფას პურ-
მარილსაც დაყრის უბანში. ზარის და ნარ-
დის თამაშის უბაღლო ოსტატია გერცენა,
ვაჭრობას არ კადრულობს. ამით არჩენს
ოჯახს, თან კარგადაც. თამაშით აშენებუ-
ლი კაცი არ მინახავსო რომ ამბობენ, მე
მინახავს. ყოველ შემთხვევაში, დღევანდე-
ლობისგან განსხვავებით. არც სახლ-კარი
ჩაუდგეს სადმე და არც თავი წაუგია, სახ-
ელიანი ჩამტანილია ნაგების შემთხვევაში
და იალღიშიც არასდროს მოსვლია.
თამაშზეც მოგახსენებთ — არა მგონია,
ასეთი პრეცედენტი არსებობდეს მსოფ-
ლიოში, ამასაც მოფიქრება უნდა და თან
მხოლოდ ქართველი ებრაელის ნიჭი. დგას
ორი კაცი მშვიდად, მეიდანში, ლესელიძის
ქუჩის დასაწყისში და წყნარად საუბრობენ
ერთმანეთში. ხან ერთი ამოიღებს ფულს და
მისცემს მეორეს, ხან — პირიქით. კარგა
ხანს გრძელდება ასე. გაქანებული ყომარ-
ობენ მანქანის ნომრებზე. „სტავკა“ დათქ-
მაზეა, თან სლოიდური თანხა თამაშდება

არ დაბრედილიყო, კარგი დიდი მუტრუკი
იყო უკვე და იცოდა, რომ თუ ორთაქალა-
ში მოპარულ, თავის დანჯღრეულ ველო-
სიპედს ერთი „ცარაპკაც“ დაემატებოდა,
რაც გარდაუვალი იყო, იოსკა მეორე
დღესვე, აუცილებლად, სულ ახალ „დეს-
ნას“ უყიდდა.

იოსკა რომ მომჯობინდა, მართლაც
დიდი სუფრა გაიშალა უბანში. რა ჯიშის
და რა რჯულის ადამიანს არ ნახავდით აქ,
რა პროფესიის, რა ცნობიერების და
შეხედულების ყოფიერებასა და ვითარება-
ზე, მაგრამ ყველა მათგანს ერთმანეთის
უდიდესი მოწინება, პატივისცემა და სიყ-
ვარული ამოძრავებდა და აერთიანებდა.

არავინ ეკარებოდა ბოლოკაჩარილი
გოჭის თავს, რომელსაც სპეციალურად
გადმოუდებდნენ და წინ, მისანვდომზე
დაუდებდნენ იოსკას საშაყროდ. ყველამ
იცოდა, რასაც გააკეთებდა ცოტა შეზარხ-
ომებული. როგორც მუსულმანურ სარწ-
მუნობას, ისე ხომ ივრითულსაც ეკრძა-
ლება ღორის ხორცი. არავის არასდროს
ენახა, რომ იოსკას გოჭის ხორცი შეეჭა-
მოს, სამაგიეროდ ყველამ იცოდა, ადგე-
ბოდა ყველას დასანახად, მოუთათუნებდა
ხელს, მოეფერებოდა გოჭის თავს,
ბოლოკს გამოუღებდა პირიდან და ჩაახრა-
მუნებდა ყურადღების მისაქცევად. ვითომ,
ხომ ხედავთ, ამასაც კი არ ვერიდებოდ.
ჰოდა, არც ის სუფრა ყოფილა გამონაკ-
ლისი, ჩაატარა ამ უწყინარმა კაცმა თავი-
სი ნომერი ერთი განსხვავებით —
ჩალენილი კბილებით, რომელსაც მალე
ოქროთი ჩაინიკნიკებდა, ველარ აუტყეხა
ბოლოკს ხრამხურში და წინ დაიდო თეფშზე.

მალევე წამოვიდა ერთმანეთის საპირ-
ისპირო აზრის მქონე პირველი წერილები
ისრაელიდან. უმეტესობა იწერებოდა, სულ
შავ პურზეც რომ იყო და ცივ ქვაზე იჯ-
დეთ, მანდ გერჩივრით, მოეფერეთ
ქართველებს და მათ მინა-წყალს, ღმერთი
არ გაგნყრეთ, ფეხი არ გამოადგათ აქე-
თო. ზოგი პირიქით, სამოთხეა, სამოთხეო.

ერთი დღემდე ვერ გამოვიდა, ეს თბილის-
ში დაბადებული და გაზრდილი ებრაელო-
ბა, თუ ძალიან გამოსული და ელიტა არ
იყო, როგორც გამონაკლისი, ყველა დან-
არჩენი, რატომ ამატებდა სიტყვაში ი-ს და
ლაპარაკობდა კუთხური ქართული დი-
ალექტიო?! იმაზე აღარაფერს ვამბობ,
ერთ წინადადებაში სამჯერ რომ უნდა
ეთქვათ — დაგენაცვლე. ან მთელი
ებრაელობა რატომ გარბოდა დასასვენე-
ბლად მაინცა და მაინც კისლოვოცკოში.
ამიტომაც ებრაელი ახალგაზრდა კაცებ-
ის უმეტესობას კარტის, ნარდის, გან-
საკუთრებით კი დომინოს თამაშის დროს,
სულ პირზე ეკერა მონინააღმდეგის მისა-
მართით იუმორით ნათქვამი ეს ფრაზა,
ერთი რომ დაუძახებდა მეორეს ყველას
გასავგონად, შეხედეთ, შეხედეთ, დაგენაც-
ვლე, როგორა მყავს ეს სანყალი გამოჭე-
რილი კისლაოვოცკის ბოზივითაო. გამწარე-
ბული ებრაელი ქალის წყევლა ხომ საერ-
თოდ — აი, ერთ-ერთი მათგანი — შენ
ოჯახში ვნახე მუდმივი რემონტი. ხომ ვი-
თომ სასაცილოა, უწყინარი და მეტი
არაფერი. ამ დროს, არავითარი იუმორი
არ დევს ამაში მთქმელის მხრიდან, პირი-
ქით, კარგი საზოგადოების გამოხატვაა,
რამაც ყველა დამეთანხმება, ვისაც, სულ
ცოტა, ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ,
ათი მეტრი შპალერის გაკვრა დასჭირვე-
ბია სახლში.

სამოთხიდან გამოგზავნილ წერილებს
იქაურ ფოტოატელიში გადაღებული ფე-
რადი სურათებიც ახლდა თან, რაც ჩვენ-
თან ჯერ ახალი ხილი იყო. აქ ჯერ კიდევ
ფოტოგრაფი უნდა შემძვრალიყო თავის
სამ ფეხზე შეყენებულ ობიექტივთან ყუთ-
ში, სადაც ისედაც კომუნისტურ უკულ-
მართ ცხოვრებაში, ადამიანი მართლაც
თავდაყირა ჩანდა, უნდა გადაეფარებინა
თავზე, სამამულო ნაწარმის შავი ნაჭერი,
მეკუბოვეებიც რომ იყენებდნენ კუბოს
მოსართავად და გამოფრინდებოდა შემ-
დეგ იქედან, სამ-ოთხ დღეში, შავ-თეთრი
ჩიტი. ის ფერადი ფოტოები კი აფრქვევდ-
ნენ კაპიტალისტური წყობის ვითომდა
უზრუნველ ყოფას. დახედავდა ამ ფოტოს
საბჭოთა ადამიანი, შეიძლება ხმამაღლა არ
ეთქვა, მაგრამ გაფიქრებით მაინც

გაიფიქრებდა — აუ, ბიჭო, რა ცხოვრე-
ბააო?

ბევრი მაშინვე აპყვა მოვარდნილ ტალ-
ლას. ბევრმა ცოტა მოცდა ამჯობინა, მა-
გრამ საბოლოოდ მაინც დაიცალა
ფეთხანი, სომხები და თათრებიც
გაიკრიფნენ მთავრობის მიერ დარიგებულ
დამაინტრიგებელ ახალ ბინებში, თემქისა
და გლდანისკენ.

სრულიად ჩაანაცვლეს ფეთხანი
გონებაგამჭრიახმა ქართველებმა, ვინც
დროზე მიხვდა და იფიქრა, რომ აქაურო-
ბა, ადრე თუ გვიან, თბილისური მონმარ-
ტრი გახდებოდა.

ჩემი სახლიდან პირველ საშუალო სკო-
ლასთან თხუთმეტ წუთში მივდიოდი ფეხ-
ით. საქმე ის იყო, რომ იქ მისვლამდე, სულ
მცირე, სამი-ოთხი სხვადასხვა სკოლა
უნდა გამეველო. მოიკლა დედაჩემმა თავი,
ბავშვს ისიც ეყოფა, რა უბანშიც იზრდება,
რვა ენაზე იგინება უკვე და სკოლაშიც აქ
მიიყვანო?! ეს მშობლის გადმოსახე-
დიდან იყო ასე, თორემ მე ამ უბანმა, ქუჩამ
და თბილისმა მასწავლა ყველაფერი. რა
თქმა უნდა, არც ოჯახებში გვაკლდა გაზრ-
და-განათლება და ზნეობასთან ზიარება,
მაგრამ მაშინდელი ახალგაზრდები, სხვა
ყველაფერთან ერთად, თბილისური, ქუ-
ჩური, ღვანლმოსილი, სამართლიანი აკა-
დემიით ვყალიბდებოდით კაცებად და ვა-
ჟკაცებად.

რა იყო მაინც, იმდენი გვეძახეს ჩვენ
თაობას სამამულო ომგამოვლილმა პაპა-
ბაბუებმა ბავშვობაში, ამათ ომი არ უნახ-
ავთ, რა ენაღვლებათო, რომ შეძახილმა ხე
გაახმოს მსგავსად გამოვიდა. როდესაც
სამხედრო გაკვეთილზე „უჩუბნი“ კალაშ-
ნიკოვებს ვშლიდით და ვანყობდით, რა ვი-
ცოლოთ მაშინდელმა მოსწავლეებმა, წლებ-
ის მერე სამშობლოს დასაცავად ნამდვი-
ლის აღება რომ დაგვჭირდებოდა. ასე
რომ, ომი არც ჩვენ თაობას დაკლებია.

წლების გადასახედიდან რომ ვუყურებ
ჩემ ქალაქს, მენატრება იმ ძველი თბილი-
სური ეზოების კოლორიტი, რომელიც
ცოტა კიდევ შემორჩენია ძველ უბნებს და
რაც ნამდვილად არ არის დასაკარგი. რამ-
დენი აქვს გადატანილი ამ ქალაქს,
რისთვის და ვისთვის არ გაუძლია, ჩემზე
კარგად მოგეხსენებათ, მაგრამ ამას მოტ-
ანა ხომ უნდოდა აქამდე. ხანდახან მეგო-
ბრებში, ვინრო სუფრასთან, საქართველოს
სადღეგრძელოს შესმის დროს, ხუმრობით
და იუმორით მითქვამს ხოლმე — ძველ
დროს რომ დავბადებულყავით, რა იქნე-
და და ატრიალებდა აქეთ-იქით იმსიძიძე
ხმალს მთელი ცხოვრება...

კიტა ცხომარია

ბაბუას არ ერგო კაკლის ხე

მატარებელმა ჩემი სოფლის ძველ,
მიგდებულ სადგურში დამტოვა და დამედ
გადაიქცა. ბაქანზე ბებია დამხვდა. არ
ვიცი, რომელი უფრო ძველი, უფრო მი-
ტოვებული იყო — ბებია თუ სადგური.
ღმერთო, ნეტავ ბოლოს როდის და-
ვურეკე?..

სოფელში გავიზარდე. ეს სოფელი კი
სულაც არ ჰგავდა იმ ბედნიერ ადგილს,
ჩემი თბილისელი მეგობრები ბავშვობის
მოგონებისას რომ მიყვებოდნენ. ალბათ,
იმიტომ, რომ ისინი მხოლოდ ზაფხულო-
ბით ჩადიოდნენ, ჩემს სოფელში კი ავგის-
ტოს შემდეგაც გრძელდებოდა ცხოვრება.

ჩვენი სოფლის მდინარეზე მუდმივად
ტრაქტორები მუშობდნენ, ტორფი ამო-
ჰქონდათ. სატვირთო მანქანები კი მთელი
დღის განმავლობაში დადიოდნენ სახლის
წინ, გადაჰქონდათ ტორფი. სულ მტვერი
იყო, ხმაური და გაუთავებელი ბურღის ხმა.

ჩვენ არ გვეკონდა ჭა, ბაბუას არ ერგო
კაკლის ხე და არც ბებია იცოდა ქსოვა.
ჩვენი ყოველდღიური საქმელი გაყინუ-
ლი ქათმის ბარკლები იყო. მთელი თვის
მარაგს ყიდულობდა ბებია წინასწარ და
მაცივრის ქვედა ნაწილში ინახავდა, რად-
გან საყინულე არ მუშაობდა და ფეხსაცმ-
ლის ჩასალაგებლად ვხმარობდით.

შემწვარ ბარკალთან ერთად კარტოფი-
ლის პიურესაც მიმზადებდა ბებია,
რომელსაც წინ დაიდებდა, ცხვირს ახლოს
მიიტანდა, პირსახოცს თავზე გადაი-
ფარებდა და ინჰალაციას იკეთებდა. ამბობ-
და, ეს სასარგებლოა ჯანმრთელობისთვის.
შემდეგ მე ამ პიურეს ვჭამდი.

ბებია ყოველთვის შფოთავდა, მუდამ
უკმაყოფილო იყო, ამიტომ მასთან არავის
უნდოდა საუბარი, არც არავინ ურეკავდა.

თვეში რამდენჯერმე ბებია იქით დაუ-
რეკავდა ყველას და მოთქვამდა, მას მშვი-
დი საუბარი არ შეეძლო. შემდეგ მივხვდი,
რომ მხოლოდ იმ ნათესავებს ურეკავდა,
ვისაც უწინ ჩვენი ოჯახისგან ფული ჰქონ-
დათ ნასესხები. მხოლოდ ისინი არ
უკიდებდნენ ყურმის.

ბაბუა, მამაჩემი რომ გაჩნდა, მაშინ ნავ-
იდა სახლიდან და 40 წლის შემდეგ დაბ-
რუნდა, როცა მოხუცდა, უმძიმესი დაა-
ვადება შეეყარა და მომვლელიც არავინ
ჰყავდა. ბებია მიიღო. არა მგონია, ეს მას
თანაგრძობის, სიყვარულის ან სი-
ბრალურის გამო გაეკეთებინა. უბრალოდ,
სიამოვნებდა. თვითონ რომ ხედავდა,
როგორ იტანჯებოდა და მის წინ კვდებო-
და კაცი, რომელმაც ოდესღაც მიაგდო
ბავშვთან ერთად და ცხოვრება დაუნგრია.

ბაბუაჩემს სკლეროზი სჭირდა.
არაფერი ახსოვდა. მთელი დღეები ოთახ-
ებში დადიოდა, ხელებს თავზე ირტყამდა,
გაიძახდა, მატარებელს უნდა დავხვდეო.
ჩვენ, რა თქმა უნდა, კარს ვუკეტავდით,
შუქსაც ვაქრობდით, რომ დამშვიდებუ-
ლიყო. მე კი ვინეკი ხოლმე, ფეხები

კედელზე მენყო და ვფიქრობდი, იმ დღეს
სკოლის ტუალეტში მოვახვედრე თუ არა
ხვრელში და დამლაგებელ კლარას
(რომელიც ასევე მათემატიკის მასწავლე-
ბელი იყო) საქმე ხომ არ გავფრთხილ-
ებოდა?

ჩვენ არ გვეკონდა ჭა, ბაბუას არ ერგო
კაკლის ხე და არც ბებია იცოდა ქსოვა...

ერთხელ ბაბუა გაგვეპარა, მეზობელ-
მა მოგვიყვანა — სადგურში ვიპოვე. მას
შემდეგ ბაბუა არ ნერვიულობდა, არც ჭამ-
და, უბრალოდ ერთ ადგილას იჯდა. ორ
კვირაში გარდაიცვალა. ერთდერთი რამე
ახსოვდა ბაბუას — რომ მატარებელს
უნდა დახვედროდა. დახვდა და როცა სან-
ერვიულო აღარაფერი ჰქონდა, მოკვდა.

ძალიან უცნაურია, მაგრამ სკოლის
გზაზე, მატარებლის ხიდთან ქალები რომ
იდგნენ ხოლმე, ბიჭებში პირველმა მე
ვთქვი, ეგენი მეძავეები არიან-მეთქი. არ
ვიცი, საიდან მივხვდი ან ისინი რატომ ვერ
მიხვდნენ. შეიძლება იმიტომ, რომ მათ
ჰქონდათ ჭა, მათ ბაბუებს კაკლის ხე ერ-
გოთ და ბებებმა იცოდნენ ქსოვა.

ბავშვობის შემდეგ პირველად ჩავედი
სოფელში. არ მეგონა, თუ ბუბო სადგურში
დამხვდებოდა. ლიანდაგებს გავუყვებით.
მახსოვს, ბებია როგორ მასწავლა გადა-
ჭრილ ხეზე ასაკის დადგენა, მითხრა, რკო-
ლები დაითვალო. ახლა ბებიას ვუთვლი-
დი სახეზე რგოლებს. 83 წლის აღმოჩნდა.

მეორე დღესვე ბებია სასაფლაოზე
გამიყვანა.

„ვისი საფლავია, ბებია, ეს?“
არ მიპასუხა.

მთელი დღე სასაფლაოზე ბალახს
ვგლეჯდით, ვანესრიგებდით, ღობეც
შეველებე. როგორ მინდოდა, რამე ეთქვა.
შემდეგ ისევ შევეკითხე: „ვისი საფლავია,
ბებია, ეს?“

მდინარიდან ბურღის ხმა არ ისმოდა,
ეტყობა, ტორფის მარაგი გამოილია.

საქმეს რომ მოვრჩით, ბებია მომძვრა-
ლი ღივი პიჯაკზე მიმიპარა, ძაღვის ბო-
ლოები გადაკვანდა და საფლავზე დანვა.
როგორც ზაფხულობით მინა, ისე დაიგ-
ვალვა მისი სხეული. ვერ მივხვდი, რა ხდე-
ბოდოდა.

„ბებია! ბებია! ბებია!“ — ვყვიროდი, ის
კი ნელ-ნელა მინაში ჩადიოდა, სხეულს
სარეველები უფარავდნენ.

ისე წავიდა, რომ არაფერი უთქვამს.
კვერცხი გადავავლო.

მაშინ კი, როცა ქარმა დაუბერა და
სარეველები აშრილდნენ, მივხვდი, რომ
მან მითხრა, შენ გელოდებოდიო. ეს მისი
პირველი მშვიდი ფრაზა იყო. ბებია დიდი
ხნის წინ მომკვდარიყო.

ამის შემდეგ ნებისმიერ თემაზე საუბრი-
სას ვცდილობ, ბებიაზე ბევრი არ ვილა-
პარაკო, რადგან მოგონებები ბებებზე
ჩემი მდინარის ტორფს გავს — ერთ დღეს
ისიც აუცილებლად გამოილევა, რადგან
ბებებიც კვდებიან...

პოეზია

გიორგი შონია

„გიორგი შონია ძალიან საინტერესო ავტორია. მომწონს, როგორ შეუღლა ზეზუნა, გულწრფელობა, ხშირად ხისტად...“

ახლა ხან, ფაბრიკაციის „ლიტერატურული კონკურსი“ წლის საუკეთესო დებიუტად დასახელდა. პრემია კი მხოლოდ ერთ ავტორს, გიორგი შონიას გადაეცა.

— დამწყები ავტორისათვის სახელმწიფო ლიტერატურული პრემიის მიღება, ალბათ, განსაკუთრებულად მნიშვნელოვანია. თქვენ რა მოგიტანა „ლიტერატურული პრემია“?

— მართალია, ლიტერატურული კონკურსებით განებივრებული არ ვარ, მაგრამ ისინი მაინც დიდად განსაზღვრავს ლიტერატურულ ცხოვრებას საქართველოში და შემოქმედებითი პროცესების განვითარებას უწყობს ხელს.

— ელოდით გამარჯვებას?

— როცა „შორს ლისტში“ ხარ, გამარჯვების მოლოდინი ბუნებრივია. სხვას რომ გაემარჯვა, ჩემთვის არ იქნებოდა დიდი ტრაგედია, რადგან შემოქმედებითი ცხოვრებას, შეიძლება ითქვას, ახლა ვინცაა. გარდა ამისა, ძლიერი კონკურენტები მყავდა და ნომინაციაში „წლის საუკეთესო დებიუტი“ ძალიან კარგი ნივთები იყო წარდგენილი.

— თქვენ თქვით, რომ ლაურეატობა ავტორის შრომის დაფასებაა. მომიყვით, როგორ მუშაობდით კრებულზე, რა პერიოდის ლექსები შევიდა ნივთში, როგორ შეარჩიეთ ისინი?

— „ფაბრიკაცია“ დაახლოებით 5 წლის განმავლობაში დაწერილი ლექსების კრებულია. მასში ბევრი ლექსი ვერც მოხვდა. კრებულის შედგენაზე მე და ნივთის რედაქტორი გააგა ნახუცრიშვილი ვმუშაობდით.

— ალბათ გამართლებაა ახალგაზრდა ავტორისთვის ისეთი რედაქტორი, როგორც გააგა ნახუცრიშვილია — უტყუარი ლიტერატურული ალღოთი, გემოვნებით, გამოცდილებით. „ინტელექტუალი“ თანამშრომლობაც დიდი კომფორტია ავტორისთვის.

— რა თქმა უნდა, ასეა. ხუთი-ექვსი წელიწადია, გააგას ვიცნობ. ჩემი ლექტორი იყო და მისგან ბევრი რამ ვისწავლე, ძალიან მნიშვნელოვან და საჭირო რჩევებს მაძლევდა ყოველთვის.

კვარაცხელიას, ის არის მაგალითი, თუ როგორ უნდა ითანამშრომლოს გამომცემლობამ ავტორთან და როგორი სამუშაო პირობები უნდა შეუქმნას მას.

საერთოდაც, იბლიანი აღმოვჩნდი — ზუგდიდიდან თბილისში ჩამოსული

ძალიან კარგ წრეში მოხვდი, ილიას უნივერსიტეტში შესანიშნავი ლექტორები მყავდა. მათ შორის იყვნენ ბელა ნიფურია, ანა კორძაია-სამადაშვილი.

— ფაბრიკაცია „ორი ავტორი ჰყავს, გიორგი შონია და ჰანს პროშველი. ჯერ ჰანსზე მიაბებთ.

— ეს ყველაფერი სამი წლის წინ დაიწყო. ზუგდიდში, სადაც მთელი ზაფხული გავატარე და ძალიან მოვიწყინე. მოწყენილობის გასაფხვრელად დავწერე ლექსი „არაპოპულარული ლექსების ავტორი“, მივანერე ჰანს პროშველი და გამოვაქვეყნე „ფიგურა“ ლექსმა დიდი მოწონება დაიმსახურა და უამრავმა გააზიარა კიდევ ის თავის ვებრებზე, როგორც ხდება ხოლმე.

— პარალელურად, თქვენი სახელითაც აქვეყნებდით ლექსებს, ხომ?

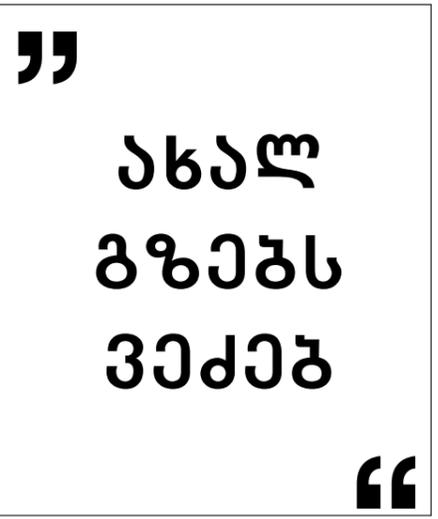
— დიახ, პარალელურად გიორგი შონიას სახელითაც ვაქვეყნებდით ლექსებს, მაგრამ თუკი მე ათიოდე ადამიანი მიწონებდა ნაწერს, ჰანსის პოეზიას ათასობით თაყვანისმცემელი ჰყავდა.

პროშველმა თავისი იდუმალებით კიდევ უფრო მიიზიდა მკითხველი. გარდა

ამისა, ის იმავე პრობლემებზე წერდა, რაც თბილისელ, ბათუმელ თუ ზუგდიდელ ახალგაზრდებს აწუხებდა, ბევრმა საკუთარი თავი დაინახა პოეტში და ეს იქცა ერთ-ერთ მიზეზად მისი პოპულარობისა.

— თქვენი და პროშველის ლექსები ბევრად განსხვავდებოდა ერთმანეთისგან?

— მეგობრებთან, მკითხველებთან ბევრი გვისაუბრია იმაზე, თუ რით განსხვავდება ერთმანეთისგან ამ ორი ავტორის ლექსები.

ჯერჯერობით, საქართველოში მკითხველი ნაკლებად ჰყავს. არადა, ყოველთვის ძალიან მინდოდა, ჩემი ლექსები ათასობით ადამიანს წაეკითხა.

— თქვენ თითონ, როგორც მკითხველს, პროშველი მოგწონთ?

— სიმართლე გითხრათ, მე გიორგი შონიას ლექსები უფრო მომწონს. მხატვრული ლიტერატურის შეფასების კრიტერიუმები ყველას განსხვავებული გვაქვს.

— რატომ აქცეით ის მაინც და მაინც ამერიკელ ავტორად?

— ძალიან მიყვარს ამერიკული ლიტერატურა. ამერიკელმა მწერლებმა, განსაკუთრებით ბიტნიკებმა, ჯექ კერუაკმა, ალენ გინზბერგმა და სხვებმა, ჩემზე დიდი გავლენა მოახდინეს.

— ჰანსი რატომღა დაარქვით?

— ჰანსის ბიოლის რომანი „კლოუნის თვალთახედვა“ და მისი მთავარი პერსონაჟი, ჰანს შნირი, ძალიან მიყვარს.

— ჰანსის ბიოლის ჰანს შნირსა და თქვენს ჰანს პროშველს შორისაც არის რაღაც მსგავსება — ორივეს კონფლიქტი აქვს ოჯახთან, მშობლებთან, ორივე ძიებების ადამიანია.

— პროშველის ბიოგრაფია ჯექ კერუაკის, ვუდი ალენის, ალენ გინზბერგის ბიოგრაფიებისგანაა შეკონსტრუირებული, რაღაც დეტალები ჩემი ცხოვრებიდანაც გავგონანხილე.

ვარელ ავტორებზე, ძირითადად, ბიტნიკებზე, რომლებმაც გავლენა მოახდინეს მის შემოქმედებაზე, ჩამოუყალიბეს ხედვა.

— საინტერესოა, ჟურნალის მთავარმა რედაქტორმა თუ იცოდა, რომ „ახალ საუნჯეში“ გამოქვეყნებულ ინტერვიუში გიორგი შონია თავის ორეულს უსვამდა კითხვებს?

— ერთხელ „მანჰეტენური ჰაიკუების“ ციკლიდან რამდენიმე ლექსი გამოვაქვეყნე ლიტერატურულ პორტალზე.

— ძალიან მოსწონს, ამ ქალაქში არაფერი იმალება და თქვენ როგორ მოახერხებთ ნივთის პრეზენტაციას მისვლა, რომ სტუმრების უდიდეს ნაწილს წარმოადგენს არ ჰქონდა, ვინ იყო სინამდვილეში ჰანს პროშველი?

— თითქმის არავისთვის არაფერი მითქვამს. არადა, ძალიან ბევრი წერილი მომიწოდებდა.

— ახლა, როცა გაირკვა ეს ამბავი, აპირებთ, ფსევდონიმით წერა გააგრძელოთ?

— ახლა, როცა ყველაფერი გაირკვა, ფსევდონიმმა მნიშვნელობა დაკარგა. მან თავისი საქმე გააკეთა — ლიტერატურული პროდუქტი კარგად შეიფუთა და გაიყვინდა.

— ჰანს პროშველზე ბევრი რამ გავიყვით, გიორგი შონიაზე კი — არც ისე. მოგიყვით, როგორ დაინწყით წერა, როგორ გაჩნდა თქვენში ლიტერატურის სიყვარული და წერის სურვილი.

— უნდა ვაღიარო, რომ მეთავე კლასამდე წიგნებს არ ვკითხულობდი, კითხვა არ მიყვარდა. სახლში მაძალბებდნენ, მაგრამ ვერ შემეყვარეს, დაძალბებით რომ არაფერი გამოდის, ეს ჩემს თავზე გამოვცადე.

თავიდან ქართველ კლასიკოსებს ვკითხულობდი, კონსტანტინე გამსახურდია მომწონდა ძალიან, ახლაც მომწონს, მაგრამ ისე ძლიერ აღარ, როგორც ადრე. მიყვარდა გურამ დოჩანაშვილის შემოქმედება. გატაცებით ვკითხულობდი ჯემალ ქარჩხაძეს, ის დღემდე ჩემს ერთ-ერთ საყვარელ ავტორად რჩება. პირველი ამერიკელი ავტორი, რომელმაც ძლიერი შთაბეჭდილება მოახდინა ჩემზე, ჯექ ლონდონი იყო. ჩემს „ფაბრიკაში“, პრომველის ციკლში, მაქვს კიდევ პატარა ჰაიკუ ჯექ ლონდონზე. მისი „მარტინ იდენით“ მოვიხიბლე, სრული თანაგანცდა მქონდა რომანის მთავარ პერსონაჟთან, ისიც დამწყები ავტორი იყო და მეც. ბიტნიკებმა კი, როგორც გითხარით, თითქოს მთლიანად შემცვალა, მივხვდი, რომ ისე ვეღარ დავწერდი, როგორც მანამდე, მაშინ შევწყვიტე ლირიკული ლექსების შეთხზვა სიყვარულზე, შევეშვი „მეტეოროლოგიურ“ პოეზიას. დავიწყე ექსპერიმენტები და აქამდე მოვედი.

— **ახლა, ძირითადად, ურბანულ და სოციალურ თემებზე წერთ ლექსებს.**

— დიახ, ჩემთვის ქალაქი არის ყველაზე დიდი შთაგონების წყარო. ურბანული გარემო ასეთი პოეზიისთვის ზედგამოჭრილია. მთელი ციკლი მივუძღვენი იმ პრობლემებს, რაც აწუხებს ჩვენს საზოგადოებას, რაც დღევანდელ საქართველოში აქტუალურია და რაზეც ხმამაღლა უნდა ვსაუბრობდეთ. მგონია, რომ ჩემი ლექსებით იმ ადამიანების სათქმელს ვამბობ, ვინც ყოველდღიურად იბრძვის გადარჩენისთვის და იმედს მაინც არ კარგავს. მთავარია, სათქმელი მხოლოდ პოეზიაში არ დარჩეს და რაც შეიძლება მეტ საჯარო სივრცეში გაჟღერდეს.

— **რამდენად მოქმედებს ავტორზე ლიტერატურული გავლენები? მგონი, არ არსებობს მწერალი, რომელმაც სხვადასხვა დროს ამა თუ ავტორით ან მისი ტექსტებისგან მიღებული შთაბეჭდილებით არ ისაზრდოა.**

— ჩვენ ვცხოვრობთ პოსტმოდერნისტულ ეპოქაში, ხომ? პოსტმოდერნისტი ავტორი კი ინტერტექსტუალური ავტორია, ანუ, ახალი ტექსტების შესაქმნელად უკვე დანერგულ იყენებს, მისი გავლით ქმნის ახალს. ავტორი, რომელიც ამბობს, რომ გავლენებისგან თავისუფალია, მგონი, აცდენილია თანამედროვეობას, არ არის გულწრფელი, ან არ კითხულობს სხვა ავტორებს.

— **ბევრს მუშაობთ?**

— ყოველდღიურად არ ვმუშაობ, ძალიან ცოტას ვწერ, უფრო მეტს ვფიქრობ. და რაც მეტს ვკითხულობ, გემოვნება მით უფრო მიყალიბდება, ბევრად უფრო კრიტიკული ვხდები საკუთარი ლექსების მიმართ. ძალიან ბევრ ლექსს, რომელსაც ვწერ, არ ვაქვეყნებ და არც ვინახავ, იმიტომ, რომ ლექსთან მუშაობას ჩემთვის რაღაც საკრალური დატვირთვა აქვს — მინდა, ყოველი ახალი ლექსი წინაზე უკეთესი იყოს და ვფიქრობ, რომ არ არის აუცილებელი, უამრავი წეროს ადამიანმა. ვიცნობ თანატოლ პოეტებს, რომლებიც ბევრს წერენ, მაგრამ ლექსიდან ლექსამდე კი არ იზრდებიან, უკან-უკან მიდიან. ამიტომ მიმაჩნია, რომ ჯობს, მეტი იმუშაო შენს თავზე, მეტი იკითხო, განვითარდე, ამას კი წინის გარეშე ვერ შეძლებ. თან ახლა წერისთვის დროც არ მაქვს, სამაგისტრო თემაზე ვმუშაობ და მთლიანად ამაზე ვარ გადართული. ახალ გზებს ვეძებ. არ მინდა, საკუთარი თავის ამონურვის განცდა მქონდეს, ჩემი პოეზია მოსაწყენი გახდეს. მინდა, მუდამ სიახლის შეთავაზება შემეძლოს ჩემი თავისთვის და მკითხველისთვისაც.

ესაუბრა თამარ ქურული

თამარ გაბროშვილი

ისე თანდათან მოვდიოდი და
ისე თანდათან მივდიოდი,
მუდამ მახსოვდა
მზისგან ნასწავლი
სიყვარულის გაკვეთილები...

რომ არ მათხოვა
ყური არასდროს,
ერთხელაც მივხვდი —
არ ჰქონდა
ყური...

ფართაფარა

მოფერება ფერადი
არის, როცა სინათლე
ადგას დასალიერებს;
გამონვდილი მტევანი,
ხელის ორი მტევანი
როცა წურავს
სიყვარულს
და სიცოცხლის ზედაშეს
ცისარტყელის უბეში
ვარსკვლავებად ანვეთებს.

უმძიმესია
ამოოხვრა
უკანასკნელი —
ცხოვრება
ერთი ადგილიდან
მეორეზეა გადასატანი.

ცარცის ქალები

მოვა წვიმა,
ასფალტიდან
გადარეცხავს ცარცის ქალებს,
ველარავინ დაინახავს
მათ სევდიან, ქუჩის თვალებს
და ნაილებს დედამზისკენ
ნაფეხურებს
მათსას, ჩვენსას, არავისას —
ჩვენს ნებას და სურვილს ამდენს, —
რომ ასრულდეს ყველაფერი
აქაც, იქაც, სადღაც, სადმე...
მოვა წვიმა, ასფალტიდან
შორს ნაიყვანს ცარცის ქალებს...

გაზაფხული

ეგ თვალები ორი ცაა,
გუგები კი — ვარსკვლავები თითქოს...
და ტაატი თუკი დავალ,
ღრუბელივით, თუ წვიმაზე ვფიქრობ,
შენი მინის მიჯნური ვარ,
განა სხვაგან წასვლას ვცდილობ...
ჩამოვდივარ სილურჯიდან
და ვშლი ყვავილების ჭილოფს.

ფრენიდა

როგორ გვიზიდავს, გვიყვარს
ძილში — საჰაერო ბუმბუღი შესვლა.
მივილულებით თუ არა,
მოვწყდებით მინას და
მივფრინავთ შორს —
ძირს კი —
ჩვენს სხეულს
ბუმბუღე გამობმული ძაფი უკავია ხელთ
და გამთენიისას
ისევ თავისკენ მოგვინევს ხოლმე;
ვბრუნდებით კოსმიური მოგზაურობიდან
და, ვითომც არაფერი მომხდარიყოს...
ვითომც ისე ლარიბნი ვიყოთ,
არ გვექონდეს საკუთარი საჰაერო ხომალდი
და სასწაულთმოქმედი უნარი —
მინაზეც, ცაზეც უსაფრთხოდ ყოფნისა...

წვიმს:
საამური დარია.
წვიმს,
ჩემი მინა
წყალია.
ერთად იშლება
ჩემს ხელში
ქოლგა და
ლექსის ფრანია.

სანამ წინ წახვალ,
უკან მოიხედე,
ხომ არაფერი გრჩება...

სიყვარული

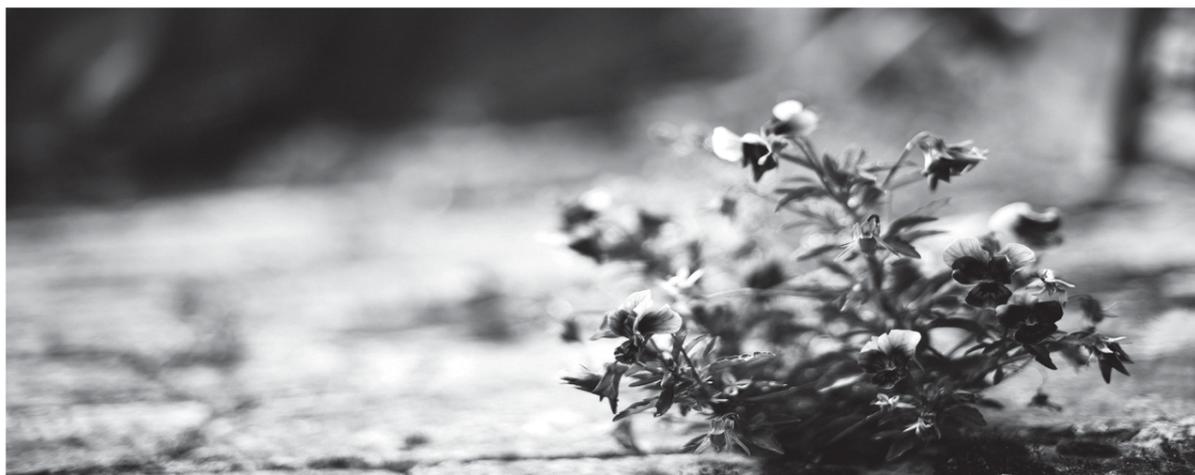
მდინარეზე იდგა ნისქვილი,
მდინარეს კალაპოტი შეცვლოდა,
გაჩერებულიყო დოლაბები
და სიჩუმე ხმაურობდა:
შენ აქ აღარ ხარ;
შეიცვალე მიმართულება.
მე კვლავ ჩემს ადგილზე — აქ ვდგავარ
და ღვთის ბედიდან
მოტანილ საგზალს,
ან, ჰაერის ნისქვილით
ვფქვავ.

გზა?
გზა აქ არა ჩანს,
მხოლოდ და მხოლოდ,
ხიდებია, ბენვის ხიდები,
რომლებზედაც
ცრემლის მძივები კონწიალებენ
მგზავრთა უსაფრთხოდ
გადასაყვანად.

დათბა, თოვლი დაეკარგა მინას...
დაეკარგა?
ზეცისაკენ წავიდა,
დაიბრუნებს ოდესმე...
სიყვარულმაც ასე იცის —
აორთქლდება,
ზეცად გაიფანტება —
არც არაფერს
არ ჰქონია სხვა გზა...
დაბრუნდება ოდესმე...

აღარ ავბურდულვარ:
გამოვიღვიძე და
ფრთხილად ამოვეხვიე
სიზმრებიდან —
ფერადი ძაფი.

რაც უნდა იყოს —
გასაფრენად დაგჭირდება ბოლოს —
გაიმზადე,
გაიზარდე
ფრთები...

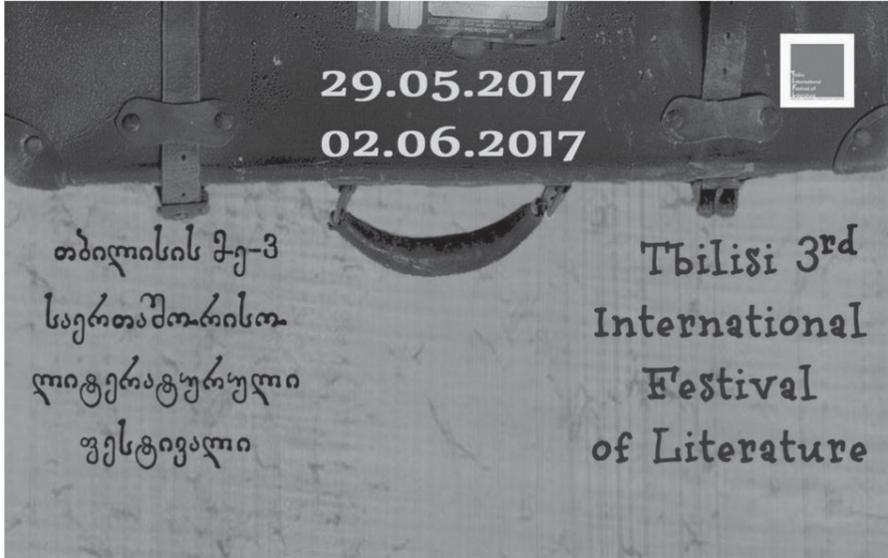

ფესტივალი ყოველწლიურად იმართება, სულ უფრო მასშტაბური ხდება და მეტი პოპულარობით სარგებლობს საერთაშორისო ლიტერატურულ წრეებში. წელს, ქართველ მწერლებთან და პოეტებთან ერთად, ფესტივალში მონაწილეობას იღებდა 23 უცხოელი ავტორი 17 ქვეყნიდან. შეიძლება ითქვას, მონაწილეობა და მათმა თავყვანისმცემლებმა მთელი ქალაქი მოიცვეს. ხუთი დღის მანძილზე პოეზიის საღამოები, პანელ-დისკუსიები, საჯარო ლექციები, მკითხველებთან შეხვედრები სხვადასხვა ადგილას, ქალაქის ისტორიულად თუ არქიტექტურულად გამორჩეულ შენობებში იმართებოდა, მათ შორის — კავკასიურ სახლში, საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში, გიორგი ლეონიძის სახელობის ქართული ლიტერატურის სახელმწიფო მუზეუმში, სამეფო უბნის თეატრში, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, გოეთეს ინსტიტუტში. თუმცა მწერალთა თავშესაფრის განსაკუთრებული ადგილი, ფესტივალის ეპიცენტრი და მთავარი სცენა, რა თქმა უნდა, უცვლელად გახლდათ მწერალთა სახლი.

დიდი მზადება ფესტივალის გახსნამდე ბევრად ადრე დაიწყო და მსხვილ საორგანიზაციო საკითხებთან ერთად, რაც მოიცავს ყველაფერს, დაწყებული — სტუმრების დახვედრიდან და სასტუმროებში მათი განთავსებამდე, დასრულებულს — მთარგმნელთა ჯგუფების, გიდებისა და უცხო ენების მცოდნე, ლიტერატურით დაინტერესებული ახალგაზრდების მობილიზებით, ისეთ დეტალებზეც იზრუნეს, როგორცაა მწერალთა სახლის გამოსახულებიანი სამაგისტრო სუვენირები, ჭიქის დასაღებებისა თუ ნაჭრის ჩანთების მომზადება სტუმრებისათვის.

მწერალთა სახლისა და ფესტივალის დირექტორმა ნატა ლომოურმა და ფესტივალის საორგანიზაციო ჯგუფის წევრებმა — ნანა ნიბლაძემ, ლელა შუბითიძემ, შოთა იათაშვილმა, ნუკა ლამბაშიძემ, ნინო ბექაშვილმა, ნინო გოგიტიძემ, თეკლა სულხანიშვილმა, ნიკა დვალაშვილმა, სანდრო ყუფარაძემ — ძალისხმევა არ დაიშურეს, რომ სტუმრებსა და მონაწილეებს წელსაც დაუვიწყარი ლიტერატურული მოვზაურობა ჰქონოდათ და მაქსიმალურად კომფორტულად ეგრძნოთ თავი. ფესტივალის გასული წლების არაერთ მონაწილეს დაუწერია იმ განსაკუთრებულ გარემოზე, მწერალთა სახლი რომ უქმნის სტუმრებს: „არ მასვენებდა იმაზე ფიქრი და იმის ცოდნა, რომ ყველაფერი, რაც უნინ მხოლოდ ჩემს თავში შიშინებდა და რასაც ვწერდი, ახლა პირველად ჩემ თვალწინ რეალურ ცხოვრებაში დატრიალდა. სწორედ ასეთი მასხოვს თბილისი“, — იხსენებს ფესტივალზე სტუმრობის დღეებს დიბისი პიერი; „თუ თქვენ ამ ლიტერატურულ ფესტივალზე დაგპატიჟებენ, ჩათვალეთ, რომ ძალიან ბედნიერი ადამანი ხართ“, — დაწერა იური ანდრუხოვიჩმა; „ფესტივალის მოტივირებული გუნდი და ძალიან თბილი, აქტიური აუდიტორია თავს მუდმივად ისე გაგრძობინებენ, თითქოს სახლში ხარ“, — ამ სიტყვებით გამოხატა მადლიერება ეთვარ კეთერმა;

29 მაისიდან 3 ივნისამდე თბილისში საერთაშორისო ლიტერატურულ ფესტივალს მესამედ უმასპინძლა. ფესტივალის დამაარსებელი და ორგანიზატორია საქართველოს მწერალთა სახლი, ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და გამორჩეული ლიტერატურული კერა საქართველოში, ლონისძიების მთავარი ფინანსური მხარდამჭერი კი კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროა.

„თითქოს სახლში ხარ“

„მოგონებები ჩემთვის „სახლის“ განსახიერებაა, მიუხედავად იმისა, რომ თბილისში პირველად ვიყავი. იმედი მაქვს, ერთ დღესაც უკან დავბრუნდები“, — მისწერა მწერალთა სახლს იასუპირო იოცუმოტომ იაპონიიდან.

მთავარი მაინც სახელებაა, ავტორები — ფესტივალის ერთგვარი სავიზიტო ბარათი — რომლებიც ქმნიან მის სახელს და უზრუნველყოფენ წარმატებას. ორგანიზატორებმა მოახერხეს და ფესტივალის ისტორია წელს კიდევ უფრო გაამდიდრეს — ეთვარ კეთერის, დიბისი პიერის, იური ანდრუხოვიჩის, სერგეი ჟადანის, ვერა პავლოვას შემდეგ მკითხველმა გაიცნო ტომას ვენცლოვას, დიმიტრის ლიაკოსი, კატია პეტროვსკაია, კლემენს მაიერი, ანისურ რაჰმანი, ტადეუს ლებოდა და სხვები.

ფესტივალის განსაკუთრებული სტუმრები იყვნენ გერმანელი ავტორები და გამომცემლები. მოახლოებული 2018 წლის ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობისთვის მზადების პროცესში, სადაც საქართველო საპატიო სტუმარი ქვეყნის სტატუსით წარდგება, მწერალთა სახლი აქტიურად არის ჩაბმული და ამის დასტური იყო გერმანელი მწერლების მრავალფეროვანი საფესტივალო პროგრამა, მდიდარი საინტერესო და მნიშვნელოვანი შეხვედრებითა და პრეზენტაციებით.

ფესტივალის მწერალთა სახლში გაიხსნა 29 მაისს. სტუმრებსა და მონაწილეებს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრი, მიხეილ გიორგაძე და ფესტივალის მასპინძელი ნატა ლომოური მიესალმნენ.

პირველივე დღე დატვირთული იყო. ფესტივალის ოფიციალურ გახსნამდე ბრიტანელი ავტორი რიჩარდ ბერენგარტენი თბილისის სახლმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტებს შეხვდა. ახალგაზრდებს საკუთარ შემოქმედებაზე ესაუბრნენ, ასევე,

მწერლები ისრაელიდან — ამირ ორი და დიტი რონენი.

სალამოს გოეთეს ინსტიტუტმა უმასპინძლა კატია ლანგე-მიულერს, ინგებორ ბრახმანისა და ალფრედ დობლინის პრიზების მფლობელს — საინტერესო ბიოგრაფიის მქონე მწერალს.

პირველი დღე პოეტებმა დაასრულეს — პოეტურმა ჯემმა, რომელიც მწერალთა სახლში გაიმართა ჯაზური მუსიკის თანხლებით, გვიანობამდე გასტანა. ყოველი საფესტივალო დღის ბოლოს მწერალთა სახლის ბაღში ასეთი პოეტური განტვირთვა უკვე ტრადიციად იქცა.

მეორე დღეს მკითხველმა უკრაინელი ავტორი მარიანა კიანოვსკა, ლიბიელი იბრაჰიმ ალ-ქუნი და ავსტრიელი ფოლკერ შმიდტი გაიცნო. კავკასიურმა სახლმა კი პოეზიის საღამოზე მიიწვია სტუმრები. ლექსები წაიკითხეს შვედმა ანისურ რაჰმანი და გევორგ გილანცმა სომხეთიდან. პოეზიის მოსმენა საზოგადოებამ მაჩაბელზე, ბრიტანელი რიჩარდ ბერენგარტენის საღამოზე განაგრძო. დღის განსაკუთრებული მოვლენა კი მაინც დავით წერეთლისთვის გივი მარგველაშვილის სახელობის პრემიის გადაცემის ცერემონია იყო, რომელიც, ასევე, მწერალთა სახლში გაიმართა.

ფესტივალის მესამე დღე ალბათ განსაკუთრებულად დაამახსოვრებდა სტუმრებსა და მონაწილეებს. გოეთეს ინსტიტუტში ქართველმა და უცხოელმა ავტორებმა გამართეს ძალზე საინტერესო პანელ-დისკუსია თემაზე „ევროპა — როგორც იდეა“. ირმა ტაველიძემ, ულა ლენცემ, ფოლკერ შმიდტმა, ნესტან-ნენე კვინიკაძემ, ნინო ხარატიშვილმა დასვეს კითხვები: საით — ევროპისკენ? თუ ევროპიდან? ისაუბრეს ხილულ და უხილავ ლტოლვებზე, ოცნებებსა და იმედგაცრუებებზე. შეხვედრის მოდერატორი ზალ ანდრონიკაშვილი იყო. ეროვნულმა ზნელოთეკის ლეონის დარბაზში კი ბევრისთვის საყვარელ პოეტ დიმიტრის ლიაკოსთან გაიმართა შეხვედრა, რომელსაც დავით გაბუნია უძღვებოდა. საღამოს დასრულებისთანავე აუდიტორიის დიდმა ნაწილმა ლამის სირბილით გადაინაცვლა მაჩაბლის ქუჩაზე, სადაც მწერალთა სახლი ცნობილ ლიტველ პოეტსა და ამერიკის მოქალაქე ტომას ვენცლოვას ხვდებოდა. ის საღამო, ზურაბ ქარუმიძის არაჩვეულებრივი მოდერაციით, ზვიად ყიფიანის ბრწყინვალე თარგმანებითა და ქართული ხალხური სიმღერებით, ნამდვილად შეიძლება, ფესტივალის კულმინაციად ჩაითვალოს.

არანაკლებ საინტერესო იყო დისკუსია ფესტივალის მეოთხე დღეს, ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში რომ შედგა — „გამჭვირვალება თუ სიმულაკრა — როგორ ასახავს ამ გაორებას ლიტერატურა“, შოთა პაპავამ მოდერაცია გაუწია რიჩარდ ბერენგარტენს, ვოლია ჰაპვევას, იარომირ ტიპლტსა და დიტი რონენს. მანამდე იბრაჰიმ ალ-ქუნის წიგნების — „ოქროსი ქვიშა“ და „ქვიდან ნაჟური სისხლი“ — პრეზენტაცია გაიმართა მწერალთა სახლში. ლიბიელი პროზაიკოსის რომანები საზოგადოებას, ავტორთან ერთად, გიორგი ლობჯინაძემ წარუდგინა. შემდეგ კავკასიურმა სახლმა გადაიბარა ესტაფეტა და ალექსანდრე პუშკინის და თოზან ალქანი თარგმანი საზოგადოებას, მათი ლექსების თარგმანები წაიკითხეს ანა კორძაია-სამადაშვილმა და ოქტაი ქაშუმოვა. პარალელურად, ცნობილ გერმანელ მწერალ კატია პეტროვსკაიასთან შეხვედრას მართავდა ლიტერატურის მუზეუმი. გერმანელი ავტორების საღამო ულა ლენცემ გააგრძელა. სერგეი განდლევსკისთან საინტერესო შეხვედრა კი კიდევ უფრო გაამდიდრა ზვიად რატიანმა, რომელმაც მოდერაცია გასწვია ტრადიციისამებრ, დღე პოეზიით დასრულდა. მკითხველი გვიანობამდე უსმენდა დარბაზში ლებოდასა და მარიანა კიანოვსკას, ხოლო თარგმნილ ლექსებს გაგა ნახუცრიშვილი და შოთა იათაშვილი კითხულობდნენ.

ფესტივალის ბოლო დღე გოეთეს ინსტიტუტთან დაიწყო — პანელ-დისკუსიით Angry White Man. მასში თამარ თანდაშვილი, კატია პეტროვსკაია, კატია ლანგე-მიულერი, ლაშა ბულაძე და ნინო ხარატიშვილი მონაწილეობდნენ. მოგვიანებით, იქვე შედგა შეხვედრა ოლგა გრიაზნოვასთან. საღამოს ახალგაზრდა პოეტებმა გამართეს მართლმწიფო მწერალთა სახლში. დახურვის საღამო ერეკელ დეისაძესთან, გიორგი ხასაიასთან და მონვეულ სტუმრებთან ერთად დაუვიწყარი გამოდგა.

თბილისის საერთაშორისო ლიტერატურული ფესტივალი დასრულდა. მონვეულმა ავტორებმა საქართველო დატოვეს და თან წაიყვალეს შთაბეჭდილებები და ის სიტბო, რომელიც, ალბათ, განვლილი დღეების გახსენებისას თითოეულს ათქმევინებს:

„იქ თითქოს სახლში ხარ“.

მომზადდა თამარ ჟურულმა

ლიტერატურული გაზეთი
 საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო
 საქართველოს მწერალთა სახლი

რედაქტორი ირაკლი ჯავახაძე
 რედაქტორის მოადგილე უჩა შერაზადიშვილი
 ჟურნალისტი თამარ ჟურული

მობ. ტელ.: (577)742277; (599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com

ISSN 2346-7940
 9 772346 794004